STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11426

NANTAS, ODER, DER GEKOYFTER MAN

Emile Zola

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

נאנטאס

— אדער —

דער געקויפטער מאן.

א רעאליסטישעס לעבענס־בילד,

— פון —

עמיל זאלא.

בעארבייט פון

ד. מ. הערמאלין.

פרייז 10 סענט.

היברו פאבלישינג קאמפאני
83-85-87 קאנאל סטריט, ניו־יארק.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,
83-85-87 Canal Street, New York.
1910.

דער געקויפטער מאַן.

1.

דאס צימער, וואו נאַנטאַס, אונזער העלד, האט געוואָהנט נאכדעם וויא ער איז געקומען נאַך פּאַריז, איז געוועזן אויף'ן לעטצטען שטאָק פון א־הויז אין דער ליללי גאַס. דאס איז געוועזן אין א האָטעל. נעבען דיעזען האָטעל, האט געוואָהנט דער באַראָן דאַנגויער, וועלכער איז געוועזן א מיטגליעד פון דעם שטאַאטס־ראַטה.

דיעזעס הויז האט בעלאַנגט צום באַראָן, און ער האט עס אויסגעבויעט אויף א פּלאַטץ, וואס איז פריהער געוועזן בעזעטצט מיט אלטע הייזער.

ווען נאַנטאַס האט זיך אָנגעלעהנט אויף'ן פענסטער פון זיין צימער אין האָטעל און ארויס געקוקט, האט ער געקענט זעהען דעם עק פון דעם האָטעל־גאָרטען וואו עס האבען געוואקסען איינינע שעהנע בוימער און פון זיך געוואָרפען א ברייטען שאָטען.

ווייטער, איבער דיעזע בוימער, האט מען געקענט זעהען א היבשען מהייל פון פּאַריז, און מען האט זיך דערבייא געקענט מערקען דעם טייך סעין, דיא טילעריעס, דעם לואווער, גרויסע רייהען הײַזען און א גאַנצען ים מיט דעכער וואס האבען זיך אויסגעברייטעט ביז צום בית־עלמין פון פּער־לאשעז.

דאס צימערל וואו נאַנטעס האט געוואָהנט, איז געוועזן א מין דאַך־שטיבעל מיט געבויגענע וועגט און א פענסטער אין דאַך. נאַנטאַס האט דאס אויסמעבלירט גאַנץ איינפאַך; ער האט אהין אריין געשטעלט בלויז א בעט, א טיש און א ביינקעל.

ווען ער האט אנפאַנגס געדונגען דאס צימערל, האט ער געהאט דיא אבזיכט דאס אויסצומעבלירען גאַנץ געוועהנליך, ווייל ער האט דאס בעטראַכט בלויז אויף דערוויל, און עס איז בייא איהם ניט געוועזן קיין אונטערשיעד וואו ער וואָהנט, אבי דאָרט צו פערברענגען זיין לעערע צייט ביז ער וועט טרעפען זיין גליק.

עס האט איהם ניט נעקימערט דאס שמוציגע און פערשמירטע פאפיר אויף די וועגט, די פערדוויכערטע סטעליע און אויך ניט די טהאטזאכע, אז דארט איז אפילו ניט געווען וואו פייער צו מאכען.

ווען ער פלעגט זיך אריין לייגען אין בעט געגענאיבער דעם לאוואר און די טילעריעס, האט ער בייא זיך געטראכט, אז ער איז גלייך צו א גענעראל, וועלכער, זייענדיג אויף'ן וועג, שלאפט ער סאי וואו עס איז, ביז ער וועט פערטיגען דעם קריעג.

די געשיכטע פון נאנטאס'ן, איז א גאנץ קורצע. ער איז געווען דער זוהן פון א מויערער אין מארסייל, און ער האט שטודירט אין גימנאזיום. פאר א מויערער'ס א זוהן, איז אפילו שוין געווען אביסעל צו פיעל ער זאל ווערען א גימנאזיום סטודענט, נאר אין דעם האט זיך שוין זיין מוטער אינטערעסירט, וועלכע האט אימער בעהויפטעט, אז איהר זוהן מוז און זאל ווערען א געבילדעטער מאן און ניט קיין בעל־מלאכה.

עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז די עלטערן, זייענדיג ארעם, האבען זיך שווער און ביטער געפלאגט אום צו קענען אויסהאלטען זייער זוהן אלס סטודענט. זייא האבען געשפארט פון די מיילער, אבי איהם צו זעהען דורכגעהען דאס גימנאזיום. אבער באלד נאכדעם איז נאנטאס'עס מוטער געשטארבען, און די חלומות פון וויטער שטודירען האבען זיך אויסגעלאזען. ער איז געצוואונגען געווען צו אקצעפטירען א קליינעם פאסטען אין א געשעפט, וואו ער האט אנפאנגס זעהר וועניג פערדיענט.

אזוי זיינען אבער פאראיבער גאנצע 12 יאהר און ער האט זיך דארט אבגעפלאגט ביז דאס לעבען איז איהם נמאס געווארען.

ער וואלט צוואנציג מאל פערלאזען דיעזען פאסטען, ענטלויפען וואוהין די אויגען וועלען איהם טראגען, אבער זיין אלטער און קראנקער פאטער האט איהם געהאלטען דארט צוגעבונדען ווי מיט קייטען. נאנטאס'עס פאטער איז נעמליך ארונטער געפאלען פון א געביידע וואו ער האט געארבייט, און ער האט זיך צו־בראכען עטליכע גליעדער. דאס האט אויפגעהאלטען דעם יונגען מאן אזוי לאנג אין מארסייל. ער איז געצוואונגען געווען צו בעזארגען דעם אלטען מיט אלעם מעגליכע און ער האט ניט געקענט געהען זוכען קיין בעסערעס.

אין איין אבענד, אהיים קומענדיג פון דער ארבייט, האט ער געטראפען דעם אלטען און קראנקען פאטער, ליעגענדיג טויט, און די לולקע, נאך ווארעם פון רויכען, איז געלעגען נעבען איהם.

מיט דרייא טעג שפּעטער, האט נאנטאס אלעס פערקויפט פון הויז און איז אויעק געפאָהרען נאך פּאריז מיט 200 פראנקס אין זיין קעשענע, אום צו זוכען זיין גליק.

פּאריז! דיעזעס איינע וואָרט איז געווען פול מיט דיא רייכסטע פאנטאזיען פיר דעם יונגען מאן. ער האט געירשה'ענט זיין מוטער'ס הארטנעקיגקייט אום צו שטייגען און ערדרייבען א הויכע שטופע. ער איז געווען, אין אלגעמיינעם, א מענש פון א שנעל'ען ענטשלוס מיט איין אייזערנעם ווילען. ווען ער איז נאך געווען גאנץ יונג, האט ער שוין געזאָגט איבער זיך אליין, אז ער איז א מאכט.

מען האט איהם זעהר אָפט אויסגעלאכט, אָבער דאס האט איהם ניט ענט־מוטהיגט, און ער פלעגט ניט נאָר איינמאל ווידערהאָלען:

„יא, יא, איך בין א מאכט; איהר וועט זעהען, ווארט, דיא צייט וועט קומען, ווען איך וועל בעווייזען מיין מאכט.“

אפילו שפּעטער, ווען ער האט שוין געטראָגען דעם אלטען שווארצען אנצוג, צעררריסען אין א פּאאר ערטער, האט ער נאך אימער געזאגט דיעזעלבע ווערטער, און ווען זיינע בעקאנטע האבען דאס געהערט, האבען זייא אויפגעצויגען מיט דיא אקסלען און זיך געטראכט: „ער איז א פעררוקטער פאנאטיסט.“

אָבער נאנטאס איז געבליעבען בייא זיינעם, אז ער מוז נאך אמאל איבער־קעהרען דיא וועלט. ער האט זיך אזוי לאנג איינגעבילדעט, אז ער איז א מאכט, ביז ער האט אָנגעהויבען אליין צו גלויבען, דאס ער בעזיטצט דיא גרעסטע פעהיגקייטען. קיין זאך האט פאר איהם עקזיסטירט, אויסער דער פאנטאזיע פון זיין טאלענט, און ער איז געווען איבערצייגט, אז דער שטארקער און מעכטיגער מוז זיעגען, טראָגען אלע הינדערניסע פון דעם שיקזאל. ער האט בעהויפּטעט, אז פאר א פעהיגען מענשען, איז גאנץ גענוג, ווען ער האט דעם ווילען און דיא קראפט. דאס איבריגע, וויא צו ערדרייכען דעם ציעל, מוז קומען פון זיך אליין.

אמאל, אין א זונטאג, ווען ער איז געגאנגען שפּאצירען אין א גאָרטען נעבען מארסייל, האט ער זאָגאר געשפּירט, אז ער איז א זשעניע. עפּעס האט ער געפיהלט א מין קראפט אין זיין זעעלע, וואס האט איהם געדרונגען און געצוואונגען ער זאָל אזוי דענקען איבער זיך. ער פלעגט אהיים קומען צו זיין קראנקען פאטער עסען זיין טעלער קאלטע קארטאָפעל, און זיך טראכטען, אז עס מוז נאך קומען א צייט, ווען ער זאָל צוריק בליקען צו אזא פערגאנגענהייט מיט א שמייכעל פון בעוואונדערונג, זיך אליין פרעגענדיג: „קוק וואס עס איז אמאל געווען, און זעה וואס עס איז יעטצט — וויא געפעלט עס דיר?“

ווען נאַנטאַס האָט צום ערשטען מאָל בעטרעטען דיא שטיינער פון דיא פּאַריזער גאַסען, האָט ער זיך פאַרגעשטעלט, אַז יעטצט האָט ער גאר ניט וואָס צו טהון, בלויז אויסשטרעקען זיינע הענד און אַקצעפּטירען אַ וויכטיגען פּאָסטען, פון וואַנען ער וועט שוין שטייגען העכער און העכער. ער האָט אויך ניט געוואָלט וואַרטען און שוין אָנגעפאַנגען דעם קאַמפּף פיר זיין שפּעטערדיגער גרויסקייט.

ער האָט געהאַט איינגע רעקאָמענדאַציאָנס־בריעף נאָך פּאַריז, און ער האָט זיא זעלבסט אָבגעליעפערט; דאַן האָט ער בעזוכט איינגע לייטע פון זיין שטאָדט, האָפענדיג דורך זייא צו בעשטייגען דיא ערשטע טרעפּ צום גליק; אָבער זיין פאַנטאַזיע האָט געקריגען זעהר אַ שווערען קלאַפּ. ער האָט זיך באַלד איבער־ציינגט, אַז דיא רעקאָמענדאַציאָנען מיט דיא בעקאַנטע, האָבען אַלע גאר ניט ווערטה און יעדער קוקט אויף איהם וויא אויף אַ נוטצלאָזע בריאה. אַ מאָנאַט איז אַזוי פאַר־איבער, און קיינער האָט זיך אויף איהם ניט געוואָלט אומקוקען.

איינער האָט געענטפערט, אַז ניט דאַמאַלס איז דיא פּאַסענדע צייט; אַ צווייטער האָט זיך ענטשולדיגט דערמיט, דאָס ער איז אַביסעל צו שפּעט געקומען און אַ דריטער האָט איהם געהייסען וואַרטען. איינגע וויעדער האָבען גלאַט פאַר־שפּראָכען און קיין וואָרט געהאַלטען.

אָבער אַזוי וויא 200 פראַנקס זיינען ניט פיעל געלד, איבערהויפּט פאַר אַזעלכען וואָס זעהט אין זיך אַ קינפטיגען מאָנאַרך, איז שנעל לעדיג געוואָרען זיין טאַשע. ווען ער האָט זיך אַרום געקוקט וויא ער האַלט מיט זיינע פינאַנצען, האָט ער דערזעהען, אַז ער האָט ניט מעהר וויא 20 פראַנקס צוריק געבליעבען.

ער האָט אויסגערעכענט, אַז ער מוז נאָך האָבען געדולד אַ מאָנאַט, און פון דיעזע צוואַנציג פראַנקס מוז ער ביז אַהין לעבען, עסען, טרינקען און אַרום געהען פון פריה־מאָרגען ביז שפּעט אין דער נאַכט איבער פּאַריז.

אָבער בעקלאָגען זיך ניטצט ניט און ער האָט אויך ניט געהאַט פאַר וועמען זיך צו קלאָגען. ער האָט אַלזאָ געליטען און געשוויגען. ער האָט אימער געלעבט מיט דער פאַנטאַזיע פון דער צוקונפט.

אַבענד, ווען ער פלעגט אַהיים קומען, ערמיעדעט און מיט לעדיגע הענד, האָט ער זיך ניט געשפּירט ענטמוטהיגט, אָבער אַ שטילער און נייגענדער צאָרן איז אין איהם ענטשטאַנדען. ער האָט בעטראַכט דאָס שיקזאַל אַלס בלינד און אונ־גערעכט.

„סטייטש, איך, נאַנטאַס,“ האָט ער זיך געטראַכט, „וועלכער בעזיטצט אַזוי

פיעלע פעהיגקייטען, זאָל דארפען אזוי לאנג ווארטען אום מיין טאלענט אויס־צואיבען !"

אָבער, וויא עס שיינט, איז נאנטאַס שוין ניט דער ערשטער און אויך ניט דער לעטצטער וואס בעקלאָגט זיך אזוי אויף'ן שיקזאל. עס איז איין אַלטע געשיכטע, אז דאס שיקזאל איז בלינד און פערקריכט אָפטמאל אהין וואו עס פאַסט ניט.

אין א פארנאכט איז נאנטאַס אהיים געקומען אָהנע ער זאָל האבען עפּעס געגעסען. ער האט אויפגעגעסען זיין לעטצטעס שטיקעל ברויט נאך מיט איין אבענד פריהער. ער האט מעהר קיין געלד ניט געהאט, און ער האט אויך ניט געזעהען קיין איינציגען פריינד, בייא וועמען ער זאָל זיך קענען עפּעס אויסבאָרגען.

אין דרויסען האט גערעגענט א גאנצען טאָג און עס איז געוועזען גוט קאלט. נאנטאַס איז געווין דורכגעווייקט ביז צום לייב פון דעם רעגען. ער איז געוועזען אין בערסי, דאָן אין מאָנטמארטער, וואו מען האט איהם געזאָגט, אז ער קען געפינען בעשעפטיגונג. אָבער אין בערסי האט ער ערפאהרען, אז איין אנדערער האט שוין פערטרעטען דעם פלאטץ, און אין מאָנטמארטער, וואו מען האט יא בעדארפט א מענשען, איז זיין האנדשריפט ניט געפעלען געוואָרען. צום שלים־מזל, האט נאנטאַס געהאט זעהר א שלעכטע האנדשריפט, און ער האט זיך מעהרערע מאל געטראכט, אז דאס איז א צייכען פון א זשעניע. אָבער זשעניע אהין, זשעניע אהער, אין מאָנט־מארטער האט מען געזוכט א שעהנע האנדשריפט און מען האט פון זיין זשעניע ניט געוואָלט וויסען

אנפאנגס האט ער אפילו געטראכט ניט אָנצונעהמען קיין געוועהנליכען פּאָסטען, אָבער לעטצטענס איז ער שוין צופריעדען געוועזען אירגענד עטוואס צו אָק־צעפּטירען, אבי פאָרלויפיג עפּעס צו האבען ביז ער וועט ערדייכען זיין גליק. אָבער ער האט דאס אויך ניט געפונען.

פאָרלויפיג האט ער פערלאנגט ברויט, אָדער עפּעס מיט וואס צו לעבען אין פאריז, און דאָן זאָל ער אנפאנגען צו בויען זיין הערליכע געביידע פון דער צו־קונפט, ארויף לייענדיג שטיין אויף שטיין.

יא, דאס האט ער פערלאנגט, פאָרלויפיג, נאָר עס איז דאָך ניט געוועזען. ער האט שפּאצירט לאנגזאם פון מאָנטמארטער צוריק נאך דער לילי גאס און זיין הארץ איז געוועזען שטארק פערביטערט.

עס האט שוין אויפגעהערט צו רעגענען, און דיא איילענדע מענשען אויף'ן טראָטואַר האבען איהם געשטויסען און געשטופּט פון אלע זייטען. דאָן איז ער

פלוצלינג געבליעבען שטעהען נעבען א וועקסעל־באנק געשעפט, און זיך בעטראכט א הויפען מיט גאָלד־שטיקלעך ליגענדיג אין פענסטער.

„אך!“ האט ער זיך געטראַכט, „בלויז 5 פראנקס וואָלט מיר פיעללייכט יעטצט גענוג געווען, אום איך זאָל שפּעטער קענען ווערען הערשער איבער אלע דיזע מענשען! מיט 5 פראנקס, וויא עס איז, קען מען דאָך שוין אָבלעבען א וואָך!“

אזוי דענקענדיג און טראַכטענדיג, איז פּלוצלינג פאַרביינעפאָהרען א דראָשקע. דיא רעדער זיינען אריין אין רינשטאָק און געגעבען א שטאַרקען שפּריטץ מיט בלאָטע און וואסער, וועלכע האבען געטראָפען נאַנטאַס'ן גלייך אין געזיכט.

ער האט אויפגעשווידערט פאר צאָרן, אָבער זיך בערוהיגענדיג אביסעל, האט ער ביטער געשמייכעלט און געמורמעלט:

„דאס שיקזאַל האט מיר נאך יעטצט אָנגעשפּיענען אין פּנים.“

ער האט ארויס גענומען זיין טאַשענטיכעל און זיך אָבגעווישט דאס געזיכט. דאַן איז ער וויטער געלאָפען שנעל, קריצענדיג מיט דיא ציינער. ער האט צוזאַמענגעדריקט זיינע פויסטען און קוקענדיג אויף דער מענגע מענשען, איז איהם אָנגעקומען א לוסט, זיך צו ווארפען אויף זייא, שלאָגען ווען ער וועט טרעפען, און זיך נוקם זיין אַן דעם בלינדען שיקזאַל.

אָבער ער האט עס ניט געטהאָן, וויל, נאך אלעמען, איז ער ניט געווען אזוי דום, ניט צו פערשטעהען, אז דאס וועט איהם גאר ניט העלפען.

וועלענדיג אַריבער געהען דיא גאס, האט איהם א קאַר שיער איבערגעפאָהרען אין עק פון דער ריסעליע שטראַסע.

ווען ער איז ענדליך צוגעקומען צום האָטעל, איז ער שנעל ארויף געלאָפען דיא טרעפען, אריין אין זיין צימער, און וויא א פערוואונדעטע חיה, האט ער זיך א וואָרף געגעבען אויפ'ן בעט און ווידער אמאל קריצענדיג מיט דיא ציינער, האט ער געפלוכט דיא גאַנצע וועלט. ער האט דאַן געבליקט אויף זיין בעשמוצטען ראָק און הויזען און צו דעם וואסער וואס איז אָנגערונען אויפ'ן פוס־באָדען פון זיינע נאַסע קליידער.

„פערפלוכט! פערפלוכט!“ האט ער געברומט.

יא, דיזעס מאל, האט ער זיך געטראַכט, האט שוין פון אלעמען גענומען איין ענדע, און אנשטאט דעם פריהעריגען מוטה, האט יעטצט איינגעטרעטען פערצווייפלונג.

נאַנטאַס האט אָנגעהויבען צו דענקען וועגען זעלבסטמאָרד.

„דאס שיקזאַל איז בלינד און אומבאַרמהערציג,“ האט ער זיך געטראַכט, „און עס האט ניט ווערטה דיא מיה צו לעבען.“

אָבער שטאָלץ איז ער נאָך איטער געווען, און ער האט זיך פאַרגעשטעלט, אז דערמיט וואס ער וועט בעגעהען זעלבסטמאָרד, וועט ער געבען גאַנץ פאַריז א פּאַטש אין פּנים.

„צו זיין א מאכט,“ האט ער געמורמעלט, „אזא מאכט ווי איך בין, און עס זאָל זיך ניט געפינען איין לעבעדיגער מענש אין אזא גרויסער שטאָדט, ער זאָל וויסען פון מיין צושטאנד און מיר אויסבאָרגען 5 פראַנקס! דאס איז א געמיינע בעלידיגונג, א ניעדערטרעכטיגקייט!“

ער האט געוויטהעט פאר צאָרן. דאָן, בליקענדיג צו זיינע שטאַרקע הענד, האט ער זיך בערויערט.

ווירקליך, אזעלכע שטאַרקע און מעכטיגע הענד, בערייט אלעם צו טהון, און גאר ניט צו געפינען.

עס האט זיך איהם געדאַכט, אז ער וואָלט געקענט אויפהייבען א וועלט מיט זיין שפּיטץ פינגער. און דאָך, האט ער זיך געזעהען זיטצענדיג אליין, אין א קליין צימערל, מאכטלאָז און שוואַך געגען דעם אומבאַרמהערציגען שיקזאַל.

ער האט בּייא זיך אויסגעזעהען וויא א ווילדער לייב אין איין אייזערנער שטיינ.

אָבער ער האט זיך באַלד בערוהיגט, ווייל ער האט איינגעזעהען, אז דער טויט אליין איז דער איינציגער אויסוועג, און זייענדיג טויט, האט ער געוואוסט, הערט אויף כעס, פערדרוס און שטרעבונג.

ווען ער איז נאָך געוועזן א קליין איינגעל, האט ער זיך ערראינערט, האט ער געהערט א געשיכטע פון א בעריהמטען ערפינדער, וועלכער האט צוזאמענגעשטעלט א מערקווירדיגע מאשין, און אין א טאָג, האט דער ערפינדער גענאָמען א האמער און צערשמעטערט דיא מאשין, בלויז דאפיר, ווייל דיא וועלט האט זיך געצייגט צו גלייכגילטיג פיר זיין ארבייט.

„גוט, גוט,“ האט נאנטאס געמורמעלט, „איך בין גראדע וויא יענער ערפינדער, אין מיר ליעגט דיא קונסטפאָלע מאשינעריע, וואס דיא אידיאָטישע וועלט וויל ניט אנערקענען. דיא קונסטפאָלע מאשין אין מיר, איז מיין געהירן, און איך וועל דאס יעטצט צערשטערען, דאָרט...“

ער האט זיך דערבייא אנגעבויגען בּיים פענסטער און ארויס געקוקט אין דרויסען. זיין בליק איז געפאלען אונטען צום טראָטואר, וואו דיא שטיינער זיינען

געוועזן הארט, און ער האט זיך פארגעשטעלט, ווען ער זאל זיך ארונטערווארפען פון פענסטער, וועט ער אקוראט פאלען מיט זיין געהירן־מאשין אויף די שטיינער און ער וועט צערשמעטערט ווערען.

„גוט, גוט,“ האט ער ווייטער געברומט. „אזוי מוז עס זיין, ווען די לומפיגע מענשען ווייסען ניט ווי אנצוערקענען מיין ווערטה.“

די זונן האט דאמאלס גראדע געהאלטען אין אונטערגעהען און ארויס גע־שיינט פון צווישען די וואלקען איבער דעם האטעל דאנוויער. די געלע בלעטלעך פון די בוימער זיינען בעלייכטעט געווארען פון די גאלדענע זונענשטראהלען, און נאנטאס האט זיך דאס אלעס פארגעשטעלט גלייך ווי די וועלט זאגט איהם „אדיע.“

ער האט בעשלאסען צו שטארבען און ער האט געוואלט האבען א לייכטען טויט. ער האט זיך אלץ מעהר ארויס געבויגע פון דעם פענסטער און איז שוין געווען דערביי ער זאל זיך ארונטער ווארפען. אבער פלוצלינג, האט עס איהם אביסעל אויפגע־שווידערט, זיך דערמאהנענדיג וויא אונאנגענעהם אזא טויט מוז זיין.

„פע, אבשייליך,“ האט ער געמורמעלט, „צו בעגעהען אזוי זעלבסטמארד. וויא, צום טייפעל, האט דאס ניט א מענש א רעוואלווער זיך אריין צו יאגען א קוגעל אין געהירן? עפעס זעהט דאס אויס אביסעל מעהר אנשטענדיג. וויא איז דאס ניטא אביסעל ניפט — צום טייפעל...“

בליקענדיג אזוי ארונטער, האט ער בעמערקט, אויף'ן טראטואר, פארביי־געהענדיג א יונגע דאמע מיט זעהר שעהנע האאר. ער האט די דאמע שוין עטליכע מאל געזעהען, און איהרע ערדליכע פיגור מיט איהרע שטאלצע שריט, האבען צו־געצויגען זיין אויפמערקזאמקייט.

ער איז ניט געווען ראמאנטיש געזאנען; ער איז שוין אויך פאראיבער יענע יאהרען, ווען די יונגע לייט טרוימען פון גרויסארטיג־יונגע דאמען, וואס זאלען קומען און זייא גליקליך מאכען מיט זייער ליעבע. דעננאך, האט איהם דאס שעהנע געזיכט פון דיעזער דאמע, גראדע דאמאלס, אזוי פעראינטערעסירט, אז ער האט אויף איין אויגענבליק פערגעסען אן זיין זעלבסטמארד־אידעע.

וויא קען זיא הייסען? ווער איז זיא?

אונטערדעסען האט ער ווידער אמאל צוזאמענגעדריקט זיינע פויסטען און געקריצט מיט די צייהן, ווייל ער האט געשפירט א געוואלטיגען האס געגען אלע לייטע פון דעם האטעל, וועלכע ער האט בעמערקט לעבענדיג אין גרעסטען לוקסוס.

„אך ז!" האט ער געברומט, „איך וואָלט מיך פערקויפט צו אירגענד יעמאנד, װעלכער װאָלט מיר געהאָלפען צו בעשטייגען דיא ערשטע טרעפ צו מיין גליק!"

ער האט פיעל נאכגעדענקט איבער דער אידעע פון פערקויפען זיך. ער האט זיך פאָרגעשטעלט, װען עס זאָל זיין אירגענדוואו א פראָצענטניק, וואס זאָל באָרגען געלד אויף מאכט און ענערגיע, וואָלט ער זיך אליין פערמשכּון׳ט.

אין זיין פאנטאזיע האט ער זיך פאָרגעשטעלט פערשיעדענע בילדער: ער האט געזעהען א פאָליטיקער וואס איז איהם געקומען אבקויפען פאר זיינע א װערק־צייג; א באנקיער וואס וויל אויסניטצען זיין פערשטאנד און שארפזיניגקייט און נאך אנדערע.

יא, ער איז געװען בערייט אלעס צו טהון, אלעס צו אָפּפערן, עהרע, קראפט, מאכט און אויס דויער. אבי ער זאָל קענען ערגרייכען זיין ציעל.

פלוצלינג איז איהם פאָרגעקומען דיא אידעע פון פערקויפען זיך צום טייפעל.

ער האט אפילו אין טייפעל ניט געגלויבט, אָבער דאָך, ווער ווייס, אזוי פיעלע מענשען בעהויפטען, אז עס גיבט א טייפעל, פיעללייכט איז ער טאקי דאָ.

„דער טייפעל !" האט ער אויסגעשריען, „זאָל זיין דער טייפעל ! אָבער וואו איז ער?"

דאן האט ער זיך דערמאָהנט, אז דאס אלעס איז א פוסטע נארישקייט, און דיעזע אלע, וואס ווארטען אויף טייבעלעך פון דעם הימעל אָדער פון דער העללע, ווארטען אזוי לאנג ביז זייא קראפּירען פאר הונגער.

ער האט מורא געהאט זיך זעלבסט צו בעשולדיגען אין פיינהייט, און ער האט ווידער אמאל אנגעפאנגען צו טראכטען וועגען זעלבסטמאָרד.

„נו, וואס קען מען טהון?" האט ער זיך געטראַכט, „ווען עס איז נישטאָ קיין אנדער מיטעל, איז ארונטער ווארפען זיך פון פענסטער, אויך גוט."

ער האט דאן בעשלאָסען צו ווארטען ביז עס וועט פינסטער ווערען, און דאן זאָל ער זיך ארונטער ווארפען.

מיט דיעזע געדאנקען און פּלענער, האט איהם דיא מידקייט בעזיעגט און ער־איז צוריק געפאלען אין א שטוהל שרעקליך פערמאטערט. ער איז אזוי איינגע־שלאָפען. זיין שלאָף האט ניט לאנג געדויערט, דען עס איז נאך ניט געווען שטארק

פינסטער, ווען ער האט דערהערט שטימען נעבען זיך. דיא האָטעל דיענערין, וועלכע האט אכטונג געגעבען אויף זיין צימער, האט אריין געלאָזען א דאמע אין זיין צימער.

דיא דיענערין האט זיך ענטשולדיגט מיט דיעזע ווערטער:

„מיין הערר, איך האב מיר גענומען דיא פרייהייט אריין צו וויזען אהער...“

נאָר אזוי וויא זיא האט געזעהען, אז עס איז פינסטער אין צימערל, האט זיא זיך זעלבסט אונטערבראָכען און איז ארויס געלאָפען ברענגען א ליכט. עס האט אויסגעזעהען, אז זיא האט געקענט דיא פערזאָן, וועלכע זיא האט בעגלייטעט.

„בלייבט דאָ,“ האט זיא דאן געזאגט ווען זיא האט אריין געבראכט א ליכט, ניעמאנד וועט אייך שטערען.“

נאנטאס, וועלכער האט ערוואכט מיט א ציטער, האט געבליקט צו דער איינטרעטענדע דאמע, מיט ערשטוינונג. ער האט זיא נאך אין זיין לעבען ניט געזעהען. זיא האט דערוייל ארונטער גענומען דעם שלייער פון איהר פנים. זיא האט אויסגעזעהען פון א יאָהר פינף־און־פערציג, ניעדריג, זעהר פעט מיט א רונדעס און ווייסעס געזיכט, וואס האט אָנגעציינט זעהר ווייניג זאָרגען אין איהר לעבען.

נאנטאס האט פראָבירט זיך צו דערמאָהנען טאָמער האט ער זיא ערגיץ געזעהען, אָבער ער האט זיך אום קיינעם פרייז ניט געקענט ערמאינערן.

ער האט זיך ענדליך אויפגעהויבען און איהר אָנגעבאָטען דעם איינציגען שטוהל וואס ער האט געהאט צום זיטצען. זיא האט איהם שארף אָנגעקוקט און גענענטפערט:

„מיין נאָמען איז מאדמאָאזעל שין... איך בין געקומען, מיין הערר, אין זעהר א וויכטיגע אנגעלעגענהייט.“

זיא איז שוין אפילו געווען אביסעל צו אלט פיר א פריילין, אָבער נאנטאס האט זיך ניט געוואונדערט דאריעבער. אין פאריז איז ניט קיין נייעס צו הערען וויא אזעלכע פרויענצימער און נאך עלטערע רופען זיך מאדמאָאזעל.“

נאכדעם וויא זיא האט זיך געזעטצט, האט ער זיך אויך צוגעשפארט בייא דער זייט פון זיין בעט. מאדמאָאזעל שין'ס נאמען, האט איהם פאָרלויפיג נאך גאר ניט דערצעהלט און ער האט געווארט אויף א ווייטערע ערקלערונג. ער האט אויך בעשלאָסען צו זיין געדולדיג און אויסהערען וואס זיא האט איהם צו זאָגען.

זיא וויעדער, האט אויסגעזעהען זיך ניט צו איילען; זיא האט געבליקט ארום אין קליינעם צימער און האט אביסעל נעצעגערט, גלייך וויא עס וואָלט איהר געווען צו שווער ארויס צו ברענגען וואס זיא האט איהם מיטצוטהיילען.

ענדליך האט זיא געשפראָכען אין זעהר א צארטער און ווייכער שטימע און אויסציהענדיג כמעט יעדעס וואָרט. זיא האט אויך זעהר אָפט געשמייכעלט.

„מיין הערר," האט זיא אָנגעפאנגען, „איך בין געקומען צו אייך אלס א פריינד... מען האט מיר מיטגעטהיילט איבער אייך, אז איהר זייט זעהר איין עהרענהאפטער און אנשטענדיגער יונגערמאן. איהר וועט מיר ענטשולדיגען און מיך ניט רעכענען פאר קיין שפיאָן, ווען איך האב איבער אייך נאכגעפרעגט. דיא אורזאכע, ווארום איך האב איבער אייך נאכגעפרעגט, איז געווען, ווייל איך האב אין אייך דיא גרעסטע אינטערעסע און איך בין פעסט ענטשלאָסען אייך צו העלפען."

נאנטאס האט צו איהר געבליקט מיט זיינע גרויסע און ערשטוינטע אויגען; ער האט געוואָלט אויפציהען מיט דיא אקסלען, אָבער ער האט עס ניט געטהאָן.

„איך וויס," האט זיא פאָרטגעזעטצט, „וויא שווער און ביטער איהר האט זיך לעטצטענס געפלאָגט. איך בין בעקאנט דערמיט, וויא מוטהיג איהר האט געקעמפפט אום צו קריעגען א פאָסטען, און איך וויס אויך פון אייער נעגענווערטיגער פערצווייפעלטער לאגע, נאך אזוי פיעלע אנשטרענגונגען... ענטשולדיגט מיר נאך אמאל, מיין הערר, ווארום איך האב געוואגט אזוי איינצודרינגען אין אייער פריוואט לעבען. איך שווער אייך, אז בלויז מיין סימפאטהיע..."

אונגעאכטעט דארויף וואס נאנטאס איז געוואָרען נייגיעריגער און אונגעדולדיגער מיט יעדען וואָרט וואס זיא האט דערצעהלט, האט ער זיא דאָך ניט אונטערבראָכען. ער האט בלויז געטראכט, אז דאס אלעס וואס זיא וויס, האט זיא וואהרשיינליך ארויס געקריעגען פון דער האָטעל־דיענערין.

וועהרענד איהר שפרעכען, האט ער בעמערקט, אז זיא וויל אלץ זיין העפליך און אנשטענדיג, און וואס זיא האט אין זינען פאָרצולעגען, וויל זיא עס זאָגען אזוי שעהן וויא נאָר מעגליך.

„מיין הערר," האט זיא ווייטער געזאָגט, „איהר זייט א יונגער מאן מיט א גלענצענדער צוקונפט פאר אייך. יא, יא, איך האב מיר ערלויבט אויך אויפצופאסען אויף אייער ענערגיע, און איך בין געווען ערשטוינט צו זעהען אייער שטאנדהאפטיגקייט און נעדולד אין מיטען פון איין אונגליק נאך'ן צווייטען. מיט איינעם

װאָרט, מיט אייער גערולד, דאַכט זיך מיר, אַז איהר װאָלט געקענט זעהר װײט געהן, זעהר פיעל ערדײכען, װען יעמאַנד זאָל אײך נאָר אױסשטרעקען אַ העלפענדע האַנד..."

זיא איז װידער אַמאָל שטיל געבליעבען און געװאַרט צו הערען עפּעס אַ װאָרט פון איהם.

נאַנטאַס האָט גערעכענט, אַז זיא איז געקומען איהם אָנצובײטען אַ פּאָסטען.

„יא, יא, מאַדאַם," האָט ער געזאָגט, „איך בין בערײט אַלעס צו אַקצעפּ־טירען, װירקליך אַלעס, װײל, לױט װיא איך הער, װײסט איהר שױן פון מײן צו־שטאַנד."

א צופריעדענער שמײכעלע האָט זיך בעװיזען אױף איהרע ליפּען, און זיך בענוטצענדיג מיט דער געלעגענהײט, האָט זיא געפרעגט:

„װיא, צום בײשפּיעל, װאָלט עס געװען, איך זאָל אײך פאָרשלאָגען איהר זאָלט הײראַטהען?"

נאַנטאַס האָט געמײנט, אַז מאַדמאָאַזעל שין װיל זיך אַלײן זײן אַ שדכן'טע. ער האָט זיא אָבגעמאָסטען מיט זײנע אױגען, און אָבװאָהל זיא האָט אױף איהם ניט געמאַכט קײן זעהר גוטען אײנדרוק, האָט ער זיך געטראַכט, אַז פאַר נױט, הײראַטעט מען אױך אַזאַ פעטע פּרױענצימער.

ער האָט אָבער אונטערדעסען בעמערקט:

„הײראַטהען! מײן גאָט, דאָס איז אַ שעהנע געשיכטע? ענטשולדיגט מיר, מאַדמאָאַזעל, װער װעט דאָס װעלען הײראַטהען מיט אַזאַ שלים־מזל װיא איך בין? דאָס קען נאָר זײן עפּעס אײן אָרמעס מעדכען, און דאַן איז עס נאָך ערגער, װײל איך װעל זיא ניט קענען ערנעהרען."

„אָה נײן," האָט זיא געענטפערט לאַכענדיג, „גראַדע אומגעקעהרט, אַ רײכעס מעדכען, זעהר רײך, און דערצו זעהר שעהן. זיא שטאַמט פון זעהר אַ װיכטיגער פאַמיליע, װעלכע װעלען אײך געבען אין דער האַנד מיט אַלעס מעגליכע אום איהר זאָלט קענען ערדײכען דיא העכסטע שטופע."

נאַנטאַס האָט פריהער געלאַכט, נאָר יעטצט איז ער פּלוצלינג געװאָרען ערנסט.

„אַ שעהנעס מעדכען? רײך?" האָט ער געמורמעלט.

זיא האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ „יא".

נאנטאס האט ישוין פערשטאנען. ער האט בעגריפען, אז דא האנדעלט זיך וועגען איין אפפער פון זיין זייט.

„און וואס ווערט פערלאנגט פון מיר?“ האט ער געפרעגט אין א ניעדריגען טאן.

זיא האט זיך אביסעל אויסגעהוסט און געענטפערט:

„דיעזעס מעדכען, פערשטעהט איהר, איז יעטצט שוואנגער, און דאס קינד דארף בעשטימט ווערען אלס איין עהרליכעס קינד.“

זיא האט דיא לעטצטע ווערטער שנעל ארונטער געשפראכען און דאן האט זיא נעגעבען א זיפץ.

אנפאנגס איז נאנטאס'ן איינגעפאלען, ער זאל כאפען דיא פעטע שדכן'טע און זיא ארויס ווארפען. ער האט זיך אבער בערוהיגט און בלויז געזאגט:

„אייער פארשלאג, מאדמאזעל, איז אונפערשעהמט, אונפערשעהמט, איהר הערט?“

„אך, אונפערשעהמט!“ האט זיא געענטפערט מיט איהר ווייבער שטימע, „איהר וועט מיר ענטשולדיגען, מיין הערר, איך וויל ניט הערען אזאווארט... דיא וואהרהייט איז, אז איהר וועט רעטען א פאמיליע פון דער גרעסטער פערצווייפלונג. איהר פאטער ווייס קיין זאך; דיא שוואנגערשאפט, איז נאך ניט ווייט פארטגע־שריטען. דאס איז מיין אידעע, מיין פארשלאג, אז דאס מעדכען זאל הייראטהען אזוי שנעל וויא מעגליך, און פארשטעלען איהר מאן, אלס דעם פאטער פון איהר קינד. דער פאטער פון דיעזען מעדכען, איז דיא עהרענהאפטינקייט זעלבסט, און איך בין זיכער, דאס ווען ער זאל ערפאהרען פון דער וואהרהייט, וואלט עס איהם געטויטעט. מיין אידעע אלזא, איז דאס איינציגע מיטעל וואס איך האב פארגע־שלאגען, וועלכעס קען אלעם פעררינטען... דאס טרויעריגסטע בייא דיעזער גע־שיכטע איז, וואס דער פערפיהרער, דער שופט וואס האט פעראונגליקט מיין ארמע ווירטהין, איז א פערהייראטעטער מאן. אך, מיין הערר, עס געבען מענער, וועלכע האבען ווירקליך קיין עהרענגעפיהל אין זיך...“

זיא וואלט אזוי אוועק געפלוידערט א היבשע צייט, ווען נאנטאס וואלט ניט אויפגעהערט זיך צו צוהערען צו איהרע ווערטער.

ער האט איבערגעדענקט דעם פארשלאג, און ער האט זיך יעדעס מאל מעהר בערוהיגט.

ווארום זאל ער ענטזאגען? האט ער זיך געפרעגט. האט ער דען ניט מיט עטליכע מינוטען פריהער זיך געוואלט פערקויפען? האט ער דען ניט געהאלטען

דאבייא זיך איבערצונעבען זאָנאר צום טייפעל? וואס איז אלוא דער אונטערשיעד? א טייפעל אָדער א שוואַנגערעס מעדכען? איבריגענס, איז א שוואַנגערעס מעדכען נאָך גאר ניט אזוי שלעכט, איבערהויפט ווען זיא איז רייך.

ער האט זיך אלעס איבערלעגט וואס מען פערלאַנגט פון איהם. ער דארף בלויז געבען זיין נאמען און דאפיר קריעגט ער א גוטען פאָסטען. עס איז א קאָנטראקט וויא אין אלע אנדערע מסחרים: איינער גיבט א געוויסען געגענ־שטאנד און דאן קריעגט ער איין אנדערן אין אויסטויש.

זיין בליק איז געפאלען אויף זיינע הויזען, שמוציג פון דיא פאריזער בלאָטעס; דאן האט ער זיך דערמאָהנט וויא דאס שיקזאל האט איהם אָנגע־שפיענען אין פנים מיט דעם שמוטץ פון דער שטראַסע, און ער האט אויך דער־שפירט וויא זיין הארץ קלאַפט איהם.

דאס טרויעריגע בילד פון דיא פערגאנגענע צוויא מאָנאט אין פאריז, זיין ערניעדריגונג און ליידען, אלעס איז אויפגעשטיענען פאר זיין פאנטאזיע.

„ענדליך!“ האט ער זיך געטראכט, „איז געקומען דיא צייט איך זאָל ארויף שטעלען מיין פוס אויף דער גאנצער מאסע וואס האט מיך געשליידערט און גע־שטויסען אויף'ן טראָטואר, און מיך געטריעבען צו בענעהען זעלבסטמאָרד!“

ער האט לייכט געקריצט מיט דיא צייהן, און דאן האט ער געענטפערט קורץ:

„מאדאם, איך אקצעפטיר!“

אונטערדעסען האט ער זיך אביסעל ערהאָלט פון זיין אויפרעגונג און ערזוכט מאַדמאָאזעל שין, זיא זאָל איהם אָבשילדערן אלע איינצעלהייטען. דאן האט ער זיא געפרעגט וואס זיא פערלאַנגט פיר איהר ארבייט. אָבער זיא האט העפטיג פראָ־טעסטירט און ערקלערט, אז זיא טהוט עס נאָר אויס גוט־הערציגקייט.

טראָטץ דעם אָבער, האט זיא געזאָגט, אז זיא וואָלט ניט געווען דאגעגען, צו אקצעפטירען דיא סומע פון צוואַנציג טויזענד פראנקס פון דעם געלד וואס ער וועט קריעגען.

אזוי וויא ער האט דאמאלס ניט געהאַלטען דערבייא זיך צו דינגען און אייג־געשטימט צו איהר פאָרדערונג, האט זיא איהם דאן אלעס ערקלערט.

„הערט אויס,“ האט זיא ווידער אָנגעפאנגען, „איך בין געווען דיעיעניגע, וואס האט פון אייך פריהער געדענקט. ווען איך האב איהר דערצעהלט איבער אייך און אייך פאָרגעשלאָגען, איז זיא ניט געווען דאגעגען... ווירקליך, נאָך אלעמען, איז דאס א גרויסארטיגעס געשעפט, און איהר וועט זעהען וויא איהר וועט מיר דאנקען.

איך בין זיכער, אז איך האב געקענט געפינען א מאן מיט א הויכען טיטעל דאפיר, און איך קען איינעם, וואס וואָלט מיר געקושט דיא הענד פאר דאנקבארקייט; אָבער איך האב גערעכענט, אז אמבעסטען איז צו נעהמען א מאן פון איין אנדערע קלאַסע מענשען. דאס וועט זיין מעהר ראָמאַנטיש... דאָ, וועל איך אייך זאָגען דיא וואהרהייט, אז זייט איך האב אייך געזעהען, בין איך צוגעצויגען געוואָרען צו אייך, וויא א מאגנעט. איהר זייט א שעהנער יונגער מאַן, און, איך צווייפעל ניט, אז איהר זייט אויך א פעהיגער מענש. בייא מיין וואָרט, איהר וועט אמאל ערדייכען זעהר וויינט. איך וויים וואס איך זאג, און ניט נאָר איינמאל האב איך געטראָפען. איהר מעגט זיכער זיין צו יעדער צייט מיט מיר, און ווען איהר וועט עפּעס בענעטהיגען, וועל איך אימער זיין בערייט אייך צו דיענען.“

ביז דאמאלס האט מען נאָך קיין נאָמען דערמאָהנט. אָבער נאָנטאַס האט שוין מעהר ניט געקענט בלייבען אזוי גלייכגילטיג וויא פריהער, און געזאָגט:

„ענטשולדיגט מיר, ביז יעטצט האב איך געשוויעגען און מיך ניט אינטע־רעסירט פיעל מיט דער סחורה וואס איך קויף אָדער וואס קויפט מיך. נאָר יעטצט, וועט איהר אזוי גוט זיין און מיר וועניגסטענס מיטטהיילען דיא נעמען פון...“

מאדמאָאזעל שין האט זיך שנעל אויפגעהויבען, און זיך פערנייגענדיג מיט דער מיענע פון איין אבגעטריכטעטע דיענערין, האט זיא איהם אונטערבראָכען און געענטפערט:

„מיין נאָמען איז מאדמאָאזעל שין; איך בין דיא גאָווערנאנטין אין דעם הויז פון באראָן דאַנוויער, זייט דער צייט וואס דיא באראָנין איז געשטאָרבען. איך בין געווען דיעיענינע וואס האט אויפגעצויגען מאדמאָאזעל פלאָוויע, דעם באראָן'ס טאָכטער... מאדמאָאזעל פלאָוויע, וויא איהר מערקט זיך דאָ, איז דיא פערזאָן אין וועלכער איהר בעדארפט האבען דיא הויפט אינטערעסע.“

בייא דיעזע ווערטער איז זיא צוגעגאנגען צום קליינעם טישעל און אוועק געלייגט א פערמאכטען קאָנווערט, וואו עס איז געלעגען א באנק־נאָטע פון 500 פראַנקס. דאס איז געווען דער דארויף פון דעם מסחר. דאַן האט זיא זיך צורעכט געמאכט דעם הוט אויף'ן קאָפּ, זיך טיעף פערנייגט, און ווינשענדיג א הערליכען „באָן סאָאר“ (גוטע נאכט,) איז זיא אַרויס פו דעם צימער.

ווען נאָנטאַס איז וויעדער אמאל געבליעבען אליין, איז ער צוגעגאנגען צום פענסטער. אין דרויסען איז געווען שטארק פינסטער. מען האט נאָר געקענט זעהען דיא גרויסע מאַסע בוימער בעליכטעט פון דיא שטראַסען־פאַנארען.

וואנדערענדיג מיט זיינע אויגען, האט ער ערבליקט איין אפענעם פענסטער נעגעג־איבער דעם האָטעל.

„אלזאָ, זיא איז עס געוועז, דאס הויבע און שעהנע מעדכען וואס האט אזוי אָפט שפּאצירט אין פראָנט פון דעם האָטעל, און האט אפילו קיינמאל זיך ניט געוואָלט אומקוקען צו איהם.

„וואס איז דער אונטערשיעד?" האט ער געברומט, „זיא אָדער איין אנדערע? עס בלייבט זיך גלייך. דיא פרוי, ווער זיא זאָל זיין, שפּיעלט דאָ ניט קיין ראָלע, דיא הויפּטזאַך איז דער געשלאָסענער מסחר."

דאַן האט נאָכמאָל געבליקט וויטער, איבער פּאריז, וואס איז געלעגען איינ־געוויקעלט אין קאַלירטען ליכט פון דיא שטראסען. ער האט זיך געמערקט דיא גאסען, דיא מויערן, דיא פּאלאסטען און דיא גאנצע הערדליכקייט וואס בילדעט דיא פרעהליכסטע שטאָדט אין דער וועלט.

ער האט פערגעסען אן זיין פערגאנגענהייט, אפילו אן זיין הונגער. פאר איהם האט נאָר געלעבט דיא געגענוואַרט, פון וואנען ער האט געזעהען אויפבליהען דיא צוקונפט. ער האט געשפּירט א געוואלטיגע טהעטיגע מאכט אויפשטייגענדיג אין זיינע גליעדער און אין זיין גאנצער זעעלע.

מיט דעם טאָן פון א הערשער, האט ער דאַן אויסגעשריען:

„פּאריז! דוא ביסט מיינעס! יעדער מוז ליעגען צו מיינע פיס, אָדער דיא ענערגיע וואס געהט פאָר אין מיר, איז משוגעת, פעררינקטהייט און וואהנזינן! איך האב בעשטיעגען דיא ערשטע טרעפּ, און איך מוז וויטער געהען, ביז איך וועל ער־רייכען דעם הויכען שפּיץ."

2.

באראָן דאַנוויער איז געזעסען אין זיין שטודיר־צימער, האלטענדיג זיין האנד ביים שטערען. דאס צימער איז געוועזען אויסגעשטאָטעט מיט אלט־מאָדישע מעבעל בעדעקט מיט לעדער.

זייט צוויא טעג איז דער באראָן געוועזען אויסער זיך פיר צאָרן און אויפרע־גונג, נאכדעם מאדמאזעל שין האט איהם דערצעהלט איבער דעם פאל מיט זיין טאָכטער.

„מיין גאָט! מיין גאָט!" האט ער געקלאגט, „איז דאס מעגליך? איז דאס מעגליך?"

אומזיסט האט זיך מאדמאָאזעל שין בעמיהט צו שטודירען דיא געשיכטע אין א מילדען טאָן און בעווייזען, אז, נאך אלעמען, איז פלאוויע ניט אין גאנצען שולדיג און אין אנדערע גרויסע הייזער, זיינען נאך גרעסערע געמיינהייטען בעגאנגען געוואָרען.

דער אלטער האט זיך ניט געקענט טרייסטען מיט דיא געמיינהייטען פון אנדערע, און דיא טהאטזאכע, אז זיין טאָכטער איז געפאלען, איז שוין געווען גאנץ גענוג אום ניט צו וועלען וויסען פון אנדערע אורזאכען.

אונטערדעסען האט דער באראָן איינגעזעהען, אז ער מוז זיך טרייסטען דער־מיט, וואס זיין טאָכטער'ס פערפיהרער איז וועניגסטענס בערייט ווידער אלעס גוט צו מאכען דורך א הייראטה.

צור צייט וואס מיר ערבליקען איהם זיטצענדיג אין זיין שטודיר־צימער, האט ער ערווארטעט זיין טאָכטער'ס פערפיהרער זאָל קומען מיט איהם צו האבען איין אונטעררעדונג. ווער ער איז און וואס ער איז, האט ער נאך ניט גענוי געוואוסט, אָבער דאס איז איהם געווען בעקאנט, אז דער פרעמדער קומט פון איהם אוועק צו נעהמען זיין טאָכטער, וועלכע ער האט געליעבט וויא זיין לעבען.

ער האט זיך העפטיג געריבען דעם שטערן אום וויא צו ערוואכען פון א שוידערהאפטען חלום. דאן האט ער אָנגעקלונגען. דער דיענער איז ער־שיענען.

„זשאָזעף!“ האט ער צו איהם געזאגט, „דאָ וועט באלד ערשיינען א יונגער מאַן. וויא ער וועט נאָר קומען, זאָלסטו איהם אריין ווייזען אהער אין צימער. דוא הערסט? דאן, זאָלסטו וויסען, אז ווערענד דער יונגער מאן וועט זיין מיט מיר צוזאמען, בין איך פאר קיינעם ניטא. ווער עס וועט פרעגען אויף מיר, מוזטו ענטפערן, אז איך בין אוועק געגאנגען. יעמצט געה.“

דער דיענער איז ארויס, און דעם אלטען'ס אויגען זיינען נאס געוואָרען מיט טרערען.

און, יא, מאדמאָאזעל שין האט איהם דאך עפּעס דערצעהלט איבער זיין טאָכטער'ס פערפיהרער. עס האט איהם געקלונגען אין דיא אויערן דיא ווערטער: „דער זוהן פון א מויערער,“ „איין ארמער,“ און, „נאך אלעמען, א מענש מיט זעלטענע פעהיגקייטען.“

שוין ניט רעדענדיג פון קיין זייטען־זאכען, איז דאס זעלבט געווען דיא גרעסטע שאנדע פאר זיין פאמיליע.

מיט א מאַנ פריהער, האט ער געשפראָכען מיט זיין טאָכטער פלאוויע דאַ־ריעבער. ער האט איהר געמאכט פאָרווירפע, און זיא, אין איין אויסגרום פון צאָרן, האט זיא גענומען אויף זיך אליין דיא גאנצע שולד, און האט זאָגאר ניט צוגעזאָגען, ער זאָל אויסזידלען איהר גאָווערנאנטין.

זייט דיעזער שמערצהאפטער ערקלערונג, האט דער אלטער באראָן שוין מעהר ניט געזעהען זיין טאָכטער; זיא איז געזעסען אָבגעשלאָסען אין איהר צימער. דיא וואָהרהייט איז, דאס פאטער און טאָכטער, האבען איינער דעם צווייטען מעהר ניט געוואָלט בעגעגענען אום זיך צו ערשפארען דיא שמערצען פון נאָך אמאל פערוויקלען א געשפרעך דאריעבער.

זייט דיא לעצטע עטליכע טעג, פון דער צייט וואס מאדמאאזעל שין האט איהם צום ערשטען מאל אלעס דערצעהלט, זיינען זיינע גרויע האאר געוואָרען וויים וויא מילך.

ער האט שוין געמאכט דעם גאנצען פלאן וואס עס זאָל געשעהען. עס איז געוועזן פערפאלען, און ער האט זיך בעדארפט צופריעדען שטעלען, וואס עס איז ניט נאָך ערגער.

וועהרענד דער אלטער באראָן איז געזעסען אין דער גרעסטער אונגעדולד, איז ערשיענען דער דיענער און אָנגעצייגט:

„מאָנסיע נאַנטאַס!“

דער באראָן האט זיך אויפגעהויבען. ער האט בלויז אומגעווענדעט זיין קאָפּ, און זיינע אויגען זיינען געפאלען מיט א שארפען בליק אויף דעם יונגען מאַן וואס איז איהם ענטקעגענגען געגאנגען.

נאנטאס איז געוועזן קלוג גענוג, זיך ניט צו קויפען נייע קליידער, אָבוואָהל ער האט געהאט געלד. ער האט זיך בלויז איינגעשאפט א געטראָגענעם שווארצען אנצוג, וועלכער איז נאָך געוועזן גאנץ ריין, אָבער דאָך ניט נייא.

דאס האט איהם פאָרגעשטעלט פאר איין ארמען אָבער ריינליבען סטודענט, מיט דעם שטעלל פון א וואוילען־יונג.

נאנטאס איז צוגעגאנגען ביז צום מיטען צימער און איז געבליעבען שטעהען ווארטענדיג, מיט איין אונטערטהעניגער מיענע אויף זיין געזיכט.

„אזוי, אזוי,“ האט דער אלטער געזאגט ציטערענדיג פאר אויפרעגונג, „איהר זייט דאס דער חברה־מאַן? שעהן פון אייך, מיין הערר, זעהר שעהן!“

ער האט ניט געקענט ווייטער רעדען פאר צאָרן. אָבער דער שטאָלצער באראָן האט זיך אונטערדעסען בעמיהעט ניט ארויס צו ווייזען זיין אויפרעגונג; ער

האט געוואָלט ערשיינען פאר זיין טאָכטער'ס פערפיהרער, אזוי גלייכגילטיג וויא נאָר מעגליך.

נאָך איינינע אוינענבליקען שטילשוויינען, האט ער ווייטער געזאגט.

„מיין הערר, איך זאָג אייך, אז איהר האט געהאנדעלט זעהר ניט גוט, זעהר שלעכט!"

„אָבער..."

דער אַלטער האט א מאך געגעבען מיט דער האנד און ניט געלאָזען נאנטאס'ן זיך פערטהיידיגען. ער האט דאן פאָרטגעזעטצט אין א ציטערענדער שטימע:

„זעהר שלעכט געהאנדעלט... וואס טויגען אייך דיא רייד? איך וויל פון גאר ניט וויסען. איך בעט אייך, איהר זאָלט מיר קיין זאך ערקלערען. זאָנאר דאָן, ווען מיין טאָכטער וואָלט זיך אויף אייך ארויפגעוואָרפען, ווען מיין טאָכטער וואָלט אייך דערצו געפיהרט, איז עס נאָך אימער דאסזעלבע פערברעכען... קיין עהרענמאן וועט דאס ניט טהון. נאָר גנבים כאפען זיך אריין אין אנשטענדיגע פאמיליען אום צו קענען דורכפיהרען אזא רויב!"

נאנטאס האט ווידער אמאל איינגעבויגען זיין קאָפּ און געשוויעגען.

„אָט דאס הייסט גרינג פערדיענט א פעטען גדן!" האט דער אַלטער גע־ברומט, „יא, יא, אזוי שטעלט מען עס אוים א געטץ אום אריין צו כאפען פאטער און טאָכטער..."

„ערלויבט מיר, מיין הערר," האט שוין נאנטאס געזאָגט איהם אונטערברע־כענדיג, נאכדעם וויא ער האט מעהר ניט געקענט ערטראגען דיא זידלערייא.

אָבער דער בארָאן האט ווידער געמאכט א העפטיגע בעוועגונג מיט זיינע הענד.

„וואס? איהר ווילט זיך פערטהיידיגען?" האט ער געשריען, „וואס זאָל איך אייך ערלויבען? וואס קען איך אייך ערלויבען צו זאָגען? איהר האט דאָ גאר ניט וואס צו רעדען. איך זאג אייך נאָר וואס איך מוז אייך זאָגען, און איהר מוזט אַלעס אויסהערען און שוויינען, ווייל איהר זייט דער שולדיגער. יא, איהר זייט דער שולדיגער, ניט קיין אנדערער, ווייל איין עהרענמאן מוז אימער וויסען וויא זיך צו בעהעררשען און וויא אנדערע צו רעגולירען. איהר האט מיך געשענדעט און ער־ניעדריגט. זעהט איהר דיעזעס הויז? זייט דיא לעטצטע דרייא הונדערט יאָהר האט אונזער פאמיליע געלעבט אָהן א פלעק. שפירט איהר ניט, אז אין דיעזען הויז גע־פינט זיך נאָך אונזער אַלטע עהרע און רעספעקט? גוט, מיין הערר, איהר האט

דאס אלעס געטרעטע מיט דיא פיס, און איהר האט מיר געגעבען דעם גרעסטען פאטש אין פנים. וויא אזוי איך בין ניט געשטארבען פאר שאנדע, קען איך זעלבסט ניט בעגרייפען, איך ציטער פון קאפ ביז פוס, און איך בין עלטער געווארען מיט צעהן יאהר זייט דיא לעטצטע פאאר טעג.. איך בעט אייך, עס איז גענוג, איהר זאלט קיין ווארט רעדען, זאנדערן הערט מיך אויס.“

נאנטאס איז געווארען בלאס.

ער האט זיך אפילו פריהער פארגעשטעלט, אז דא וועט זיין צו שפיעלען א שווערע ראלע, אבער ער האט קיין בעגריף געהאט אויף וויא וויט דער אלטער מאן וועט איהם ריהרען.

ער וואלט פיעללייכט שוין חרטה געהאט אויף דעם גאנצען מסחר; אבער עס איז געווען צו שפעט, און זיין אייזערנער כאראקטער האט איהם געהייסען ווייטער קעמפפען.

„איך האב אליין ניט געוואוסט וואו איך בין אין דער וועלט,“ האט נאנטאס געזאגט אלס פערטהיידיגונג, „און מאדמאאזעל פלאוויע...“

בייא דיא ערמאינערונג פון זיין טאכטער'ס נאמען, איז דער באראן אויפגע־שפרונגען וויא געביסען פון א שלאנג. ער האט אויסגעשריען מיט א דאנערענדער שטימע:

„גענוג! גענוג! איך האב אייך געזאגט, אז איך וויל פון גאר ניט וויסען! אויב מיין טאכטער האט אייך אויפגעזוכט, אדער איהר זייט געקומען צו איהר, בלייבט מיר גלייך און עס אינטערעסירט מיך ניט. איך האב זיא ניט געפרעגט און איך פרעג אייך אויך ניט. האלט זיך ביידע מיט אייערע סודות, איך וויל דער־פון ניט וויסען. דיא בלאטע איז צו שמוטציג אום איך זאל אויך אהין אריין שטעקען מיין פוס.“

דער באראן האט זיך צוריק געזעטצט ציטערענדיג פאר אויפרעגונג.

נאנטאס האט געשוויעגען און געבליקט מיטליידיג צו דעם בעליידיגטען פאטער.

עס איז ווידער פאראיבער אייניגע מינוטען אין שטילשווייגען, ווען דער אלטער האט נאך אמאל געפאסט מוטה און מיט א האלב־הייזעריגע שטימע אבער אין א געשעפטמעסיגען טאן, האט ער פארטגעזעטצט:

„ענטשולדיגט מיר, מיין הערר, איך האב מיר פערשפראכען צו זיין רוהיג. דיא וואהרהייט איז, דאס ניט איהר זייט אין מיין מאכט, זאנדערן איך בין אין אייער

מאכט. איהר זייט דאָ געקומען מיר צו מאכען א פאָרשלאג, צו וועלכעס איך בין גע־צוואונגען איינצושטימען. אָט דאס איז דער וואהרער צושטאנד. אלעס אנדערע איז איבריג. אום צו ערשפּארען אויפרעגונג, לאָמיר שנעל פערטיג ווערען."

פון דיזען מאָמענט אָן, האט דער באראָן אָנגעפאנגען צו רעדען וויא איין אדוואָקאט, וועלכער האט אויף זיך גענומען דיא אויפגאבע אָבצושליסען עפּעס א שענדליכע טהאט, וועלכע איז איהם אונאנגענעהם, נאָר זיין געשעפט פאָר־דערט עס.

ער האט אָנגעפאנגען אין א טאָן וואס האט אויסגעזעהען וויא פון א גאנץ פרעמדער פערזאָן.

„מאדמאָאזעל פלאוויע דע דאנוויער," האט ער געזאָגט, „האט גע׳ירשה׳ענט נאָך איהר מוטער׳ס טויט, דיא סומע פון צווייא הונדערט טויזענד פראנקס, וועלכעס דארף איהר אויסגעצאָהלט ווערען אין דעם טאָג פון איהר האָכצייט. דיזעס געלד האט נאָך צוגעקריעגען, זייט דאמאלס, א היבשען פּראָצענט. וואס עס אנבעלאנגט דיזער ירושה, ליעגען בייא מיר אלע נעטהיגע פּאפּירען, און איך, אלס איהר אפּיקון (בעשיטצער) בין בערייט אָבצוגעבען דעם געהעריגען חשבון. איהר וועט אזוי גוט זיין און זיך דאָ איינקוקען מיט מיר אין דיא פּאפּירען."

ער האט געעפענט א פּאקעט פּאפּירען און אָנגעפאנגען פאָרצולעזען חשבונות מיט ציפערן.

נאנטאס האט פּראָבירט איהם צו אונטערברעכען, אָבער עס האט ניט גע־האָלפען.

„ניין, ניין, מיין הערר," האט דער באראָן געזאָגט, „עס געהט גיט אנדערש; געשעפט איז געשעפט, און איך מוז ערלעדיגען מיין פליכט. איך וועל אייך בעטען איהר זאָלט מיך אויסהערען אויפמערקזאם."

דער באראָן האט אויסגעזעהען פאָלקאָמען בערוהיגט און נאנטאס האט אין איהם דערקענט א פאָלקאָמענעם עדעלמאַן, וועלכער האט איהם בעהאנדעלט מיט דעם גרעסטען רעספּעקט, כל־זמן ער האט מעהר ניט געשפּראָכען איבער זיין טאָכטער.

„ענדליך האב איך אייך מיטצוטהיילען," האט דער אלטער געזאָגט צום שלום, „דאס איך האב היינט געלאָזען אויסארבייטען דיא נעטהיגע פּאפּירען בייא איין אדוואָקאט, וויא איהר וועט קריעגען, פון מיין זייט, דיא סומע פון צווייא הונדערט טויזענד פראנקס. איך וויים, אז איהר אליין האט גאר ניט. דיזע צווייא

הונדערט טויזענד פראַנקס, וועלען אייך אויסגעצאָהלט ווערען דורך מיין באַנקיער, מיט א טאָג נאָך דער חתונה."

„אָבער, מיין הערר," האט גאַנטאַס גנזאָגט פּראָטעסטירענדיג, „איך פער־לאַנג פון אייך קיין געלד; איך וויל בלויז אייער טאָכטער..."

„איהר האט קיין רעכט זיך צו ענטזאגען אָנצונעהמען דיעזעס געלד," האט איהם דער באַראָן אונטערבראָכען, „דאַן דאַרף מיין טאָכטער ניט הייראַטהען מיט קיין מאַן וואס האט ווייניגער געלד אלס זיא זעלבסט... איבריגענס, דאַרף דאַריבער מעהר קיין רייד ניט זיין; איך גיב אייך בלויז דעם נדן וואס איך האב שוין לאַנג פיר איהר בעשטימט. ווען איהר זאָלט רעכענען, אַז איהר קענט פון מיר ארויס קריעגען מעהר, דאַן פערזיכער איך אייך, אַז דאס איז אונמעגליך, און דיא בע־הויפּטונגען פון לייטע, אַז איך בין אונגעהייער רייך, זיינען ניט וואהר."

דיא לעטצטע ווערטער, פול מיט גיפט און ערביטערונג, האבען אוועק גערויבט פון גאַנטאַס'ן דיא שפּראַכע. ער האט שוין ניט געוואוסט וואס צו ענטפערן.

גאַנטאַס האט זיך אָבגעווענדעט אויף א זייט צו פערבאָרגען זיין אויפרעגונג. דער באַראָן האט דערווייל אָנגעקלונגען און דער דיענער איז ערשיענען.

„זשאָזעף," האט ער געזאָגט, „טהייל מיט מאַדמאַזעל פּלאַוויע, אַז איך ווינש זיא זאָל גלייך אהער אריין קומען."

ער האט זיך אויפגעהויבען, און אָהנע ווייטער צו רעדען א וואָרט, האט ער אָנגעפאַנגען צו שפּאַצירען איבער דעם צימער הין און צוריק.

גאַנטאַס איז געשטאַנען אויף איין פּלאַטץ, און זיך ניט געקענט בע־ווענען.

ער האט זיך געשפּירט ערניעדריגט און געמיין, ווען ער האט געפיהלט אויף וויא וויים ער נארט דעם אלטען עהרענמאַן. אין זיין קאָפּ האבען גערוישט פער־שיעדענע געדאַנקען.

וועהרענד דעם איז פלאוויע אריין געקומען

„מיין טאָכטער," האט דער באַראָן געזאָגט זיך ווענדענדיג צו איהר, „דאָ איז דיעזער מאַן. דיא האָכציים וועט שטאַטפינדען ווען דיא געזעטצליכע צייט וועט זיין פאָראיבער."

אָהנע ווייטער צו רעדען א וואָרט, האט ער זיך אומגעווענדעט און פער־לאָזען דאס צימער, גלייך וויא פון זיין זייט, איז שוין אלעס געענדיגט.

נאנטאס און פלאוויע זיינען געבליעבען אליין.

ווען דיא טהיר האט זיך צוגעמאכט הינטער דעם באראן, האט געהערשט אין צימער א טויטע שטילקייט.

נאנטאס האט ניט געוואגט אויפצוהויבען זיינע אויגען, נאר פלאוויע האט אויף איהם געקוקט, און ער האט געשפירט איהר בליק און ער האט זיך אויך אומ־געקוקט.

זייא האבען זיך צום ערשטען מאל בעגעגענט.

נאנטאס האט בעטראכט פלאוויע'ן, און ער האט קיין טעות ניט געהאט, ווען ער האט זיא גערעכענט פאר א גרויסער שעהנהייט. איהר געזיכט וואס איז דאמאלס געווען בלאס, האט אויסגעזעהען וויא דער פיינסטער מארמאר, און איהרע גרויסע בלויע אויגען, האבען ארויס געגלענצט פון אונטער צווייא שווארצע ברעמען.

עס איז קיין צווייפעל, אז זיא האט לעטצטענס זעהר פיעל געוויינט, און דאס האט ארויס גערופען דיא שטארקע בלאסקייט אויף איהר געזיכט.

אבער וואס איז געלעגען אין איהר בליק?

יא, נאנטאס האט איהם פערשטאנען. אין איהר בליק איז געלעגען פיעל גלייכגילטיגקייט און ניט ווייניג פעראכטונג.

זיא האט איהם אבגעמאסטען מיט איהרע אויגען פון קאפ ביז פיס און אויף איהר געזיכט האט זיך קיין מיענע געוויזען.

זיא האט צו ערשט געשפראכען

„אלזא, מיין הערר,“ האט זיא געזאגט קאלט און ענטשלאסען, „דאס גע־שעפט איז אלזא געשלאסען?“

„יא, מאדאם,“ האט ער געענטפערט אויך גלייכגילטיג.

זיא האט איהם נאך אמאל גוט בעטראכט, גראדע וויא זיא וואלט וועלען אריין בליקען אין זיין טיעפער זעעלע אום אויסצוגעפינען זיין פעררארבענ־הייט.

„עס איז גוט,“ האט זיא דאן ווידער געזאגט מיט א פעראכטענדען טאן, „איך האב מורא געהאט, אז עס וועט זיך קיינער ניט געפינען צו האנדלען אזא מציאה.“

נאנטאס האט געשפירט אין דעם טאן פון איהר שטימע, א גאנצע וועלט מיט פעראכטונג צו איהם.

ער האט פלוצלינג געפאסט א בעשלוס, און זיך געטראכט, אז ער וועט מיט איהר גאנץ אנדערש האנדלען וויא מיט איהר פאטער. דער באראן איז געווען גאנץ אונשולדיג און ער האט זיך געשפירט אלס פערברעכער אין זיין געגענווארט; זיא ווידער, איז אָבער גראדע אזוי שולדיג געווען וויא ער אין דעם שווינדעל, און פאר איהר, האט ער גערעכענט, דארף ער זיין פראנק און פרייא מיט זיין שפראכע.

„ענטשולדיגט מיר, מאדאם,“ האט ער געזאגט רוהיג און העפליך. „איך רעכען, אז איהר מאכט א גרויסען טעות דערמיט וואס איהר דענקט, אז איך שפיעל נאָר דאָ דיא ראָלע פון א פערברעכערישען פערטרעטער. מיין אבזיכט איז, דאס פון היינט אָן און וויטער, זאָלען מיר שטעהען איינער צום אנדערן אויף א פוס פון גלייכהייט...“

„אָה! ווירקליך,“ האט איהם פלאָוויע אונטערבראָכען, און אויף איהרע שעהנע ליפען האט זיך צום ערשטען מאָל בעוויזען א שמייכעלע, אָבער פול מיט פעראכטונג און שפאָט.

„יא, יא, מאדאם,“ האט ער געענטפערט, „אויף א פוס פון גלייכהייט... איהר זוכט א נאמען צו פערבאָרגען א פעהלער, וועלכען איך וויל ניט בעאור־טהיילען, און איך גיב אייך אלזאָ דיעזען נאמען. איך ווידער, פון מיין זייט, זוך א קאפיטאל מיט א צוטריט אין דער העכערער געזעלשאפט, אום דורכצופיהרען מיינע פלענער אין דער וועלט; איהר גיבט מיר דיעזעס קאפיטאל. מיר זיינען אלזאָ, פון היינט אָן און וויטער, צווייא שותפים וואס האבען אריין געלייגט א גלייכעס קאַ־פיטאל. מיר דארפען זיך בלויז דאנקען איינער דעם צווייטען פאר דיא דיענסטען וואס מיר לייסטען זיך.“

זיא האט אויפגעהערט צו שמייכלען; אויף איהר שטערן האבען זיך בע־וויעזען א פאאר קנייטשען פון בעליידיגטען שטאָלץ. זיא האט איהם ניט געוואָלט אונטערברעכען, און ווען ער איז פערטיג געוואָרען, האט זיא גענאָמען א פויזע. דאן האט זיא געפרעגט:

„מיין העררן! ווייסט איהר פון מיינע בעדינגונגען?“

„ניין, מאדאם,“ האט נאנטאס געענטפערט, וועלכער האט זיך בעמיהעט צו בלייבען גאנץ רוהיג.

„ניין, איהר ווייסט ניט?“ האט זיא נאך אמאל געפרעגט.

„געוויס ווייס איך ניט.“

„דאַן גלויב איך, אַז איהר וועט פיעללייכט זיך אינטערעסירען דאס צו הערען.“

„געוויס וועט דאס מיך אינטערעסירען.“

„נוט.“

„און איך וויל אויך הערען וואס איהר האט מיר מיטצוטהיילען, און איך פערזיכער אייך פאַראויס, אַז איהר האט שוין בייא מיר אלעם געפועלט.“

זיא האט איהם אַנגעקוקט מיט איהרע גרויסע אויגען און געזאגט אין א ריינער און דייטליכער שטימע, אָהנע צו צעגערן און אָהנע רויט צו ווערען:

„איהר זאָלט וויסען, אַז מירביידע בלייבען נאָר מאַן און פרוי אין נאַמען, פיר דער וועלט, ניט מעהר. אונזער לעבען אָבער, פיר אונז, בלייבט געשיעדען. איהר מוזט אויפגעבען אירגענד וועלכעס רעכט איבער מיר אלס מאַן, און איך וועל דאסזעלבע טהון אלס פרוי. פערשטעהט איהר מיך?“

בייא יעדער פראַזע וואס פלאָוויע האָט געשפּראָכען, האט אליך נאַנטאַס גע־שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ, יא, אַז ער שטימט איין, עס איז אויך געוועזן זיין וואונש.

דאַן האט ער אויך צוגעלייגט:

„הערט מיך אויס, מאַדאַם: ווען איך זאָל אייך דארפען שמייכלען, וואָלט איך אייך בעדאַרפט יעטצט זאגען, אַז אייערע קאָנדיציאָנען ברענגען מיך צו דער גרעסטער פערצווייפלונג; אָבער, איך גלויב, אַז אונז אינטערעסירען מעהר ניט קיין קאָמפּלימענטען. מיך פרייט וואס איהר האט דעם מוטה צו בעגרייפען דיא צוקונפט און פערשטעהען אונזער לאַגע. מיר פאַנגען יעטצט אָן א לעבען, וואס פיהרט אונז אויף א וועג, וואו מיר וועלען ניט געפינען קיין בלומען צום אָב־פליקען... איך פערלאַנג פון אייך בלויז איין זאַך, מאַדאַם...“

„איהר פערלאַנגט פון מיר?“ האט זיא געפרעגט ערשטוינט.

„יא.“

„דאַן זאָל איך הערען.“

„איך וועל אייך בעטען, אַז איהר זאָלט זיך ניט צופיעל ערלויבען מיט דיעזער פרייהייט, כדי איך זאָל ניט דאַרפען האבען קיין אורזאַכע מיך אריין צו מישען.“

„מיין הערר!“ האט זיא אויסגעשריען וויטהענד. זיא האט דאס ניט געקענט ערטראַגען, ווייל ער האט דאַמיט בעריהרט איהר שטאָלץ.

ער האט אָבער אָנגעבוינען זיין קאָפּ, זיך פערנייגט, און זיא געבעטען זיא זאָל זיך ניט געפינען בעליידיגט.

„זעהט איהר, מאדאם,“ האט ער געזאָגט, איהר מוזט מיר ענטשולדיגען דעם אויסדרוק. אונזערע פערהעלטניסע צו אנאנדער, זיינען זעהר צארטע, דאס איז וואהר, אָבער דאָך, אום זיך בעסער איינצופערשטעהען, מוזען מיר זיך ערלויבען איינער דעם צווייטען צו זאגען אַלעס וואס מיר שפּירען און קיין זאַך בעהאלטען.“

ווייטער האט ער דאריבער ניט געוואָלט רעדען. איבער איהר פערנאָנגענהייט, האט ער ניט בעאבזיכטיגט זיך אויסצופּרעגען. מאדמאָאזעל שין האט איהם שוין אַלעס אָבגעשילדערט. זיא האט איהם נעמליך דערצעהלט, דאס א געוויסער הערר דע פּאָנדעטט, דער מאן פון איהרער א שולע־פריינדין, איז געוועזען דער פערפיהרער. דאס האט פּאַסירט מיט א מאָנאט איידער מאדמאָאזעל שין האט איהם געשטעלט דעם אנטראג. פלאוויע האט דאן געגעבטיגט בייא איהר פריינדין אין א לאנד־הויז, און אין א נאכט, האט זיא זיך פּלוצלינג געזעהען אין דיא ארעם פון דע פּאָנדעטט, אָהנע געגוי צו בעגרייפען וויא דאס האט פּאַסירט, און אָהנע זיא זאָל האבען דערצו איינגעשטימט. מאדמאָאזעל שין האט בעהויפּטעט, אין פלאוויע'ס נאמען, אז דאס איז געוועזען גאנץ איינפאַך א פערגוואלטיגונג.

נאַנטאַס האט זיך אָן דעם אַלעמען דערמאָהנט און ער האט אָנגעפאנגען צו ווערען פריינדליך. וויא יעדער מאן וואס סען און בעגרייפט זיין מאכט, אזוי האט ער אויך געוואָלט זיין גרויסמוטהיג.

„זעהט נאָר, מאדאם,“ האט ער געזאגט. „מיר קענען זיך איינער דעם אנדערן; אָבער, בייא מיין עהרענוואָרט. זאָג איך אייך, אז עס וואָלט זיין אונרעכט מיר זאָלען זיך האסטען פון דעם ערשטען מאל בעגעגענען. פיעללייכט, ווער ווייס, האט אונז גאר דאס שיקזאל צוזאַמענגעפיהרט, אום מיר זאָלען זיך בעסער פערשטעהן... איך זעה גאנץ גוט, אז איהר האסט מיך; אָבער, מאדאם, גלויבט מיר, דאס איז נאָר דערפאר, ווייל איהר זייט ניט בעקאנט מיט מיין לעבענס־געשיכטע.“

דאן האט ער אָנגעפאנגען אין א פיעבערהאפטען און ליידענשאפטליכען טאָן איהר אָבצושילדערן זיין גאנצע לעבענס־געשיכטע פון מארסייל, וויא אזוי דאס שיקזאל איז איהם א'מער געשטאנען אין וועג און וויא אזוי ער האט אלץ געשטרעבט צו נעהען פאָרווערטס. מיט דיא לעבהאפטעסטע פארבען האט ער פאר איהר אויך אָבגעמאלען דיא געשיכטע פון זיינע צווייא מאָנאט אין פּאריז.

דאַן האט ער איהר געצייגט זיין פעראַכטונג צו דער געזעלשאַפטליכער עטיקעטע, וואו דיא מענשען וויקעלן זיך אין שמוטין און אין בלאָטע, און זוכען אימער דאס אלעס צו פערדעקען מיט א מאַסקע.

„און דאס פאָלק, דיא מאַסע!“ האט ער אויסגעשריען, „דאס איז דאס אב־שייליכסטע געזינדעל אין דער וועלט! וועמען קימערט דיא מיינונג פון דער וועלט מיט מענשען? ווען איהר קענט אַרויף לייגען אייער פוס אויף זייערע העלזער און זייא צודריקען, דאַן זייט איהר דער הערר און הערשער. אָט דאס איז דיא הויפּט־זאַך: בעזיעגט זייא און אלע אייערע טהאַטען זיינען שעהן. מאַכט און קראַפט איבער דעם צווייטען, ענטשולדיגט דיא גרעסטע געמיינהייט.“

דאַן האט ער איהר פאָרגעשטעלט זיין צוקונפט וואס ער האט געמאלען אין זיין רייכער פאַנטאַזיע.

„און יעטצט,“ האט ער ווייטער געזאגט, „האב איך מעהר קיין מורא פאר קיין הינדערניס; קיין זאַך זאָל מיר יעטצט שטעהען אין וועג וואס זאָל שטערען מיין קראַפט און מאַכט! איך וועל זיין שטאַרק, מעכטיג און גליקליך אין מיינע ער־אָבערונגען.“

זיא האט איהם אָנגעקוקט און געשוויעגען.

„מאַדאַם,“ האט ער נאָך אמאל געזאגט אביסעל ענטהוזיאַסטיש, „ווען איך האב קיין אירטהום ניט, דאַן ווייס איך וואס עס געהט אין אייך פאַר יעטצט. אָבער איך פערזיכער אייך, אויף דעם וואָרט פון איין עהרענמאַן, וויא איהר וועט שפּעטער אויסגעפינען, אז איך בין ניט אזוי ניעדריג און ניט אזוי געמיין, מיך גלאַט צו פער־קויפען פיר אייער געלד. עס איז וואהר, איך קען אָהן אייער געלד ניט לעבען, אָבער גלויבט מיר, אז איך נעהם נאָר אָן דיעזעס געלד אלס א מיטעל צו מיין ציעל. איך וויל שטייגען העכער וויא איך בין, און דאס געלד וועט נאָר זיין אין מיינע הענד וויא ביי א אירגענד איין אנדערן פעהיגען ספּעקולאַנט. אַך! ווען איהר זאָלט וויסען וואס אין מיר קאָכט און וויטהעט! ווען איהר זאָלט וויסען וויפיעלע שלאָפלאָזע נעכט איך האב פערבראַכט דענקענדיג אימער איבער דערזעלבער אויפגאַבע אין מיין לעבען — און, צו מיין בעדויערן, האבען זיך דיעזע געדאַנקען ביז יעטצט, אימער אויסגעלאָזען אלס א פוסטער חלום אויף׳ן צווייטען טאָג. יא, יא, מאַדאַם, ווען איהר זאָלט דאס אלעס וויסען, וואָלט איהר פיעללייכט שטאַ׳ין געווען דאַרויף זיך צו קענען אָנשפּאַרען אָן מיר. איך, פון מיין זייט ווידער, בין אייך בלויז דאַנקבאַר פון מיין טיעפסטען הערצען פיר דיא מיטלען, וואס איהר האט מיר געשאַפט אום מיין ברענענדען וואונש צו ערפילען.“

זיא איז געשטאנען נראד און צוגעהערט יעדעס ווארט וואס ער האט געזאגט; קיין מוסקעל אויף איהר געזיכט האט זיך בעוואוינגען.

נאנטאס וויעדער האט זיך אימער געשטעלט דיזעלבע פראגע וואס האט איהם בעשעפטיגט זייט דיא לעצטע דרייא טעג — נעמליך, אויב זיא האט איהם געזעהען פון פענסטער און גלאט צוגעצויגען געווארען צו איהם, און דאן אליין גע־שיקט מאדמאאזעל שין איהם צו שטעלען דעם אנטראג.

עס איז איהם איינגעפאלען, אז זיא האט איהם ערבליקט און ער האט אויף איהר געמאכט אויף אזוי וויט איין איינדרוק, אז זיא האט זיך איינפאך אין איהם פערליעבט. דאן האט ער גערעכענט, דאס זיא וואלט זיך פיעללייכט אין איהם פערליעבט, ווען ער וואלט צוריק געוויזען מיט בעליידיגונג דעם אנטראג וואס מען האט איהם געשטעלט.

ער האט געבליקט אין איהר געהיימניספאלעס געזיכט און פראבירט אריין צו קוקען אין איהר זעעלע, אום אויסצוגעפינען וואס דארט געהט פאר. אבער ער האט קיין זאך געזעהען און קיין זאך ענטדעקט.

ער האט אויפגעהערט צו שפרעכען און זיא איז נאך אימער געשטאנען אונ־בעוועגליך, גלייך וויא זיא וואלט געוועזען א סטאטוע.

ער האט געשוויעגען.

פלאוויע, בעמערקענדיג, אז ער איז שוין צו ענדע, האט זיא אויפגעהויבען איהרע אויגען צו איהם, און גלייך וויא זיא האט איהם קיין זאך מיטגעטהיילט, האט זיא געזאגט:

„אלזא, מיין הערר, איך וועל אייך בעטען איהר זאלט ניט פערגעסען: איהר בלייבט בלויז מיין מאן פיר דער וועלט און מיט דעם נאמען. אונזער לעבען, אין דער ווירקליכקייט, איז געטהיילט, איך בין פרייא צו טהון וואס איך וויל און איהר וואס איהר ווילט. קיין פראטעסטען, קיינע אנוועגדונגען און קיינע פארשלעגע. זייט איהר איינפערשטאנען?"

דער טאן פון איהר שפראכע, האט באלד פערטריעבען זיין העפליכקייט. ער האט געזעהן, אז ער האט צו טהון מיט א מערקווירדיגע בריאה, וועלכע פעראכטעט איהם אין דערזעלבער צייט. ער איז געווארען אביסעל אויפגערעגט און ער־ביטערט.

„גוט, גוט," האט ער געענטפערט, „איך בין איינפערשטאנען. אייער וואונש זאל ערפילט ווערען."

זיא האט זיך דאן אביסעל אָבגעווענדעט פון איהם, אום אנצוציינען, אז זייער געשפרעך איז צו ענדע און זיין געגענווארט איז ניט מעהר ערפאָרדערט.

ער האט פערשטאַנען.

נאַנטאַס איז ארויס פון צימער זעהר אונצופריעדען מיט זיך זעלבסט.

„און איך האב איינגעשטימט?“ האט ער דאן געמורמעלט צו זיך אליין. „נו, געוויס, וואס דען האב איך געקענט טהון? ניין, עס איז ניט מיין שולד; זיא האט זיך גאר ניט בעקימערט אום אלעמען וואס איך האב איהר דערצעהלט; זיא איז אזוי הארט וויא קאלטער מארמאָר. יא, זיא איז וואונדער שעהן — אָבער וואס קימערט מיך איהר שעהנהייט? יעטצט איז ניט דיא צייט צו דענקען וועגען שעהנע פרויענצימער. איבריגענס, פיעללייכט איז עס גאר בעסער אזוי, ווייל זיא וואָלט מיר זאָגסט געקענט שטעהן אין וועג און שטערען מיינע פּלענער. גוט, גוט, אזוי בלייבט עס: זיא איז פיר זיך און איך פיר מיר, קיינער פון אונז ביידע זאל דעם אנדערן שטערען.“

2.

צעהן יאָהר זיינען פאָראיבער.

אין א פריה־מאָרגען איז נאַנטאַס געזעסען אין דעמזעלבען שטודיר־צימער, וואו באראָן דאנוויער האט איהם אזוי אונהעפליך עמפפאנגען מיט 10 יאָהר צוריק ביי זייער ערשטער צוזאמענקונפט.

יעטצט, איז דיעזעס שטודיר־צימער, געוועזען זיין אייגענטהום. דער באראָן האט זיך שוין איבערגעבעטען מיט זיין טאָכטער און מיט זיין איידעם, זייט א היבשע צייט. דער באראָן האט זייא אוועק געגעבען דעם האָטעל מיט דער גאַנצער וואָהנונג, און פיר זיך אליין איבערגעלאָזען א קליין הייזעל ביי דעם אנדערן עק גאָרטען נעבען דער באַן שטראַסע.

צעהן יאָהר! פיר נאַנטאַס'ן איז דאס געווען איין אונגעהייערע לאַנגע צייט מיט איין אונ־אונטערבראָכענעם קאמפף. ער האט געזיעגט, גראדע וויא ער האט עס געהאט פּערצייכענט אין דעם פּראָגראַם פון זיין פאנטאזיע. ער האט ערָאָבערט דיא פינאַנציעלע וועלט, און מיליאָנען זיינען געלעגען צו זיינע פיס.

ער האט ערררייכט דעם העכסטען פינאנציעלען און אינדוסטריעלען ציעל.

נאַנטאַס איז געווען בעטהייליגט אין אלע גרויסע אייזענבאהן־אונטערנעה־מונגען און איז געווען דער ערשטער אין דיא גרונד־אייגענטהום ספעקולאציאָנען. ער

האט געשפּיעלט דיא ראָלע אלס קעניג פון אונטערנעהמער אין דיא ערשטע יאָהרען פון דער ווידער־אויפבויאונג פון פראַנקרייך׳ס קייזערטהום, און זיין בליק אָדער זיין גליק, איז געווען אַזוי שארף, אז ער האט איבעראל געטראָפען מיט זיינע ספּעקולאַציאָנען, און ערשפּארט איין אונגעהייערעס פערמעגען.

אָבער זיין ציעל און שטרעבונג איז נאָך אימער ניט געווען עררייכט. נאַנטאַס האט זיך דערמיט אליין ניט צופריעדען געשטעלט און ער האט אָנגעפאַנגען זיך צו בעטהייליגען אין פּאָליטיק. עס איז איהם אויך געלונגען ערוועהלט צו ווערען אלס דעפּוטירטער פון דעם דעפּאַרטעמענט, וואו ער האט געהאט עטליכע גיטער.

זאָ שנעל וויא ער איז געוואָרען איינער פון דער געזעטץ־מאַכענדער קערפּערשאַפט, האט ער בעשלאָסען צו שטרעבען ווייטער ביז ער זאָל ווערען פינאַנץ־מיניסטער.

נאַנטאַס האט בעזעסען א געוואלטיגען כח־הדיבור, און זיינע רעדען זיינען בעריהמט געוואָרען. דאַן איז ער אויך געווען א טיכטיגער פינאַנציער אין יעדער בעציהונג, און איז געווען בעקאַנט מיט אלע פינאַנץ־פראַגען אין דער וועלט. דיעזע צווייא מעלות, פון רעדנער און פינאַנציער, האבען איהם באלד פערשאַפט א גרויסען נאמען און זיין בעריהמטהייט האט געשטיעגען.

וואס עס אנבעלאַנגט דער רעגיערונג אלס קייזערטהום, האט ער זיך געוויעזען זעהר איבערגעבען און טרייא. וואס עס געהערט ווידער פינאַנץ, האט ער געהאט מערקווירדיגע אנזיכטען און טהעאָריען, וועלכע ער האט בעקאַנט געמאַכט אין א רייהע פאָרטרעגע. דיעזע טהעאָריען האבען געמאַכט א רעש אין דער גאַנצער וועלט, און, לויט וויא ער האט ערפאַהרען, האבען זייא אויך שטארק פעראינטערעסירט קייזער נאַפּאָלעאָן.

אין דיעזען מאָרגען, ווען אונזער נייע שילדערונג פאַנגט אָן, איז נאַנטאַס געווען זעהר שטארק בעשעפטיגט. א גרויסע טהעטיגקייט האט געהערשט אין דער גאַנצער געגענד, וואו צעהנדליגער סעקרעטערע זיינען געזעסען און געארבייט. עס איז געווען איין ארט מאַשין, פון וועלכער נאַנטאַס איז געווען דער ערפינדער, און ער אליין האט געוואוסט וויא צו שטעלען דיא מאַשין אין בעוועגונג. אָבער אָהן איהם האט דיא מאַשין ניט געקענט געהען.

עס זיינען אויך געווען מאַסען אנדערע אנגעשטעלטע; מאַנכע האבען גערבראַכט בעריכטע, אנדערע האבען אוועק געשיקט בעריכטע; א טהייל האבען געדיענט אלס שפּיאָנען און איינינע האבען מיטגעטהיילט איבער פאָרטשריט אָדער

פאלל אין פינאנץ. דיא טהירען זיינען געשטאנען אין איין אימער־וועהרענדער בעוועגונג.

עס איז אויך געווען א בעשטענדיגער קלאנג פון גאלד אויף דיא טישען, און פערשיעדענע ווערטה־פאפירען זיינען אריין און ארויס.

אין דיא ווארטע־צימערן, זיינען געשטאנען גאנצע מחנות מענשען: מעקלערס, געשעפטס־לייט, פינאנץ־מענער, אדוואקאטען, פאליטיקער, מיט איינעם ווארט, גאנץ פאריז איז געלעגען צו דיא פיס פון דעם אלמעכטיגען גאלד־קעניג נאנטאס, און ער האט נאר בעדארפט וועלען ארויף לייגען אויף זייער האלז זיין פוס, און קיינער וואלט איהם דאריבער קיין דעה ניט געזאגט. פארלויפיג האט ער עס נאך ניט געטהאן, ווייל דיעזע פאליטיק האט ער בענעטהיגט ערשט אויף שפעטער.

וועהרענד דיעזע גרויסע מאסע מענשען האבען געווארט צו האבען דיא זכיה און זיך זעהען מיט דעם פינאנץ־קעניג, איז נאנטאס געזעסען אין זיין הויפט אפיס און געלעזען דיא קארעספאנדענציעס פון דיא פראווינצען און אויסלענדישע מעכטע.

נאנטאס האט געשמייכעלט צו זיך זעלבסט.

„ווען איך זאל וועלען,“ האט ער זיך געטראכט, „קען איך אויסשטרעקען מיינע ביידע הענד און ארום נעהמען דיא גאנצע וועלט. איך קען עס, ווייל איך האב געלד, און ווייל איך האב געלד, האב איך מאכט. ענדליך, ענדליך איז מיין אמאליגער חלום פערווירקליכט געווארען! קראפט און מאכט שטעהען צו מיין בעפעהל; איך בין דער איינציגער מאשיניסט וואס קען זעטצען אין בעוועגונג קעניגרייכען און קייזערטהימער.“

פלוצלינג האט זיך בעוויעזען אויף זיין געזיכט א פינסטערער בליק און פון זיין ברוסט האט זיך ארויס געריסען א זיפץ. זיין גאנצער קערפער האט אויפ־געציטערט.

אויסשטרעקענדיג זיין האנד, האט ער אנגעקלונגען און דער טהיר־וועכטער איז ערשיענען.

„זשערמען,“ האט ער געזאגט אונגעדולדיג, „ווייסטו ניט אויב דיא מאדאם איז אהיים געקומען?“

„ניין, מיין הערר,“ איז געווען דער ענטפער.

נאנטאס האט נאך אמאל געזיפצט.

„קום אהער זשערמען,“ האט ער וויעדער געזאגט, „געה און רוף אהער דיא מאדאם'ס קאמער־מעדכען.“

אַבער זשערמען איז ניט געגאַנגען.

„ענטשולדיגט מיר, מיין הערר,“ האט ער געמורמעלט, „דער פּרעזידענט פון דער דעפּוטירטען קאַמער איז דאָ און וויל אייך אונבעדינגט זעהען.“

נאַנטאַס האט אויסגעזעהען צו זיין שטאַרק געשטערט דאַריבער.

ער האט עפּעס געמורמעלט צו זיך אליין, און דאַן האט ער געענטפערט הויך

„גוט אלזאָ, לאָז איהם אריין אהער, אָבער דוא, זשערמען, געה באַלד און טהו וואס איך האב דיר געהייסען.“

מיט א טאָג פריהער, האט נאַנטאַס אָבגעהאַלטען זעהר א וויכטיגע רעדע איבער איינער פון דיא אינטערעסאַנטעסטע טאַגעס־פראַגען. ער האט נעמליך בע־האַנדעלט דיא בודזשעט־פראַגע פון לאַנד און געצייגט א גאַנץ נייעם פּלאַן פיר דער פיהרונג פון פראַנקרייך'ס פיהנאַנצען. דיא רעדע איז אָבגעדרוקט געוואָרען און איבערגעגעבען געוואָרען צום פינאַנץ־קאָמיטעע פון דער קאַמער, דאַמיט מען זאָל ענדערן איינינע פונקטען אין דיא פאַסירטע פינאַנץ־געזעטצע.

ניט נאָר אין פראַנקרייך האט דאַריבער זעהר געקלונגען, זאָנדערן אין אויס־לאַנד האט דאָס אויך געמאַכט א גרויסען רעש, און דער פראַנצויזישער פינאַנץ־מיניסטער האט זיך געזעהען געצוואונגען צו רעזיגנירען פון זיין אמט, ווייל יעדער האט געשריען, אז ער איז איין אונפעהיגער מענש.

יעדער האט געשפּראָכען דאַריבער, אז דער יונגער דעפּוטירטער, נאַנטאַס, שטעהט שוין אויף דער ליסטע אלס דער נעכסטער פינאַנץ־מיניסטער.

אָבער קיין זאַך איז נאָך געווען בעשטימט. נאַנטאַס האט אויפגעצויגען מיט זיינע אַקסלען און זיך געטראַכט, אז ער האט געדולד צו וואַרטען. ער האט שוין אפילו געהאַט איין אונטעררעדונג מיט דעם קייזער, אָבער קיין זאַך איז נאָך געווען בעשטימט. מאַנכע וויכטיגע פונקטען האבען נאָך געמוזט בעשפּראָכען ווערען.

אונטערדעסען האט נאַנטאַס איינגעזעהען, אז דער בעזוך פון דעם פּרעזידענט פון דער דעפּוטירטען קאַמער, האט א גרויסע בעדייטונג פיר איהם.

אום צו וויסען וואס ער האט צו טהון, האט ער אָנגעפאַנגען פון זיך צו פער־טרייבען דיא זאָרג וואס האט דאַמאלס בעשעפטיגט זיין געהירן און פערדונקעלט זיין שטערען.

וועהרענד דעם האט ער געהערט א לייכטען קלאַפּ אין דער טהיר.

„אנטרעע!“ האט ער געזאָגט.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און דער פּרעזידענט איז ערשיענען.

נאַנטאַס האָט זיך שנעל אויפגעהויבען און איז ענטקעגען געגאַנגען זיין בעזוכער, וועלכען ער האָט גערייכט דיא האַנד.

„אַך, מאָנסיע ז'" האָט ער אויסגעשריען מיט א פריינדליכער שטימע. „איך בעט אייך אום ענטשולדיגונג. ווירקליך, איך האָב גאָר קיין אהנונג געהאַט ווער עס וואַרט אויף מיר. גלויבט מיר, דאַס איך בין זעהר גערוהרט וויסענדיג פון דער עהרע וואַס איהר טהיילט מיר צו מיט אייער בעזוך."

זייא האָבען אנפאַנגס גערעדט פון פערשיעדענעס, און נאַנטאַס האָט אויס־געזעהען צו וויסען פון אַלעמען. דאַן האָט דער פּרעזידענט, אָהנע זיך צו בּער־ראַטהען, אָנגעפאַנגען א געשפּרעך איבער דעם פינאַנץ־צושטאַנד פון לאַנד, און איהם געגעבען אָנצוהערען, אז דער קייזער זעלבּסט האָט איהם געשיקט אויסצו־געפינען וויא עס שטעהט מיט נאַנטאַס'ן אין דער בעציהונג צום פינאַנץ־מיניסטעריום; ערשטענס, אויב ער איז בערייט צו אַקצעפּטירען דעם פּאָסטען, און צווייטענס, וואָס פאַר א פּראָגראַם ער האָט פיר אזא וויכטיגעס אַמט.

נאַנטאַס איז געווען ערפרייט און איבערראַשט. אָבער, אָבוואָהל זיין האַרץ האָט אין איהם געטאַנצט פאַר שמחה און טריומף, האָט איהם זיין געזיכט ניט פעררעטהען; ער איז געבליעבען אזוי גלייכגילטיג, גראַדע וויא מען וואָלט מיט איהם געשפּראָכען איבער א קליינער און אונבעדייטענדער אנגעלעגענהייט.

„ענדליך, ענדליך!" האָט ער זיך געטראַכט, „נאָך איין שריט ווייטער, פאָר־ווערטס, און אַלע קעפּ וועלען ליגען צו מיינע פיס. מיין פאַנטאַזיע איז ענדליך פערווירקליכט געוואָרען. ניין, איך האָב ניט געחלום'ט, אומזיסט."

אלס דער פרעזידענט האָט צו לעטצט ערקלערט, אז ער וועט זאָפאָרט אוועק געהען צום קייזער און מיט איהם זיך בעשפּרעכען איבער דעם פּראָגראַם, האָט זיך געעפענט א קליינע טהיר דורך וועלכע מאַדאַם נאַנטאַס'עס קאַמער־מעדכען איז ערשיענען.

נאַנטאַס איז פּלוצלינג שטאַרק בלאַס געוואָרען און שוין ניט געקענט ענדיגען דיא אָנגעפאַנגענע פראַזע.

ער איז שנעל צוגעלאָפען צו דער דאַמע, און, האַלב שטאַמלענדיג, האָט ער געזאָגט צום פּרעזידענט:

„ענטשולדיגט מיר, מאָנסיע..."

ער האָט דאַן געפיהרט פאָלגענדעס געשפּרעך מיט דעם קאַמער־מעדכען:

„איז מאדאם צו הויזע?"

„ניין."

„איז זיא אויסגעגאנגען היינט זעהר פריה?"

„יא."

„ווען קומט זיא אהיים?"

„דאס ווייס איך ניט."

אויף נאך אנדערע פראגען, האט דאס מעדכען האלב יא געענטפערט און האלב ניט. זיא איז געווען א קלוגע און ערפאהרענע, און האט גאנץ גוט געוואוסט, אז זיא דארף זיך ווייניג מישען אין אזעלכע זאכען.

נאנטאס האט אונטערדעסען איינגעזעהען, אז ער איז איבערהויפט צו דום צו שטעלען אזעלכע פראגען, און ער האט צום שלום געזאגט:

„זאָג שנעל וויא דיא מאדאם וועט אהיים קומען, זאָלט איהר געהען צו איהר און איהר מיטטהיילען, אז איך מוז מיט איהר שפּרעכען עטוואס זעהר נעטהיגעס."

דער פּרעזידענט פון דער דעפּוטירטען־קאמער האט זיך דערווייל צוריק גע־צויגען צום פענסטער, און איז געווען שטארק ערשטוינט פון נאנטאס'עס בע־האנדלונג צו איהם. ער איז געשטאנען ביים פענסטער און ארויס געקוקט אין הויף.

נאנטאס האט זיך דערווייל דערמאָהנט אן זיין וויכטיגען בעזוכער און האט צוריק געקעהרט. ער האט זיך אפילו שטארק ענטשולדיגט, אָבער זיין קאלט־בליטיגקייט איז שוין געווען פערשוואונדען. ער האט געשטאמעלט און נאך מעהר איבערראשט דעם פּרעזידענט מיט איינינע דומע פּראגען וואס ער האט איהם געשטעלט.

דער פּרעזידענט האט פערשטאנען, אז עס איז בעסער ער זאָל לאָזען נאנטאס'ן אליין, און אָהנע ווייטערע צערעמאָניע, האט ער איהם געדריקט דיא האנד און איז אוועק.

ווען דיא טהיר האט זיך צוגעמאכט הינטער איהם, איז נאנטאס געבליעבען שטעהן און געקוקט וויא א דומער קערל.

„איך בין א גרויסער אידיאָט!" האט ער אויסגעשריען הויך צו זיך אליין. איך האב מיך שוין אזוי בענאַרישט, אז דיזעס וויכטיגע אמט וועט זיך מיר יעטצט ארויס גליטשען פון מיינע פינגער."

ער איז געווען זעהר בעאונרוהיגט און ער האט שפּאַצירט אויפגערעגט איבער דעם צימער הין און צוריק.

מאנכע בעזוכער זיינען ערשיענען.

איין אינזשענער האט פאר איהם פאָרגעלייגט א בעריכט איבער א גרויסער מינען־אונטערנעהמונג, וואו עס איז געווען צו פערדיענען זעהר פיעל געלד. א דיפּלאָמאט האט איהם מיטגעטהיילט איבער איין אנלייהע וואס א בעקאנטע מאכט וויל מאכען אין פאריז. ספּעציעלע אנגעשטעלטע האבען איהם אריין געבראכט וויכטיגע חשבונות און בעריכטע.

אָבער נאַנטאַס איז געווען אזוי פערטראַגען, אז ער האט קוים געהערט וואס מען דערצעהלט איהם.

ענדליך איז ערשיענען א דעפּוטאציאָן פון זיינע קאָלעגען אין דער דעפּוטירטען־קאַמער. זייא האבען איהם אלע געלויבט, געריהמט און געשמייכעלט פיר זיין בע־ריהמטער רעדע אין דער קאַמער.

זייא האבען איהם אָפען און פרייא געזאגט, אז אין דער קראפט פון זיין פעדער ליעגט יעטצט, דורך איין טעלעגראַמע, ענטוועדער אויפצולעבען דעם האַנדעל אין גאַנץ אייראָפּא, אָדער פעראורזאכען דיא גרעסטע קריזיס אין פינאַנץ. אין זיין מאכט איז עס געלעגען ארויס צו רופען א קריעג אָדער צוריק האלטען א קריעג, ווען ער זאָל נאָר אונטערשיטצען איין פארטייא מיט איין אנליייהע. ער האט זאָגאר גע־האלטען דעם גאנצען בודזשעט פון פראנקרייך אין זיינע הענד, און עס שפּיעלט א גרויסע ראָלע צו וויסען אויב ער איז פיר דער רעגיערונג אָדער געגען דער רע־גיערונג.

עס איז געווען דער גרעסטער זיעג און עראָבערונג פון זיין אייגענע פּערזענליכ־קייט, האט דאָ געשפּיעלט דיא גרעסטע ראָלע, און ער איז שוין געשטאַנען מיט איין פוס אויף דער שוועל וואס פיהרט איהם צו זיין העכסטען ציעל.

נאַנטאַס האט זיך איבערצייגט, אז ער דאַרף קיינעם ניט בעטען און קיינעם ניט שמייכלען אום צו ווערען פינאַנץ־מיניסטער, זאָנדערן, עס ליעגט אין זיין אייגענער קראפט דאס צו אקצעפּטירען אָדער ענטזאגען.

אָבער, טראָטץ דעם אלעמען, אנשטאט צו שפּירען זיין ברוסט זיך פרייען און טריומפירען, וויא ער האט זיך פאָרגעשטעלט, אז עס מוז זיין, איז עס גאר געווען טרויעריג און ניעדערגעשלאָגען.

ער האט זיך געשפּירט מיעד, פערמאטערט, מיט זיינע געדאנקען וואנדערענדיג

נאר אין אנדערע געגענדען, און ער האט געציטערט ביי׳א דעם לייכטעסטען גערויש.

ווען א פיעבערהאפטע רויטע פארב האט אויפגעפלאמט זיין געזיכט ביי׳א דעם געדאנק פון זיעג און ערא͏ָבערונג, האט ער זיך באלד געשפירט בלאס ווערענדיג, גראדע וויא איין אייזקאלטע האנד וואלט איהם בעריהרט איבער זיין נאקעטעס לייב און פון איהם ארויס געטריבען די׳א װארעמקייט פון לעבען.

ער האט ענטלאסען די׳א דעפוטאציא͏ָן זעהר אונהעפליך, און בלויז צו איינעם האט ער געזאגט:

„איהר זא͏ָלט מיר ענטשולדיגען, איך פיהל היינט ניט גוט.“

צוויי׳א שטונדען זיינען שוין פא͏ָראיבער, זיין פלאוויע, איז נאך ניט ער־שיענען.

נאנטאס איז געוועזען אין א פיעבערהא͏ָפטער אויפרעגונג און ווידער געשפא͏ָצירט הין און צוריק איבער דעם צימער.

פלוצלינג איז ער געבליעבען שטעהען און נאכגעדענקט. דא͏ָן איז ער צוגע־גאנגען צום טיש און א͏ָנגעקלונגען.

דער דיענער איז ערשיענען.

„זשערמען...“ האט ער געזאגט און איז געבליעבען שטעהען ווייטער דענקענדיג.

דער דיענער האט געשוויעגען.

„צום טייפעל!“ האט ער געמורמעלט צו זיך אליין, „אזוי מוז עס זיין.“

דער דיענער האט זיך אומגעקוקט און געפרעגט:

„ענטשולדיגט מא͏ָנסיע, מיך האט איהר גערופען?“

„וועמען דען, אידיא͏ָט!“ האט ער אויסגעשריען.

„אלזא͏ָ, בין איך דא͏ָ,“ האט זשערמען געזאגט לאכענדיג צו זיך אליין.

„נו, גוט. הער אויס זשערמען. געה ארונטער צו מא͏ָנסיע דאנוויער, צום באראן...“

„אלזא͏ָ?“

„יא, און זעה אויב ער איז דא͏ָ אין דער היים?“

„און דא͏ָן?“

„דא͏ָן, דורקא͏ָפ! שיק איהם אהער ארויף, דו פערשטעהסט? זאג איהם, אז איך דארף איהם האבען.“

דער דיענער האט זיך א͏ָבגעווענדעט און געמורמעלט:

„משוגע! פערריקט אויף טויט!"

ווען נאַנטאַס איז נאָך אַמאָל געבליעבען אַליין, האָט ער שוין אַנגעזאָגט, אַ דיא מענער זאָלען קיינעם ניט צולאָזען.

„זאָגט זייא," האָט ער בעפוילען, „אַז איך בין נישטאָ אין דער היים. איך וויל היינט מעהר קיין בעזוך."

זיין אויפרעגונג האָט געשטיגען.

„קיין צווייפעל," האָט ער געמורמעלט צו זיך זעלבסט. „זיא איז געוויס אוועק זיך צו בעגעגענען מיט אַ געליעבטען. עס איז קיין צווייפעל, אַזוי איז עס!" בייא גאָט! זיא האָט זיך געמוזט ווידער בעקאַנט מאַכען מיט איהר אַלטען פערפיהרער דע פאָנדעטט, וועלכער איז געבליעבען איין אַלמן זייט דיא לעטצטע זעקס מאָנאַט."

„געוויס, געוויס," האָט נאַנטאַס געמורמעלט צו זיך אַליין, „איך בין ניט אייפערזיכטיג! לעכערליך, דומהייטען, וויא קום איך צו זיין אייפערזיכטיג?"

צעהן יאָהר דורכאַנאַנד האָט ער פינקטליך געהאַלטען וואָרט, און וויא ער האָט פערשפּראָכען פלאַוויע'ן, אַזוי האָט ער מקיים געווען.

„אָבער," האָט ער ווייטער געזאָגט, „איך קען עס ניט ערלויבען פון מיר חוזק צו מאַכען. ניין, ניין, דאָס וועל איך ניט ערלויבען."

אַ קליינינקייט! דער ערשטער מאַן אין פינאַנץ, 99 פּראָצענט פינאַנץ־מיניסטער, אַ ליעבלינג אונטער אַלע געזעלשאַפטען, אַ געזוכטע פּערזאָן פון דעם קייזער, אַ געאַכטעטער קויפמאַן, אַ מעכטיגער בירגער און זאָ ווייטער — נאַטירליך, אַזאַ מענש קען זיך ניט ערלויבען זיין פרוי זאָל שפּיעלען ליעבעס מיט אַנדערע הינטער זיינע פּלייצעס, און דאַן זאָל דיא וועלט ערפאַהרען דערפון און ער זאָל זיין צו שפּאָט און צו שאַנדע.

„אָבער אייפערזיכטיג," האָט ער ווייטער געברומט, „דאָס בין איך! וויא קען איך זיין אייפערזיכטיג? זיא איז דאָך נאָר מיין פרוי אין נאָמען, אָבער ניט אין דער ווירקליכקייט? איך האָב דאָך נאָך אפילו ניט געזעהען וויא איהר שלאָף־צימער זעהט אויס, שוין ניט רעדענדיג דערפון, וואָס זיא האָט זיך נאָך ניט ערלויבט מיר צו צייגען איהר ליעב. געוויס, געוויס, איך בין ניט אייפערזיכטיג, נאָר..."

מעהר האָט ער ניט געקענט דענקען; זיין קראַפט האָט איהם פערלאָזען.

„אָבער ער האָט אויף אַזוי פיעל בעגריפע', אַז אין איהם איז ענטשטאַנדען אַ

געפיהל וואס ער האט געוואָלט זיין א מאַן, וועלכער זאָל וועניגסטענס רעספּעקטירט ווערען פון זיין פרוי, ווען ניט געליעבט.

„אך!" האט ער געזיפצט, „אלעס האב איך בעזיעגט, אלעס האב איך עראבערט, און נאָר דיעזע פרוי שטעהט מיר וויא א ביין אין האלז! זיא איז נאך אימער אזוי שטאָלץ, אזוי קאלט און אזוי גלייכגילטיג, וויא אין יענעם טאָג, מיט 10 יאָהר צוריק, ווען זיא האט מיט מיר אויסגענומען, איך זאָל איהר געבען מיין נאמען און דאפיר גיבט זיא מיר געלד. אָבער, האב איך איהר דען ניט געזאגט, אַז איך האב אויך איין בעדינגונג? איך האב איהר דאָך אויסדריקליך ערקלערט, אז איך וויל זיא זאָל זיך אויפפיהרען אנשטענדיג פאר דער וועלט, כדי זיא זאָל פון מיר קיין חוזק ניט מאכען. יעטצט פערלאנג איך בלויז, אז...

נאנטאס האט אָנגעפאנגען איבערצודענקען וואס עס האט פּאסירט זייט דיא לעטצטע 10 יאָהר צווישען איהם און פּלאָוויע'ן. ער האט זיך עראינערט, וויא אזוי ער איז מיט איהר ערשיענען אין געזעלשאפט, וויא אזוי זייא האבען איבעראל גע־הייסען מאן און פרוי, וויא אזוי דיא וועלט האט זייא גערעכענט פאר גליקליך אין זייער ליעבע, און, נאך אלעמען, ווען זייא זיינען ווידער געוועזען אליין, איז יעדער געבליעבען פיר זיך וויא צוויא ווילד־פרעמדע מענשען.

נאנטאס האט זיך געשפּירט זעהר אונגליקליך.

ענדליך איז פלאָוויע אהיים געקומען.

נאנטאס האט זיא בעמערקט, וועהרענד זיא איז נאך געוועזען אין איהר שפּאַציר־קלייד. זיא האט שוין געהאט ארונטער גענומען איהר הוט און האט גע־האלטען אין אויסציהען איהרע האנדשוה.

נאנטאַס איז צוגעגאנגען צו איהר מיט דער האלטונג פון א פערברעכער. ניט נאָר זיין קערפּער, זאָנדערן אויך זיין שטימע האט געציטערט.

„איך האב אייך עפּעס מיטצוטהיילען," האט ער אָנגעפאנגען.

זיא האט איהם אָנגעקוקט מיט איהר געוועהנליכע גלייכגילטיגע מיענע אָהנע צו רעדען א וואָרט.

„איך וואָלט בעזוכט אייער צימער," האט ער ווייטער געזאגט, „ווען איהר וואָלט מיר אָנגעצייגט, אז איהר זייט שוין צו הויז."

פלאָוויע, אָהנע זיך צו זעטצען, האט אויסגעזעהען אונגעדולדיג.

„נו, אלזאָ?" האט זיא געפרעגט.

ער האט געצעגערט.

„ענטשולדיגט מיר,“ האט זיא געזאגט. „איך האב זעהר וועניג צייט; זאגט וואס איהר האט מיר געוואָלט מיטטהיילען.“

דיא ווערטער האבען אויסגעזעהען איהם צו ערשטיקען אין האלז.

ער האט געבליקט צו איהר הערליכע פיגור, צו איהר עלעגאנטעס געזיכט און געשטאמעלט.

„ווירקליך,“ האט זיא ווייטער געזאגט, נאך אונגעדולדיגער, „איך האב זעהר ווענג צייט...“

„מאדאם!“ האט ער ענדליך אויסגעשריען פאסענדיג זיין גאנצען מוטה, „דיא צייט איז ענדליך געקומען ווען איין ערקלערונג צווישען אונזביידע איז געוואָרען א גרויסע נויטהווענדיגקייט... וואו זייט איהר געוועזען דעם גאנצען פריהמאָרגען?“

זיין ציטערענדע שטימע און זיין אונערווארטעטע פראגע, האט אויסגעזעהען זיא שטארק צו איבערראשען. עס איז קיין צווייפעל, אז זיא האט ניט ערווארטעט פון איהם צו הערען אזעלכע ווערטער.

זיא האט זיך אָבער באלד בערוהיגט, און אין א קאלטען טאָן האט זיא גע־ענטפערט.

„וואס איז דאס פאר א פראגע? איך בין געוועזען וואו איך האב בע־דארפט.“

„ריכטיג, ריכטיג,“ האט ער ארויס געשטאמעלט, „איהר זייט געוועזען וואו איהר האט בעדארפט. אָבער, מאדאם...“

ער האט זיך ווידער אונטערבראָכען און זיין געזיכט איז געוואָרען אזוי בלייך וויא קאַלך.

זיא האט איהם אָנגעקוקט מיט א פראגענדען בליק און געזאגט:

„איך פערשטעה אייך ניט.“

„איהר פערשטעהט מיך ניט? אָה, מאדאם, איך ווייס, אז איהר פערשטעהט מיך ניט. אָבער איהר זאָלט מיך יא פערשטעהען, איהר מוזט מיך פערשטעהען! איהר ערינערט זיך געוויס, דאס איך האב אייך אמאל געזאגט, אז איך וועל ניט דולדען איהר זאָלט זיך בעדיענען מיט דער פרייהייט וואס איך גיב אייך, אום צו שענדען מיין נאמען, פון מיר חוזק צו מאכען!“

פלאוויע האט איהם צוגעוואָרפען א שמייכעל פון דער גרעססטער פער־אכטונג.

„שענדען אייער נאמען? פון אייך חוזק מאכען?“ האט זיא ווידערהאָלט, „איהר מוזט מיר ענטשולדיגען, איך קען אייער נאמען ניט שענדען. דאס האט

איהר אליין שוין געטהאָן, זיט לאנג. איהר ווייסט גאַנץ גוט, אז איך קען אייך און ווייס ווער איהר זייט, טראָטץ אייער גרויסער ראָלע וואס איהר שפּיעלט יעטצט.״

נאַנטאַס איז אויפגערעגט געוואָרען וויא א פערוואונדעטער טיגער. זיין געזיכט האט זיך אָנגעצונדען מיט צאָרן און ער איז צו איהר צוגעלאָפען, גלייך וויא ער האט זיא געוואָלט שלאָגען.

„אבשייליכע פרוי,״ האט ער געדונערט, „מיך נארט מען ניט, ניין, ניין! איך ווייס אלעס! איהר קומט יעטצט פון מאַנסיע דע פּאָנדעט׳ס אומארמונג... איהר האט א געליעבטען, יא, איך ווייס דאס!״

זיא האט איהם נאך אמאל אָבגעמאָסטען מיט איהר פעראכטענדען בליק און איז געבליעבען שטעהען אויף׳ן פּלאַטץ אָהנע זיך צו דערשרעקען פאר זיין צאָרן.

דאן האט זיא געענטפערט קאלט און רוהיג:

„מיין הערר! איהר האט איין אירטהום. איך האב, זייט יענער צייט, מעהר ניט געזעהען מאַנסיע דעפּאָנדעט. יעטצט ווידער, ווען איך האב אפילו יא א געליעבטען, איז דאס ניט אייער זאך און איהר האט קיין רעכט מיר צו מאכען פאָרווירפע. וואס קימערט דאס אייך? עס שיינט, אז איהר האט שוין פערגעסען אָן אונזער בעדינגונג.״

איהר טאָן האט איהם בעזיעגט. ער האט אויסגעזעהען וויא א הונד, וואס איז פריהער בעז געווען, און דאן האט איהם דער בעל־הבית גוט געשלאָגען און ער איז אוועק טרויעריג אין א ווינקעל ניעדערגעשלאָגען און בעהערשט.

אין זיינע אויגען איז פריהער געקענען א מילדער בליק, און דאן האט זיך דאָרט בעוויעזען טרערען.

ער האט אויסגעשפּראָכען אין א העפטיגעס געוויין, און דאן איז ער ווידער געפאלען צו איהרע פיס אויסשרייענדיג:

„אָה! פלאָוויע!״ איך ליעב אייך! איך ליעב אייך!״

וועהרענד דיעזער סצענע, האט ער, מיט זיינע הענד, בעריהרט איהר קלייד. זיא, נאך אימער שטעהענדיג גראד אויף איהר פּלאַטץ, האט זיך אביסעל צוריק געצויגען.

נאַנטאַס ווידער, פערצווייפעלט און ערניעדריגט, איז איהר נאכגעקראָכען אויף זיינע קניען, און מיט אויסגעשטרעקטע הענד, האט ער געמורמעלט:

„פלאוויע! מיין נאָמ, איך ליעב אייך צום וואהנזיניג ווערען. איך ווייס ניט וויא דאס איז געשעהען, אָבער איך ליעב אייך. עס איז נאך געוועזען מיט יאָהרען צוריק, ווען איך האב אָנגעפאנגען צו שפירען א מערקווירדיגעס געפיהל זיך ער־יעקענדיג אין מיין ברוסט. איך האב געקעמפפט דאגעגען, ווייל איך האב מיך עראינערט אן אונזער בעדינגונג. אָבער עס איז געוועזען געגען מיינע קרעפטען. דיעזעס געפיהל איז יעדעס מאל שטארקער געוואָרען, ביז עס האט מיך גענצליך בעהעררשט. אך! גלויבט מיר, איך ווייס, אז איך בין ניט ווערטה אייך צו ליעבען, אָבער עס איז ניט מיין שולד... יעצט, זעהט, בין איך אונגליקליך, און איך מוז צו אייך רעדען...“

ער האט דאן ווייטער געשפראָכען, שילדערענדיג זיינע ברעננענדע ליעבעס־געפיהלע, מיט דעם העכסטען פייער פון א פערליעבטען. ער האט געוויינט, געלאכט, זיך געבעטען און זיך ערניעדריגט.

דיעזער מעכטיגער מאַן, וועלכער איז אימשטאנדע געוועזען מיט זיין ענערגיע צו ערציטערן לענדער און אויפקאָכען נאציאָנען, דיעזער ריעז אונטער מענער, איז געפאלען, צערבראָכען, פערניכטעט אן אזוי שוואך וויא א הילפלאָזעס קינד, איז ער געקנעגען צו דיא פיס פון א פרוי.

דיא ווירקליכקייט פון זיין אמאליגען טרוים איבער עראָבערונג, זיין הויכער שטאנד, אלעס, אלעס, וואָלט ער אויפגעגעבען, פערשמיסען און פערוואָרפען, ווען דיעזע פרוי וואָלט איהם נאר געצייגט איין ליעבליכען בליק און איהם אויפגעהויבען מיט א קוש אויף זיין שטערען פון דער ערד.

יא, זיא האט איהם פערביטערט דיא גאנצע וועלט, און זיין גליק האט קיין ווערטה געהאט.

ער האט שוין מעהר ניט געהערט דעם קלאנג פון גאָלד, ניט געאכטעט אויף דעם איינדרוק וואס ער מאכט איבעראל, און דאמאלס פערגעסען זאָגאר אן דעם קייזער אליין, וועלכער איז נייגיעריג געוועזען איהם צו מאכען פאר א מיניסטער.

אלעס איז געוועזען פיר איהם טויט, נאָר פלאוויע'ס ליעבע האט גע־לעבט.

ער האט בעזעסען אלעס גוטע אין דער וועלט, און ער האט דערצו געוואָלט האבען פלאוויע'ס ליעבע, און זאָלאנג פלאוויע איז גיט זיינע, קימערט איהם מעהר קיין זאך.

„מאדאט, מאדאם,“ האט ער געמורמעלט מיט א הייזערינער שטימע, נאך אימער שטעהענדיג אויף זיינע קניען, „גלויבט מיר, אז דיא לעטצטע איינינע יאהר, האב איך אלעם געטהאָן נאָר צוליעב אייך אליין... אנפאנגס, בין איך מודה, האט איהר קיין ראָלע געשפּיעלט; איך האב בלויז געארבייט צופריעדען צו שטעלען מיין איינענעם שטאָלץ. דאן זייט איהר געוואָרען דער איינציגער ציעל פון מיין לעבען, פון מיינע געדאנקען און שטרעבונגען. איך האב מיר געשטעלט דיא אויפגאבע, צו שטייגען אזוי האָיך, ביז איך וועל מיר פערדיענען איהר זאָלט זיין מיינע. איך האב געהאָפט צו ווירקען אויף אייך, ווען איך וועל נעהמען מיין גאנצע מאכט און לייגען צו אייערע פיס. זעהט, מאדאם, וויא איך ליעג יעטצט. האב איך נאך ניט געקענט אויסווירקען אייער פערצייהונג? איך בעט אייך, מאדאם, פעראכטעט מיך ניט...“

זיא האט איהם געלאָזען דיא גאנצע צייט רעדען און זאגען וואס ער וויל. דאָן, ווען זיא האט פערשטאנען, אז ער איז שוין פערטיג, האט זיא געזאגט גאנץ רוהיג:

„שטעהט אויף, מיין הערר; יעמאנד קען נאך אריין קומען און אייך אזוי טרעפען.“

ער האט אָבער ניט געוואָלט אויפשטעהען און נאך אימער געבעטען זיא זאָל איהם פערצייהען.

„אך, מאדאם,“ האט ער געזאגט, „גלויבט מיר, אז איך וואָלט נאך אימער ניט געוואגט אייך צו בעאונרוהיגען. איך וואָלט געוואָרט ביז דיא צייט וואָלט געקומען, איך זאָל מיר פערדיענען אייער צונייגונג; אָבער דיא אייפערזוכט געגען דע פאָנדעט, האט מיך שיער געטריעבען צור פערצווייפלונג. איך געה ארום וויא משוגע.“

זיא האט נאך אימער געשוויעגען.

דאן האט ער אָנגעפאנגען מיט איין אונטערטהעניגע שטימע:

„איך זעה גאנץ דייטליך, אז איהר פעראכטעט מיך. גוט, דאן בעט איך אייך, איהר זאָלט וואַרטען. גיבט קיינעם ניט אוועק אייער ליעבע. איך פערשפּרעך אייך אזעלכע גרויסע זאכען, אז איך גלויב דאדורך צו געפינען א וועג וויא וויייך צו מאכען אייער הארץ. איך בעט אייך נאך אמאל, פערצייהעט מיין יעטצטיגען ווילדען אויפטריט. איך בין ניט שולדיג; איך ווייס ניט וואס עס טהוט זיך מיט מיר... אך! לאָזט מיך האָפען, אז איהר וועט מיך נאך אמאל ליעבען!“

„ניעמאלס ?“ האט זיא אויסגעשריען שטארק אויפגערעגט.

ער איז געבליעבען שטעהען אויף זיינע קניעס, גלייך ווי א בּיטין וואלט איהם געטראפען. זיא האט זיך אומגעווענדעט אום צו פערלאזען דאס צימער.

נאנטאס, זעהענדיג, אז זיא וויל אוועק געהען, האט ער פערלוירען זיין גאנצע זעלבסט־בעהערשונג. ער איז אויפגעשפרונגען און אין א ווילדען צארן האט ער זיא אנגעכאפט בייא דער האנד.

וואס! זאל א פרוי, א שוואכע בעשעפעניש, איהם אזוי ערניעדריגען? איהם, וועלכער האט דיא גאנצע וועלט צו זיינע פיס?

יא, ער האט עס געשפירט; ער איז געוועזען אלמעכטיג; ער האט געקענט שטירצען לענדער, טרייבען פראנקרייך וואוהין ער וויל, און, דיא ליעבע פון א פרוי זאל ער ניט קענען געווינען?

ער, נאנטאס, אזוי מעכטיג און קרעפטיג, וועלכען'ס מינדעסטער וואונש איז שוין געוועזען א בעפעהל, האט נאר געהאט איין איינציגען וואונש — און זאל דיעזער וואונש קיינמאל ניט ערפילט ווערען, ווייל א פרוי, אזוי שוואך ווי א קינד, וויל דיעזען וואונש ניט נאכגעבען?

ער האט צוגעדריקט איהר האנד און געשריען:

„איהר מוזט מיך ליעבען!“

זיא האט געציטערט פאר אויפרעגונג.

„איהר מוזט! איהר מוזט!“ האט ער ווידערהאלט.

„ניעמאלס!“ האט זיא אויסגעדונערט.

זייא האבעןביידע געקעמפפט; נאנטאס האט זיא געוואלט פעסטהאלטען און זיא האט זיך געוואלט בעפרייען.

וועהרענד דעם אבער, האט זיך געעפענט דיא טהיר און דער באראן דאנוויער איז ערשיענען.

דער אלטער איז געבליעבען שטעהען ערשטוינט און דערשראקען.

ווען נאנטאס האט איהם ערבליקט, האט ער אבגעלאזען פלאוויען.

דאן האט ער אויסגעשריען:

„מיין הערר! אייער טאכטער איז נאר וואס געקומען פון איהר געליעבטען... איך בעט אייך, זייט אזוי גוט, און זאגט איהר, אז א פרוי דארף רעספעקטירען איהר מאן'ס נאמען, זאגאר דאן, ווען זיא ליעבט איהם ניט. יא, יא, אזוי מוז זיא טהון, ווען זיא אליין האט פערלוירען דעם לעטצטען פונק רעספעקט און עהרע.“

דער באראָן איז שוין געווען שטארק געעלטערט. ער איז געשטאנען אויף דער שוועל און געבליקט אויף דיזער סצענע מיט איין ערשראָקענעם און רעטהזעל־האפטען בליק.

ער איז געווען שטארק איבערראשט פון אלעמען וואס ער האט געזעהען.

דער אלטער באראָן האט אימער גערעכענט, אז זיין טאָכטער מיט זיין איידעם לעבען זעהר גוט און צופריעדען מיט אנאנדער. ער האט אימער געשטודירט זייערע בענעהמונגען, און דערפון זיך גערייטעט, אז זייער לעבען אין הויז, איז אויך אזוי שעהן וויא זייא ערשיינען אין געזעלשאפט.

עס איז אמת, ער און זיין איידעם, האבען בעלאנגט צו צוויא פערשיעדענע דורות, און אונגעאכטעט דארויף וואס זיין געפיהל פון עהרע האט פראָטעסטירט געגען מאנכע האנדלונגען פון זיין איידעם אין דער געשעפטס־וועלט און ער וואָלט פערדאמט מאנכע פון זיינע אונטערנעהמונגען, האט ער דאָך געמוזט צוגעבען, אז נאנטאס איז א פעהיגער מענש מיט א שנעלען און שטארקען פערשטאנד.

ער וואָלט זיך ניעמאלס פאָרגעשטעלט, אז דיזער מאן, מיט איין אייזערנעם כאראקטער, וואָלט געקענט אזוי האנדלען געגען א פרוי, און פלוצלינג האט ער זיך געזעהען אין דער גרגענווארט פון אזא שוידערהאפטעם בילד.

ווען נאנטאס האט בעשולדיגט זיין פרוי, אז זיא האט א געליעבטען, איז דער באראָן געבליעבען נאך אימער אויף זיין פלאטץ אין טיעפעם נאכדענקען. ער האט נאך אימער בעהאנדעלט פלאוויע'ן גראדע אזוי שטרענג וויא מיט צעהן יאָהר צוריק, און זיין איידעם'ס אנקלאגע האט איהם זעהר בעאונרוהיגט. נאך א פויזע, האט ער צוגעמאכט דיא טהיר און איז צוגעקומען נעהנטער.

„איך שווער אייך,“ האט נאנטאס געזאגט, „אז זיא קוטט יעטצט פון איהר געליעבטען. און יעטצט זעהט וויא זיא קוקט אויף מיר, ווען איך זאג איהר דעם אמת.“

פלאוויע האט מיט פעראכטונג אָבגעווענדעט איהר געזיכט. זיא האט ווידער אין אָרדנונג געבראכט איהרע מאנשעטען וואס נאנטאס האט צוקנייטשט, וועהרענד ער האט זיא פעסט געהאלטען. איהר געזיכט איז געבליעבען אונפערענדערט.

דער באראָן האט געמאכט א שריט פאָרווערטס צו איהר.

„מיין טאָכטער,“ האט ער אָנגעפאנגען, „ווארום פערטהיידיגסטו דיך ניט? האט דיין מאן געזאגט דיא וואהרהייט? איז דאס מעגליך, אז דוא האסט מיר פאָרבערייטעט דיזען שמערץ אויף דער עלטער? דיא שאנדע וואָלט פאר מיר געווען אונערטרעגליך, ווייל דער פעהלער פון איין מיטגליעד אין אונזער פאמיליע,

איז דיא שאַנדע פאר יעדען איינעם. זאג, טאָכטער, איז דיא בעשולדיגונג וואחר?"

זיא האט געמאכט דערבייא איין אונגעדולדיגע בעוועגונג. איהר פאטער האט יעטצט געהאט א פאסענדע געלעגענהייט פיר אזא בעשולדיגונג.

זיא האט פראָבירט צו ערטראגען דעם שמערץ פון זיינע פראגען, אום איהם צו ערשפארען א גרעסערן שמערץ עס זאָל ניט דארפען קומען צו איין ערקלערונג. דער אלטער איז אָבער שטארק אויפגערעגט געוואָרען ווען ער האט געזעהען, אז זיא שווייגט.

„איז דאס איין ענטפער אויף מיין פראגע?" האט דער אלטער גע־דרונגען.

„פאטער!" האט זיא ענדליך געזאגט, „לאָז דיעזען מאַן אויסשפּיעלען זיין ראָלע... ניין, פאטער, דוא קענסט איהם ניט. צווינג מיך ניט, איך בעט דיך — ניין, ניין, צווינג מיך ניט צו רעדען; איך מוז שווייגען, ווייל איך רעספּעקטיר דיך."

„ער איז דיין מאַן, טאָכטער," האט דער באראָן געזאגט, „און ער איז דער פאטער פון דיין קינד."

פלאָוויע האט אויפגעהויבען איהר קאָפּ, און ציטערענדיג מיט צאָרן, האט זיא אויסגעשריען וויטהענד:

„מעהר קען איך שוין ניט אויסהאלטען! ניין! ער איז ניט דער פאטער פון מיין קינד!... איך מוז דיר אלעס דערצעהלען, ווען ער זעלבסט האט מיך דערצו גע־טריעבען. דיעזער מאַן, וועלכען דוא זעהסט דאָרט שטעהען וויא א פּייגלינג, איז אפילו ניט קיין פערפיהרער, ווייל דאס וואָלט אויך געוועזען איין ענטשולדיגונג, און עס וואָלט געהייסען, אז ער האט מיך אמאל געליעבט. דיעזער מאַן, פאטער, האט זיך בלויז פערקויפט פיר געלד, אום ער זאָל פערדעקען דאס פערברעכען פון איין אנדערן!"

דער באראָן, ציטערענדיג, האט זיך אומגעקוקט צו נאנטאס'ן, וועלכער איז געוואָרען אזוי בלאס וויא א טויטער.

„הערסטו פאטער," האט פלאָוויע פאָרטגעזעטצט נאך וויטהענדער, „ער האט זיך פערקויפט, יא, פערקויפט פיר געלד... איך האב איהם קיינמאל ניט גע־ליעבט, און ער האט מיך נאך ניעמאלס בעריהרט זאָגאר מיט זיין פינגער... איך האב דיר געוואָלט ערשפּארען דעם שמערץ, און איך האב איהם געקויפט, אום ער

זאָל קענען שפּיעלען דיא ראָלע פון דעם בעטריגער... קוק צו איהם, פּאַטער, זעה, לעז אויף זיין געזיכט אויב איך זאג דיא וואהרהייט אָדער נים!"

נאַנטאַס האט בעהאַלטען זיין געזיכט אין זיינע הענד.

„און יעטצט," האט דיא יונגע פרוי פאָרטגעזעטצט, „יעטצט וויל ער, אזא עהרענלאָזער, איך זאָל איהם ליעבען... ער האט זיך געוואָרפען אויף זיינע קניעס פאר מיר און געוויינט. עס איז, אָהנע צווייפעל, עפּעס א קאָמעדיע. ענטשולדיג מיר, פּאטער, ווארום איך האב דיך בעטראגען; עס האט דאמאלס אנדערש נים געקענט זיין; און יעטצט, זאָג דוא אליין, וואס פאר א רעכט האט דיעזער מאַן איבער מיר? און אזוי וויא דוא ווייסט שוין אלעס, בעט איך דיך, נעהם מיך אוועק פון איהם. ער האט זיך געגען מיר געוואלט־טהעטיג בענומען, איך קען איהם נים ערטראגען, איך האס איהם, און איך וועל דאָ מעהר נים בלייבען קיין איינציגע מינוט."

דער באראָן האט אויסגעגליכט זיין איינגעבויגענע פיגור און זיך אוועק גע־שטעלט געגענאיבער נאַנטאַס'ן. ער האט געוואָלט בעגעגענען זיין בליק, נאָר נאַנטאַס האט איהם אויסגעמיעדען.

זעהענדיג, אז נאַנטאַס וואגט איהם נים צו קוקען אין געזיכט, האט ער גע־געבען פלאַוויע'ן זיין אָרעם. ער איז מיט איהר צוגעגאנגען צו דער טהיר, אָהנע נאַנטאַס זאָל זאָגאר געבען דעם מינדעסטען צייכען.

אלס זייא זיינען צוגעגאנגען צו דער טהיר, איז דער אלטער געבליעבען שטעהן און געזאָגט:

„אדיע מיין הערר!"

דיא טהיר האט זיך דאַן געשלאָסען הינטער זייא.

נאַנטאַס איז געבליעבען אליין, צערבראָכען און בעזיעגט. ער האט געקוקט מיט זיינע פערגלאָצטע אויגען און קיין זאך געזעהען. זיינע געדאנקען זיינען געוועזען צומישט און שרעקליך אויפגערעגט.

ער איז אזוי געזעסען א היבשע צייט אָהנע צו וויסען וואס עס געהט פאָר ארום איהם.

דיא טהיר האט זיך געעפענט, און זיין דיענער זשערמען, איז ערשיענען מיט א בריעף אין דער האנד.

„א בריעף, מיין הערר," האט דער דיענער אָנגעמעלדעט.

נאַנטאַס האט געשוויעגען.

„איך האב געבראכט א בריעף,“ האט זשערמען נאך אמאל געזאגט ווייכער, רעכענענדיג, אז זיין בעל־הבית האט איהם צום ערשטען מאל ניט געהערט.

נאנטאס האט זיך אומגעקוקט.

„וואס ווילסטו?“ האט ער געפרעגט.

„איך האב געבראכט א בריעף.“

„געה צום טייפעל!“

„אבער דער בריעף קומט פון א וויכטיגען פלאטץ.“

„איך האב קיין צייט ניט.“

„ער טראגט דעם זיעגעל פון קייזערליכען פאלאסט.“

„פון וועמען איז ער?“

„דאס ווייס איך ניט.“

„לאז זיך צורוה, איך האב קיין צייט ניט.“

„אבער מיין העררר,“ האט דער דיענער געדרונגען אויפציהענדיג מיט דיא אקסיען, „דער איבערברענגער טראגט דיא אוניפארמע פון זיינער מאיעסטעט.“

„לייג א וועק!“ האט ענדליך נאנטאס אויסגעשריען אונגעדולדיג.

זשערמען האט אוועק געלייגט דעם בריעף, און מורמלענדיג צו זיך אליין:

„ער איז משוגע, איז ער ארויס פון דעם צימער.

נאנטאס איז געבליעבען זיטצען בליקענדיג אויף'ן בריעף. דאן האט ער אויס־געשטרעקט זיין האנד און גענומען דעם בריעף. ער האט איהם מעכאניש געעפענט. און דארט זיינען געשטאנען פאלגענדע ווערטער:

„מיין געליעבטער פריינד: —

„איך ערזוך אייך, אים נאמען פון דער ליעבע צו אונזער פאטערלאנד, איהר זאלט אקצעפטירען דאס אמט פון פינאנץ־מיניסטער. עס וועט מיר פער־שאפען פיעל פערגניגען, צו וויסען, אז איהר זייט א מיטגליעד פון מיין קא־בינעט. יא, דאס לאנד בענעטהיגט יעטצט פעהיגע מענער אם רודער, און איך צווייפעל ניט, אז איהר זייט דיא געוואונשטע פערזאן. איהר וועט געוויס זעהן צו שנעל וויא מעגליך איבערצונעהמען דאס אמט, דען, לויט וויא איהר ווייסט, האבען מיר יעטצט קיין פינאנץ־מיניסטער.

„איך פערבלייבע אכטונגספאל אייער —

„נאפאלעאן.“

דער בריעף איז ניט נאר געוועזען אונטערגעשריעבען פון דעם קייזער, זאנדערן, אויך אין גאנצען אין זיין האנדשריפט.

אזוי פיעל האט זיך נאנטאם יא געמערקט, אז דער בריעף קומט פון דעם קייזער, אָבער אויסער בוכשטאבען און האלב אונבעדייטענדע ווערטער, האט ער׳ ניט געזעהען.

דיא וואהרהייט איז, אז ער האט דעם בריעף ניט געקענט פערשטעהען, ווייל דער נאנצער אינהאלט האט קיין איינדרוק געקענט מאכען אויף זיינע צומישטע געדאנקען.

דיא פערווירקליכונג פון אלע זיינע האפנונגען, זיין בעשטייגען דיא העכסטע שטופע פון זיין אמאליגער פאנטאזיע, האט איהם ניט געקענט אינטער־רעסירען.

דאס קלינגען פון גאָלד, אין דיא נעבען־צימערן, איז יעדעס מאל שטארקער און העכער געוואָרען; דער גערויש פון טהעטיגקייט האט געוואקסען — עס איז גראדע דאמאלס געווען דיא וויכטיגסטע געשעפטס־צייט פון דעם טאג. טויזענדער מענשען זיינען אריין און ארויס גענאנגען, און כמעט יעדער איינער האט געהאט עפּעס איין אנדערעס געשעפט צו בעזאָרגען.

אָבער נאנטאם איז געזעסען וויא געלעהמט. אין מיטען פון דיעזער טהעטיג־קייט, וועלכע איז זאָנסט געווען זיין ארבייט, איז ער געווען וויא פערווירט, אז מען האט איהם געקענט שטעכען מיט נאָדלען און ער זאָל קוים וויסען אויב איהם מיינט מען דאס.

זיינע אויגען האבען אָנגעפאנגען צו וואנדערן ארום, זיין קערפער האט קראמפפהאפט אויפגעציטערט, און ער האט אָנגעפאנגען זיך צו דערמאָהנען וואס עס איז געשעהען. זיינע אויגען זיינען נאס געוואָרען, און מיט א שטימע וויא פון א הילפלאָזען שטערבענדען, האט ער אויסגעשריען:

„אך! וויא אונגליקליך איך בין!“

א שטראָם טרערען האט געגאָסען פון זיינע אויגען און ער האט געסוקט פון צווישען זיינע טרערען אויף דעם קייזער׳ס בריעף.

„וויא דום, וויא נאריש איך בין געווען!“ האט ער ווייטער געמורמעלט.

ער האט מיט זיין האנד געהנטער צוגערוקט דאס פּאפיר, און זיך וועלענדיג בעסער איינקוקען וואס דאָרט שטעהט, איז זיין קאָפּ אומגעפאלען אויף׳ן שרייב־טיש, און זיינע טרערען האבען פערפלעקט דעם קייזער׳ס בעפעהל איהם צו מאכען פאר פינאנץ־מיניסטער.

4.

אלעס איז פערווירקליכט געוואָרען!

נאַנטאַס איז שוין געוועזן מיניסטער זייט אכטצעהן מאָנאַט. ער האט ערדייכט צו דיעזען פאָסטען אין עהרע בעקליידעט מיט פעהיגקייט און ער האט געהאט גרויסען רעספעקט.

זייט ער האט איבערגענומען דאס אמט, האט ער ניט אויפגעהערט שווער צו ארבייטען בייא טאָג און בייא נאַכט. ער האט ערשטענס ווירקליך בעדאַרפט ברענגען אין אָרדנונג דיא פינאַנצען, און צווייטענס איז ער געוועזן צופריעדען זיך צו פערגעסען אביסעל אין דעם שטורם פון טהעטיגקייט.

מיט א טאָג שפעטער, נאָך דער שרעקליכער סצענע מיט זיין פרוי, האט ער געהאט א לענגערע אונטעררעדונג מיט זיין שוויגער־פאַטער, באַראָן דאַנוויער. נאַנטאַס איז געוועזן ניעדערגעשלאָגען און ער האט אויסדערצעהלט זיין גאַנצעס הערץ פאר דעם אלטען עדעלמאַן.

„גאָר יעטצט," האט ער געזאגט, „איז שוין אלעס פערפאלען. צו דער געגענווערטיגער צייט בין איך דעריעניגער וואס זוך צו שיטצען מיין עהרע און מיין אמט. איך בעט אייך, וויא דיא זאך זאל זיין, זאל פלאַוויע ווענינסטענס ניט מאַכען קיין עפענטליכען סקאַנדאל."

אויף איהר פאַטער׳ס ביטע, איז פלאַוויע צוריק געקומען וואָהנען אין דעמזעלבען הויז וואו נאַנטאַס האט זיך געפונען. אונטערדעסען זיינען זייא נאָך פערבליעבען מעהר פרעמד איינער צו אנאנדער, וויא פריהער. זייא האבען ביידע קיין וואָרט געשפראָכען, מיט דער אויסנאַהמע, ווען פרעמדע מענשען זיינען געוועזן, האבען זייא געשפיעלט דיעזעלבע קאָמעדיע וויא אמאל, דערמיט וואס זייא האבען זיך בעדיענט מיט דיא צערטליכסטע אויסדריקע.

דאס מיניסטעריום פון פינאַנץ, האט געהאט גענוג פלאַטץ וואו דיא רעגיערונגס־געשעפטען זאָלען געפיהרט ווערען בייא טאָג און בייא נאַכט, אָבער נאַנטאַס האט ניט געוואָלט פערלאָזען זיין הויז, און אבענד, האט ער אהיים געבראַכט זיינע סעקרעטערע, וואו ער האט פאָרטגעזעטצט דיא ארבייט, ביז ער איז פערטיג געוואָרען מיט זיין פראָגראַם פון דעם טאָג.

אין דיעזע אכטצעהן מאָנאַט, האט נאַנטאַס אויפגעטהאָן וואונדערבארע זאַכען, און זיינע פריינדע, וואס האבען געארבייט פיר איהם ער זאָל ווערען פינאַנץ־

מיניסטער, זיינע נעווען ערשטוינט. יא, זייא האבען גאנץ גוט געוואוסט, אז נאנטאס איז א פעהיגער מענש, אבער אויף אזוי וויט פעהיג אין ארבייטס־זאך, האט זיך קיינער ניט פארגעשטעלט.

אבער, ווען זייא האבען גערעכענט, אז נאנטאס ארבייט נאר דאפיר, אום אנערקענט צו ווערען פון דער רעגיערונג און פון דעם קייזער אלס פעהיגער מענש, דאן האבען זייא געהאט א טעות. ער איז שוין געווען א גאנץ אנדערער נאנטאס; דיא אמאליגע שטרעבונג, צו ערדרייכען א הויכע שטופע נאר צוליעב זיך, איז שוין פערשוואונדען. ער האט בלויז בעזעסען דיא אמאליגע פלייסיגקייט מיט א פיעל־פאך פערמעהרטער ענערגיע. נאר ניט צוליעב זיך; זיין פערזאן, זיין אייגענע אמ־ביציאן, האט אויפגעהערט צו שפיעלען א ראלע. פיר זיך אליין, האט ער מעהר ניט געלעבט.

איין אינערע שטימע האט צו איהם געזאגט: „נאנטאס! דיין האפנונג איז נאך ניט פערלוירען! דיעזעס פרויענצימער, וועלכעס דוא ליעבסט מיט דיא ווילדעסטע ליעבעס געפיהלע, איז אונמעגליך זיא זאל פערבלייבען גלייכגילטיג צו דיר, ווען דוא זאלסט ווערען נאך א גרעסערער מענש וויא דוא ביסט. ארבייט, ארבייט, אימער פארווערטס, צוליעב איהר, און דיין ציעל מוז ערדרייכט ווערען!“

און נאנטאס האט געארבייט. ווען ער פלעגט פארבייא געהען דיא גאס, האט זיך געהערט פון איבעראל א געמורמעל פון איבערראשונג און בע־וואונדערונג.

„דאס איז דער נייער פינאנץ־מיניסטער — דאס איז נאנטאס,“ האט יעדער געזאגט טייטענדיג מיט דיא פינגער אויף דעם מאן, וועלכער האט בעוויעזען דיא גרעסטע גבורות און חכמות אין זיין אמט.

אבער וואס עס אנבעלאנגט דעם ליעב פון פרעמדע, איז ער געבליעבען אזוי גלייכגילטיג דערצו, גראדע וויא צום פאנאר וואס איז געשטאנען אויף׳ן טראטואר.

וואס אנדערע זאגען, וואס אנדערע מיינען און וואס אנדערע בעהויפטען, האט איהם ווייניג בעקימערט. ער האט אויסגעזעהען צו ארבייטען און ארבייטען אהן אויפהער, אהנע צו זוכען בעלוינונג פון דער וועלט, און זיינע אייינציגע אבזיכט איז געווען, צו פראבירען דורכפיהרען זאגאר דאס אונמעגליכע, מיט דער אידעע, פיעל־לייכט וועט דאס ווייך מאכען פלאוויע׳ס הארץ צו איהם.

ווען ער האט געמאכט עפּעס א גרויסע ערהאָבערונג אין זיין אמט, ווען די צייטונגען זיינען ארויס מיט געזאנג און לויב־ארטיקלען, האט ער אָבגעוואַרט די צייט ביז פלאַוויע וועט דערפון ערפאַהרען, און דאַן האט ער געזוכט צו זעהען איהר געזיכט, אויב איהר פעראַכטונג צו איהם איז קלענער געוואָרען, און אויב דאס האט עפּעס געהאט א ווירקונג איבער איהר.

אָבער, צו נאַנטאַס׳עס שמערץ, האט ער קיינמאל ניט ענטדעקט קיין איבער־ראַשונג אויף איהר שעהנעם און בלאַסעם געזיכט. זיא איז געבליעבען אזוי גלייכ־גילטיג צו איהם וויא פריהער, און ווען קיינער איז דאבייא ניט געווען, האט זיא זאָגאר אויסגעמיעדען פארבייא צו געהען דאס צימער וואו ער האט זיך געפונען.

ווען נאַנטאַס האט געזעהען, אז עס איז נאָך אימער קיין וועקסלונג איינגע־טרעטען, האט ער געגעבען א שווערען זיפץ, און זיך אומווענדענדיג, האט ער גע־טראַכט:

„ניין, ניין! איך בין נאָך ניט גענוג הויך פיר איהר! איך מוז אימער שטייגען, ביז איך וועל מיר פערדיענען פון איהר וועניגסטענס געאַכטעט צו ווערען.“

זיין אבזיכט איז געווען צו עראָבערן דאס גליק, גראַדע וויא ער האט ער־אָבערט קראַפט און פערמעגען.

זיין גאַנצער גלויבען אין ענערגיע, האט צוריק געקעהרט מיט דאָפּעלער מאַכט, און ער האט בעשלאָסען, אז עס גיבט קיין גרעסערע מאַכט אין דער וועלט, וויא ווילען; דורך ווילען עקזיסטירט דיא וועלט, און מיט ווילען, מוזען מיר אלעס עראָבערן, זאָגאר דיא ליעבע פון א פרויענצימער וואס האַסט.

נאָר אזוי וויא א מענש קען ניט אימער האָפען, און־אונטערבראָכען, ווען דאס שיקזאל שפּייט איהם דאָך אין פּנים, אזוי האט עס אויך פּאַסירט מיט נאַנטאַס׳ן, וואס ער איז צייטענווייז געוואָרען זעהר פערצווייפעלט. צו אזא צייט, האט ער זיך אָבגעשלאָסען אין זיין צימער, און זיך דאָרט גאַנץ גוט אויסגעוויינט פאר דיא פיער ווענט, בדי ניעמאַנד זאָל זעהען זיין שוואַכקייט.

יא, שטאַרקע מענשען, זאָגאר דיא שטאַרקסטע, קענען וויינען. ווען דער שטאַרקער מענש זאָל ניט קענען וויינען, דאַן וואָלט ער געווע. וויא איין אונגעהייערעס האַרטעס שטאָהל, וואס מוז צערבראָכען ווערען בייא א שטאַרקען קלאַפּ. דיא בעסטע שטאָהלענע שווערט, מוז זיין אביסעל וויייך, אום צו קענען ווידערשטעהען

דאס בייגען פון שיקזאל; דער שטארקסטער מענש, מוז קענען ווייגען, דאמיט זיין הארץ זאָל איהם ניט פּלאַטצען אין דעם קאמפּף מיט דעם שיקזאל.

זיינע ליידען און שווערע ארבייט, האט מען נאָר געקענט לעזען אין זיינע איינגעזונקענע אויגען און אין דיא בלויע קארבען וואס האבען זיך איינגעשניטען אונטער דיא אויגען. זאָנסט האט מען ניט געקענט זעהען קיין אנדערע ווערסלונג.

אָבער, צו דיא אַלע צרות פון פערצוויפעלטער ליעבע, איז נאָך לעצטענס צוגעקומען דער פערצעהרענדער טייפעל פון אייפערזוכט. דיא טהאַטזאַכע, אז ער האט ניט געקענט בעווענען פלאַוויע'ן איהם צו ליעבען, איז געוועזן א מארטער; נאָר דער געדאנק, אז זיא גיבט פיעללייכט איין אנדערן אוועק דיעזע ליעבע, דאס האט איהם שיער געטריעבען צום וואַהנזינן.

„ווער ווייס,“ האט ער זיך געטראַכט, „פיעללייכט האט זיא טאַקי פריהער ניט פערקעהרט מיט דע פּאַנדעט'ן, אָבער יעטצט, וויא זיא וויל פון מיר פּטור ווערען, און איך האב צוגעצויגען איהר אויפמערקזאמקייט, האט זיא מיר אויף להכעיס איהם אויסגעזוכט!“

בייא אזעלכע געדאנקען האט ער געשפּירט גלייך וויא א הייסער דאמפּף וואָלט געבלאָזען אין זיין געזיכט. ער האט פּראָבירט ניט צו דענקען פון איהר און זיא געוואָלט אויסמיידען. אָבער ווען ער האט געוואוסט, אז זיא איז נישטאָ אין הויז, האט ער געליטען אונגעהייערע שמערצען.

ווען ער וואָלט ניט מורא געהאט צו מאכען לייטישען געלעכטער, וואָלט ער אליין איהר נאכגעגאנגען אין דער שטראסע, און וויא א שפּיאָן, וואָלט ער איהר נאכגעשפּירט אום אויסצוגעפינען וואוהין זיא געהט.

„ניין, ניין,“ פלעגט ער זאגען, „איך גלויב ניט זיא זאָל ליעבען איין אנדערן; זיא איז צו שטאָלץ, צו אונאבהענגיג, דאס צו טהון און זיך שעהמען פאר מיר. אָבער דאָך, איהר נאכצושפּירען, וויסען גענוי וואוהין זיא געהט, וואָלט מיך בערוהיגט. דאן, פיעללייכט וואָלט איך דאדורך אויסגעפינען איהרען א פריינד, וועלכען איך וואָלט אונטערגעקויפט, געמאכט פאר מיין פריינד, און אויסגעווירקט, ער זאָל איהר ערקלערען וויא שטארק מיין ליעבע איז...“

אזוי האט ער געקענט אָבפאנטאזירען שטונדען־לאנג, אָהנע צו קומען צו א רעזולטאט, ביז ער האט זיך גוט אויסגעוויינט, און וויא א קינד, וואס וויינט זיך פריהער גוט אויס און דאן שלאָפט עס געשמאק, אזוי האט עס אויך מיט

נאנטאס'ן פאסירט. נאך א שטראם טרערען, האט ער זיך געשפירט ערלייכטערט און צוריק געקעהרט צו זיין ארבייט.

מאדמאאזעל שין, דיא גאווערנאנטין, איז נאך אימער געווען אין הויז. דער אלטער באראן, איז געווען מיט איהר שוין צו גוט בעקאנט נאך פון לאנג, אום ער זאל זיא ענטלאסען זאגאר אויף דער עלטער. איבריגענס, האט דאס אלטע „פריילײן" געוואוסט צו פיעל סודות איבער דער פאמיליע, און אין אזעלכע הייזער וויים מען, אז מען דארף קיין היימישען מענשען ניט אוועק לאזען אום ער זאל האבען א געלעגענהייט ערגיץ צו פלוידערן וואס מען דארף ניט.

מאדמאאזעל שין האט אפילו שוין איינמאל געוואלט אליין אוועק געהען און לעבען פון דיא צוואנציג טויזענד פראנקס, וואס נאנטאס האט איהר אמאל בע־צאהלט, אויף'ן צווייטען טאג נאך דער חתונה; אבער, זיא האט בערעכענט, אז עס לוינט איהר בעסער צו פערבלייבען דארט וואו זיא איז און מען דארף ניט געהען זוכען קיין גליקען, כל־זמן עס פעהלט גאר ניט.

איבערהויפט האט מאדמאאזעל שין גאנץ גוט געוואוסט, אז פון איהר יונגע ווירטהין מיט דעם מאן וואס זיא האט איהר געגעבען, קען זיך ניט אלעס ענדיגען גאנץ גלאט. זיא האט זיך געטראכט, דאס ווען ניט היינט, דאן מארגען, איבער־מארגען אדער שפעטער, וועט זיך ווידער מאכען א געלעגענהייט און זיא וועט נאך אמאל עפעס פערדיענען.

ווירקליך, אונטער דיא רייכע הערען קומט דאך פאר אזוי אפט וויכטיגע זאכען, און ווען מען איז נאר בעקאנט מיט זייער אינערעס לעבען, קען מען דערבייא עפעס פערדיענען צו יעדער צייט.

עס איז אפילו ניט גאנץ עהרליך צוווארטען אויף אזעלכע פערדיענסטען, נאר מאדמאאזעל שין האט זיך ניט געוואלט נעהמען צום הארצען וואס יענעם טהוט וועה, און מאכען געלד, איז אויף אירגענד איין אופן ניט געווען געגען איהר כא־ראקטער.

זיא האט בעדארפט נאך צוואנציג טויזענד פראנקס אום צו קויפען א נאטאר'ס הויז פון ראאנווילל, וואו זיא איז געבוירען געווארען. דיעזעם הויז, פאר וועלכען מען האט פערלאנגט פערציג טויזענד פראנקס, האט זיא זעהר געליעבט נאך פון איהר קינדהייט אן, און זיא האט בעשלאסען אבצרווארטען אויף דער פאסענדער געלעגענהייט און אריין קריעגען דאס איבריגע געלד.

נאנטאס האט שוין גוט געקענט דיא אלטע מויד, וויא זיא האט זיך גערופען. אונגעאכטעט דארויף וואס זיא האט אימער געשפיעלט אויסגעצייכענט דיא ראלע

אלס געטרייע און איבערגעבענע צום הויז און צו דער פאמיליע, איז ער געווען פאָל־שטענדיג איבערצייגט, אז פאר געלד וועט זיא פערקויפען אפילו איהר נשמה צום טייפעל, וויא ער האט אמאל געוואָלט טהון.

טראָטץ דעם אָבער, וואס נאנטאס האט זיא אויסגעמיעדען און ניט געזוכט זיך צו בעגעגענען מיט איהר, האט עס פּאסירט וואס ער האט איינמאל בעשלאָסען מיט איהר צו האנדלען.

עס איז געווען אין א פריה־מאָרגען, ווען ער האט זיא געשיקט אריין רופען אין זיין שטודיר־צימער אום מיט איהר עפּעס צו רעדען.

מאדמאָאזעל שין, אבוואהל זיא האט ניט געוואוסט וואס עס געהט פאָר, האט זיא זיך דאָך געמערקט. אז ניט אלעס איז וויא עס דארף צו זיין. זיא האט דאס געלעזען אין דיא געזיכטער פון נאנטאס'ן און זיין פרוי, ווען זיא האט זייא געזעהען צוזאמען.

ווען זיא האט געעפענט דיא טהיר פון דעם שטודיר־צימער און ערבליקט נאנטאס'ן זיטצענדיג פערטראכט, האט זיך בעוויזען א צופריעדענער שמייכעלע אויף איהרע ליפּען.

„מיינע צוואנציג טויזענד פראנקס, קומען שוין,“ האט זיא גערעדט צו זיך אין איהרע געדאנקען.

„גוט מאָרגען,“ האט זיא געזאגט מיט איהר ווייבער שטימע.

נאנטאס האט אויפגעהויבען דעם קאָפּ און ניט בעענטפערט דיא בעגריסונג.

„קומט נעהנטער,“ האט נאנטאס געזאגט.

זיא איז צוגעגאנגען און איז געבליעבען שטעהען שווייגענדיג.

„הערט מיך אויס, מאדמאָאזעל שין,“ האט ער אָנגעפאנגען אין א געשעפטס־טאָן, „איך וויל פון אייך בעטען א טובה.“

„מיט פערגניגען, מיין הערר,“ האט זיא געענטפערט.

„איך ווייס,“ האט ער ווייטער געזאגט, „אז איהר אליין זייט אימשטאנדע מיר דאָ צו העלפען.“

„ווען נאָר מעגליך, דאן פערשפרעך איך אייך אין פאָראויס.“

„איהר זייט אימער געבליבען מיין פרוי?“

„אימער!“

„איך מיין, אז איהר קומט זיך זעהר אָפט צוזאמען.“

„יא.“

„דאָן וויל איך, איהר זאָלט בעסער אויפפּאַסען איבער אלע איהרע בעוועגונגען, און מיר דאַריבער בעריכטען.“

„ווער? איך?“ האט זיא אויסגעשריען.

„עס וועט ניט זיין אומזיסט.“

„ענטשולדיגט מיר, מיין העררּ, איהר בעליידיגט מיך; איך בין ניט קיין שפּיאָנין.“

„וואס טויגען אייך דיא פוילע שטיק?“ האט ער געזאגט אונגעדולדיג, „איך קען אייך גאנץ גוט; איהר וועט אַלעס טהון פיר געלד. איך האב יעטצט זעהר ווייניג צייט, און איך וויל אזוי שנעל וויא מעגליך מיט אייך פערטיג ווערען.“

זיא האט געצייגט אזוי ערנסט, אַז זיא איז בעליידיגט געוואָרען, דאס גאַנטאַס האט באַלד אָנגעהויבען צו צווייפלען אין זיין מענשען־קענטשאַפט.

„דאס איז זעהר ניט שעהן,“ האט זיא געזאגט פּראָטעסטירענדיג, „איך ווייס ניט וואס איהר מיינט, אָבער איך מערק מיר, אַז איהר האט שלעכטע אַבזיכטען. איך בין בערייט אייך צו דיענען, אָבער איך וועל אום קיינעם פּרייז ניט איינשטימען צו עטוואס אונעהרליכעס אָדער פערבּאָרגענעס. אירגענד עטוואס, פיר זיך זעלבסט, איז ניט אַזוי שלעכט, נאָר עס שפּיעלט א גרויסע ראָלע וויא דאס ווערט אויפגעפּאַסט.“

א טריומפירענדער שמייכעלע איז אַריבער געפלויגען איבער זיינע ליפּען. ער האט זיא פערשטאַנען. נאָך אַלעמען, האט ער דאָך קיין טעות ניט געהאַט אין איהר.

„זאָל זיין אַזוי וויא איהר זאגט,“ האט ער דאַן בעמערקט, „הערט מיך אויס, מאַדמאָאַזעל, איך רעד דאָ גאר ניט פון קיין אונהערליכעס אָדער פערדאָרבענעס. אין געגענטהייל, איך מיין דאָ א גאַנץ גוטע און עהרליכע זאַך... איך האב מורא, אַז מיין פרוי בעהאַלט פון מיר עפּעס א שמערץ, וואס זיא וויל ניט איך זאָל וויסען. איך האב מיר געמערקט לעטצטענס איהר געזיכט, וועלכעס דריקט אויס אונגעהייערן עלענד. איך בין שטאַרק נייגיעריג צו וויסען וואס דאס בעדייטעט.“

„אה!“ האט זיא געענטפערט מיט א צערטליכען טאָן, „ווען דאס איז דער פאַל, דאַן בין איך בערייט אַלעס צו טהון. איהר ווייסט גאַנץ גוט, וויא ווייט איך בין צו איהר איבערגעגעבען, און אַז זיא האט קיינמאל פאר מיר קיין סודות ניט געהאַט. איך בין אימער געווען דיא ערשטע, אַן וועמען זיא האט זיך פערטרויעט. איך ליעב זיא וויא מיין אייגענעס קינד, און ווען עס האַנדעלט זיך זיא גליקליך צו

מאכען, דאן בין איך צו אלעמען בערייט. איך רעכען, אז פון מארגען זאל איך אנפאנגען איהר נאכצושפירען. וויא זאגט איהר?"

ער האט זיא אנגעקוקט און געענטפערט:

„ריכטיג, ריכטיג, וואס פריהער, אלץ בעסער, און, איהר מעגט זיכער זיין, אז איך וועל אייך בעלוינען פאר אייער מיה."

„אום גאטעס ווילען, איהר בעליידיגט מיך!" האט זיא געשריען.

„דומהייטען, איך בעליידיג אייך גאר ניט!"

„וואס קענט איהר מיר דען בעצאהלען?" האט זיא פלוצלינג געפרעגט זעהענדיג, אז זיא קען איהם ניט נארען.

מאדמאאזעל שין האט זיך געטראכט, אז זיא וועט געהען צו איהר ארבייט לאנגזאם, און וואס מעהר אונגעדולדיג ער וועט ווערען, אלץ מעהר געלד וועט זיא קענען ארויס ציהען. נאר אזוי וויא זיא האט זיך געזעהען אין דער געגענווארט פון א מאן, מיט וועלכען מען קען ניט בעטרייבען צו פיעל חכמות, האט זיא בעשלאסען צו בעשטימען דיא סומע פיר איהר ארבייט.

„אזוי האב איך ליעב," האט נאנטאס בעמערקט. „איך האב פיינד מען זאל מיר איינרעדען דומהייטען. איך פערלאנג פון אייך א געוויסען דיענסט, דאס קאסט ארבייט און מיה, און עס מוז בעלוינט ווערען. זאגט אלזא דעם פרייז."

מאדמאאזעל שין האט אנפאנגס פערלאנגט צוואנציג טויזענד פראנקס. אקוראט דיא סומע וואס זיא האט נאך בעדארפט, אבער נאנטאס האט איהר ער־קלערט, אז דאס איז צו פיעל, און ער האט קיינמאל ניט גערעכענט, אז עס וועט איהם דארפען קאסטען מעהר וויא א פאאר טויזענד פראנקס.

נאך אייניגע מינוטען דינגען זיך, האט נאנטאס איינגעשטימט צו געבען צעהן טויזענד פראנקס.

„אבער," האט ער געזאגט צום שלוס, „דיעזעס געלד וועט ערשט דאמאלס בעצאהלט ווערען, ווען איהר וועט מיר ברענגען איבערצייגענדע בעווייזע, ענטוועדער דאס מיין פרוי איז עהרליך אדער אונעהרליך. איהר מוזט מיך גוט פערשטעהען, מאדמאאזעל, מיט מיר מאכט מען ניט קיין פוילע שטיק; ווען איך בעצאהל געלד, וויל איך וויסען ווארום. איך ווארען אייך אלזא פאראויס, אז איהר מוזט מיר ברענגען אונבעשטרייטבארע בעווייזע."

„איהר מעגט זיכער זיין," האט זיא געענטפערט מיט א טייפלישען שמייכעלע, „אז מיך נארט מען אויך ניט. ווען איך וועל אייך ניט קענען איבערצייגען אהין אדער

אהער, דאן וועל איך עס אייך זאגען, און איך וועל פון אייך קיין זאך פערלאנגען. אָבער, איך צווייפעל ניט, אז איך וועל קענען אייער וואונש ערפילען.“

„איך בין צופריעדען,“ האט ער געענטפערט זיך אָבווענדענדיג. זיא האט פערשטאנען, אז ער ווינשט מעהר ניט איהר געגענווארט, און זיא האט פערלאָזען דאס צימער.

נאך דיעזער אונטעררעדונג, האט זיך נאנטאס אביסעל בערוהיגט.

„יעטצט וועל איך אלעס וויסען,“ האט ער זיך געטראכט. „אין פאל זיא ליעבט טאקי איין אנדערען און גיבט איהם אוועק דיא ליעבע, דאן האב איך ניט וואס צו האָפען... ווען זיא איז אָבער דעננאך אנשטענדיג, לויט וויא זיא שיינט מיר, דאן וועל איך איהר ריהרען הימעל און ערד אום זיא צו עררייכען און געווינען פיר מיר!“

דרייא מאָנאט זיינען אזוי פאָראיבער. נאנטאס איז געוועזען בעשעפטיגט מיט זעהר א וויכטיגער ארבייט, פאָרבערייטענדיג א פּלאן פיר א גאנץ נייעם בודזשעט אין פראנקרייך. מיט דער איינשטימונג פון דעם קייזער, האט ער אויך אובערגע־ארבייט דעם גאנצען פינאנציעלען סיסטעם פון לאנד.

ער האט געוואוסט, אז ער וועט שטארק קריטיקירט ווערען דאפיר אין דער דעפּוטירטען־קאמער, וואו מען האט זיין סיסטעם ניט געקענט אזוי לייכט פער־שטעהען. אום זיך צו גערעכטפערטיגען, האט ער צו דיעזען צוועק, פאָרבערייטעט א גרויסע מאסע דאָקומענטען מיט בעווייזע, יעדען צו איבערצייגען, אז וואס ער טהוט און האט געטהאן, איז פיר דאס וואהל און בעסטע פון פראנקרייך.

ער האט אָפטמאָל געמוזט ארבייטען דערבייא גאנצע נעכט. דיעזע שווערע ארבייט, האט פון איהם פערטריעבען דיא אונגעדולד, און ער האט זיך גענומען צייט צו ווארטען איבער דעם רעזולטאט וועגען זיין פרוי.

ווען ער האט געזעהען מאדמאָאזעל שין, האט ער זיא אימער אויסגעפרעגט אין קורצען וויא וויים זיא האט שוין געמאכט פאָרשריטע אין איהר ארבייט.

זיינע פראגען זיינען אונגעפעהר בעשטאנען אין דיעזע ווערטער:

„ווייסט דיא מאדאם, אז מען שפּיאָנירט איהר נאך?“

„האט דיא מאדאם יעמאנדען בעזוכט?“

„איז זיא געוועזען אין אויפפאלענדע פּלעטצער?“

מאדמאָאזעל שין האט אויף אלעמען געענטפערט:

„נאָר געדולד, מיין הערר. איך האלט א טאגעבוך, וואו אלעס איז פער־שריעבען און פערצייכענט. פאָרלויפיג האב איך נאָר ברוכשטיקע פון בעווייזע פיר

און דאגעגען. ביז איך וועל ניט קומען צו א בעשטימטען רעזולטאט, קען איך גאר ניט בעריכטען.״

נאנטאס האט צוריק געקעהרט צו זיין ארבייט, און איז געוועז זיכער, אז מאדמאָזעל שין, וועט איהם פריהער אָדער שפּעטער ארויף פיהרען אויף א בע־שטימטען וועג, אום צו וויסען גענוי וואו ער איז אין דער וועלט.

דיא וואהרהייט איז, אז מאדמאָזעל שין האט זיך גוט איבערצייגט דיא גאנצע געשיכטע און זיך ניט געאיילט אָבצוגעבען א בעשטימטען בעריכט. צעהן טויזענד פראנקס, האט זיא איינגעזעהען, איז צו ווענינ; זיא האט בענעטהיגט צוואנציג טויזענד פראנקס אום זיא זאָל קענען קויפען דעם נאָטאר׳ס הויז.

אנפאנגס האט זיא גערעכענט צו מאכען א געשעפט מיט פלאָוויע׳ן זעלבסט, דאס הייסט, זיא זאָל בייא איהר אויך פאָרדערן צעהן טויזענד פראנקס אום אָבצו־געבען נאנטאס׳ן א בעריכט, לויט וויא זיא, פלאוויע, וואָלט פערלאנגט; אָבער זיא האט געקענט צו גוט איהר יונגע מאדאם, און זיא האט מורא געהאט מיט איהר גאר צו רעדען איבער אזעלכע געשעפטען.

מאדמאָזעל שין, מיט איהרע דורכדרינגענדע אויגען און אויסגעשארפטען פערשטאנד, איז געוועז פאָלשטענדיג איבערצייגט, אז פלאוויע איז עהרליך, טראָטץ דער געשיכטע וואס האט אמאל פאסירט צווישען איהר און מאָנסיע דע פאָנדעט. נאך איידער נאנטאס האט זיא בעאויפטראגט מיט דיעזער שליחות, האט זיא שוין אויך נאכגעשפיאָנירט פלאָוויע׳ן, וויל זיא האט געוואוסט פון דעם סוד, אז אין דער אויסגלאסענהייט פון דעם הערר, ליעגט אָפטמאל דאס גליק פון דעם דיענער. אָבער זיא האט איינגעזעהען, אז דער ערשטער פאל פון פלאָוויע׳ן, האט אזוי פער־שטארקערט איהר שטאָלצע נאטור, אז זייט דאמאלס, ניט נאָר וואס זיא האט ניט געליעבט קיין מענער, זאָנדערן, זיא האט זייא נאך געהאסט.

אונגעאכטעט דארויף וואס זיא האט ניט געוואוסט, אז פלאוויע לעבט ניט מיט איהר מאן וויא מאן און ווייב, וואָלט זיא גאר ניט איבערראשט געוואָרען, ווען זיא וואָלט ערפאהרען פון דער וואהרהייט.

זיא האט צו גוט געקענט דיא נאטור פון איהר שעהנע און שטאָלצע ווירטהין.

פלאָוויע האט געהאסט אלע מענער פיר איהר פערגאנגענהייט, און מאדמאָ־זעל שין איז געוועזן איבערצייגט, אז פלאוויע קען זייא קיין מאל ניט דולדען, מיט דער אויסנאהמע פון איהר פאטער.

אין א טאָג האט זיא זיך בעגעגענט מיט מאָנסיע דע פאָנדעט.

„וויא געהט עס אייער ווירטהין?" האט ער געפרעגט שטארק פער־אינטערעסירט.

„זיא איז געזונד."

„זיא זעהט נאך אויס שעהנער וויא אמאל. ליעבט זיא איהר מאן?"

דע פאָנדעט האט געשטעלט מעהרערע פראגען, און מאדמאָאזעל שין האט זיך איבערצייגט, אז דע פאָנדעט איז שטערבליך פערליעבט אין איהר.

עס איז איהר באלד איינגעפאלען א אידעע, וויא אזוי זיא זאָל קענען דורכ־פיהרען אָבצונארען דעם מאן מיט דעם געליעבטען, און בייא זייאביידען נעהמען געלד.

„ווירקליך," האט זיא זיך געטראכט, „דאס גליק שפיעלט מיר צו, אקוראט וויא איך האב געוואָלט. בעסער האב איך מיר גאר ניט געקענט ווינשען."

דע פאָנדעט, אָבוואָהל ער האט קיין געלעגענהייט געקענט געפינען זאָגאר צו רעדען מיט פלאָוויע'ן עטליכע ווערטער, און אָבוואָהל ער האט געוואוסט, אז זיא האסט איהם און האט א מאן, וואָלט ער אוועק געגעבען זיין גאנצעס פערמעגען, וועניגסטענס נאך אמאל צו בעזיטצען דיזע פרוי, וועלכע איז אמאל געוועזן זיינע.

ער איז עס געווען וואס האט אָנגעפאנגען זיך צו האלטען איין עצה, מיט מאדמאָאזעל שין. ער האט זיך מיט איהר עטליכע מאל בעגעגנעט, און געשפיעלט דיא ראָלע פון דעם וויטהענדען פערליעבטען, און געשוואָרען, אז ער וועט בעגעהען זעלבסטמאָרד, ווען זיא וועט איהם ניט העלפען צוריק צו געווינען פלאָוויע'ס ליעבע.

נאך א וואָך צייט, נאכדעם וויא דיא גאָווערנאנטין האט עטליכע מאל ער־קלערט, אז זיא קען ניט האנדלען געגען איהר געוויסען, איז ענדליך געשלאָסען געוואָרען דאס געשעפט. דע פאָנדעט האט איינגעשטימט איהר צו בעצאָהלען צעהן טויזענד פראנקס, און דאפיר, זאָל זיא איהם אריין ברענגען און בעהאלטען אין פלאָוויע'ס צימער.

„ווען איך וועל איינמאל נאר זיין מיט איהר אליין," האט ער זיך געטראַכט, „דאן איז זיא ווידער מיינע. איך געדענק גאנץ גוט וואס עס איז דאמאלס געוועז."

מאדמאָאזעל שין איז אויף'ן אנדערן מאָרגען געקומען צו נאַנטאַס'ן.

„וואס האט איהר ענטדעקט?" האט נאַנטאס באלד געפרעגט בלייך ווערענדיג. ער האט בעגריפען, אז זיא איז איהם געקומען אָבגעבען דעם געפאָר־דערטען בעריכט.

אנפאנגס האט זיא איהם גאר ניט געוואָלט מיטטהיילען בעשטימטעס.

„דיא מאדאם בענעגענט זיך מיט יעמאנדען," האט זיא געזאגט.

„מיט וועמען? וויא אזוי? ווען? האט ער ארויס געשטאמעלט אונגע־דולדיג.

זיא האט איהם גאר געוואָלט נייגיעריג מאכען, און ער איז דאדורך געוואָרען שטארק אויפגערעגט.

„מאדמאָאזעל!" האט ער אויסגעשריען, „איך וויל ניט הערען פון קיין ווייבערשע פלוידערייא! זאגט וואס איהר ווייסט! אָבער איך מוז האבען בעווייזע, איך מוז זיין זיכער!"

נאך שווערער מיה האט ער קוים פון איהר ארויס געקריגען דעם נאמען דע פאָנדעט.

„וויא אזוי ווייסט איהר דאס?" האט ער געדונערט.

„איך האב בעווייזע."

„בעווייזע?"

„יא."

„וויא אזוי? וועלכע? מאדמאָאזעל, שפיעלט זיך ניט מיט מיינע גע־פיהלע?"

„אלזאָ," האט זיא געענטפערט, „ווען איהר דריננט מיך אזוי, דאן בין איך בערייט אייך אלעס צו דערצעהלען, און איך וועל אייך בעטען איהר זאָלט מיר מעהר קיינע פראגען שטעלען. ווען איך האב אייך דערמאָהנט דעם נאמען פון דע פאָנדעט, האב איך ניט געפלוידערט; דאס איז א טהאזאכע, און איך גאראנטיר אייך, אז ער וועט היינטיגע נאכט זיין אין דער מאדאם'ס צימער."

נאנטאס האט פערשטאנען, אז זיא זאָגט דיא וואהרהייט. ער האט אויך קיינע וויטערע פראגען בעדארפט שטעלען, און נאכדעם וויא ער האט געפאסט מוטה, האט ער ארויס געשטאמעלט:

„גוט, גוט, איך דאנק אייך."

ער האט געגעבען א מאך מיט דער האנד אלס צייכען זיא זאָל פערלאָזען דאס צימער, ווייל ער האט מורא געהאט, אז ער וועט מוזען חלש'ן אין איהר געגענוואַרט.

מאדמאָאזעל שין איז געווען אי ערפרייט, אי ערשטוינט איבער דער קורצער אונטעררעדונג. זיא איז געווען ערפרייט דערפאר, ווייל זיא האט מורא געהאט, אז

ער וועט זיא נעהמען אויף א שטרענגען פערהער און מיט איהר גאנצער שארפזיניג־קייט, האט זיא זיך געקענט פערראטהען; און זיא איז געווען ערשטוינט ווארום ער האט זיך ניט אינטערעסירט זיא אויסצופרעגען.

מאכענדיג א טרויעריגעס געזיכט, האט זיא זיך אומגעווענדעט און האט פערלאָזען דאס צימער. ווען זיא האט פערמאכט דיא טהיר הינטער זיך, האט זיא געשמייכעלט.

נאנטאס האט אויפגעשווידערט, און נאך א לאנגער פויזע האט ער זיך אויפ־געהויבען פון דעם שטוהל. זעהענדיג, אז קיינער איז נישטאָ אין צימער, האט ער געברומט הויך וויא א פערוואונדעטער טיגער:

„היינטיגע נאכט... אין איהר צימער...“

ער האט זיך אָנגעכאַפּט מיטביידע הענד בייא זיין קאָפּ און עס האט זיך איהם געדאכט, אז זיין שארבען וועט פּלאַטצען.

„דאס איז שוין צופיעל!“ האט ער אויסגעשריען, „אין דעמזעלבען הויז וואו מיר וואָהנען, איז א בעזונדערע געמיינהייט!“

ניין, ער האט זיך ניט געקענט לאָזען אזוי שענדען און בעליידיגען, און נאך שווייגען. ער האט צוזאמענגעדריקט זיינע צוויא פויסטען, גלייך ווא ער וואָלט זיך שוין פּאַרבערייטעט צום קאמפּף.

אין זיין וואוטה און אויפרעגונג, האט ער געדענקט פון בעגעהען א מאָרד, צו דערשיסען אָדער דערשטעכען דע פאַנדעט'ן. פלוצלינג האט ער זיך אָבער דער־מאָהנט, אז ער האט נאך פיעל ארבייט פערטיג צו מאכען — ארבייט פיר דער רעגיערונג, פיר זיין אמט, וואס ער האט אויף זיך גענומען צו צובערייטען פיר דער דעפּוטירטען קאמער.

דרייא מאל האט ער זיך געזעטצט צו זיין שרייב־טיש, און דרייא מאל איז ער אויפגעשפּרונגען, גרארע וויא א גיפטיגע שלאנג וואָלט איהם געביסען. דאס בלוט האט געקאָכט און געזאָטען אין זיינע אָדערן און א קאלטער שוויים האט ארויס געזעטצט אויף זיין לייב.

ער האט געשפּירט, גלייך וויא יעמאנד וואָלט איהם געצווינגען, ער זאָל דירעקט אריין געהען צו זיין פרוי, און איהר זאָגען: אז זיא איז א פערוואָרפענע, א געמיינע און איין אויסגעלאַסענע.

„מיך,“ האט ער געברומט, „האט זיא אפילו ניט צוגעלאָזען זיא צו בעריהרען מיט א פינגער, און איהם, רעם וואס האט זיא אזוי ערניעדריגט, האט זיא זיך

איבערגעגעבען מיט איהר גאַנצען קערפּער — מיט איהר ווייסען און נאַקעטען קערפּער... און יעטצט, נאָך ניט גענוג וואס זיא האט בעטריעבען מיט איהם אין דרויסען, האט זיא איהם אריין געבראַכט אהער... אַך!"

ער איז צוריק געפאַלען אין שטוהל האלב אָהנמעכטיג. ער איז אזוי געזעסען א היבשע צייט פערמאַטערט פון דער אויפרעגונג, ביז ער האט זיך עטוואס בערוהיגט.

ווען ער האט ווידער געקענט אביסעל רעגעלמעסיג דענקען, האט ער אויסגערופען:

„איך שווער, דאס ווען איך וועל זייא כאַפּען צוזאַמען, וועל איך זייא ביידע דערוואַרגען!"

ער האט אונטערדעסען אָבגעלייגט זיין ארבייט פיר אבענד, און דאס אליין איז שוין געווען דער גרעסטער זיעג איבער זיך זעלבסט וואס ער האט ווען עס איז אין זיין לעבען עררייכט.

נאָכמיטאג איז נאַנטאַס אוועק צום קייזער, און פאר איהם פאָרגעלייגט דעם גאַנצען פינאַנץ־פּלאַן וואס ער האט אויסגעארבייט פיר דעם בודזשעט. נאָר אזוי וויא דער קייזער האט געמאַכט אייניגע בעמערקונגען און איז געווען א געגנער פון געוויסע פּונקטען, איז נאַנטאַס געצוואונגען געווען דאָרט צו פערבלייבען און בעשפּרעכען זיין פּלאַן מיט אלע איינצעלהייטען. אונטערדעסען, האט ער זיך געזעהען געצוואונגען צו פערשפּרעכען דעם קייזער, אז ער וועט ענדערן א היבשען טהייל פון דעם פּלאַן.

„ווען מוז דאס פאָרגעלייגט ווערען פאר דער קאַמער?" האט דער קייזער געפרעגט.

„מאָרגען."

„דאַן האב איך מורא, אז איהר האט שוין קיין צייט ניט צו מאַכען דיא נעטהיגע ענטדעקונג."

„מאַיעסטעט," האט נאַנטאַס געענטפערט, „איך וועל ארבייטען דיא גאַנצע נאַכט."

דער קייזער האט איהם געדריקט דיא האנד און איהם זעלבסט בעגלייטעט צו דער טהיר, וועלכעס האט בעוויעזען, אז ער איז זעהר צופריעדען מיט איהם.

נאַנטאַס'ן האט דיא עהרע ניט אינטערעסירט. ער איז ארויס אויף דער גאַס,

און ער האט ווידער אָנגעפאנגען צו דענקען איבער זיין פרוי מיט איהר געליעבטען און איבער דער קריזיס וואס דערנעהנטערט זיך.

„יא, יא," האט ער געטראכט. „איך וועל אויך פערטיג מאכען דיא ארבייט פאר'ן קייזער. איך האב עס איהם פערשפּראָכען און איך וועל האלטען מיין וואָרט. אום האלבע נאכט וועל איך זייא ביידע הרג'ענען. און דאן וועל איך צוריק קעהרען צו דער ארבייט, מיט וועלכער איך וועל פערטיג ווערען ביז אין דער פריה."

ווען נאנטאס איז געגאנגען עסען, איז זיין שוויגער־פאטער און זיין פרוי, שוין געווען ביים טיש. מען איז געזעסען, וויא געוועהנליך, גאנץ רוהיג און פערצעהרט דיא מאכלים, גראדע וויא דיא בעסטע פריינדשאפט און צופריעדענהייט וואָלט געהערשט. נאנטאס האט אפילו געגעסען ווייניגער וויא איין אנדערעס מאל. אבער דאָך האט ער אין זיין בענעהמונג ניט געלאָזען מערקען וואס עס געהט פאָר אין זיינע געדאנקען.

באראָן דאנוויער האט געעפענט א געשפּרעך מיט זיין איידעם איבער דעם נייעם פינאנץ־פּלאן, וואס האט דאמאלס אינטערעסירט גאנץ פראנקרייך און אלע צייטונגען האבען דאריבער געשפּראָכען.

דער אלטער באראָן האט ניט איינגעשטימט צו זיין איידעם'ס פינאנץ־אידעען, אָבער ער האט אונטערדעסען צוגעגעבען, אז דיעזע אידעען זיינען זעהר ליבעראל און בעדייטענגווערטה.

וועהרענד נאנטאס האט בעענטפערט זיין שוויגער־פאטער'ס פראגען האט זיך איהם געדאכט, אז ער האט געזעהען וויא פלאוויע'ס אויגען זיינען געווען צו איהם געריכטעט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט, וועלכעס איז ביז דאמאלס ניט געווען דער פאל. נאך מעהר, ער האט זיך עראינערט, אז אין דער לעטצטער צייט, האט זיא צו איהם מעהר געקוקט וויא אימער.

נאנטאס האט געמוזט צוגעבען, אז איהר בליק איז ניט קיין צערטליכער, אנדערן, עס האט אויסגעזעהען, גלייך וויא זיא וואָלט זוכען מיט איהרע אויגען צו לעזען וואס עס געהט פאָר אין זיין זעעלע.

נאנטאס האט זיך דאס געדייטעט, אז נאכדעם וויא זיא בעטריגט איהם אזוי שענדליך, האט זיא מורא, אז זיא איז פיעללייכט פערראטהען.

ער האט אנגעשטרענגט זיין גאנצע זעעלענקראפט, צו בלייבען גלייכגילטיג. ער האט זעהר פיעל געשפּראָכען, און זיך בעדיענענדיג מיט דיא בעסטע אַרגומענטען, האט ער בעוואוינען דעם אלטען באראָן, ער זאָל מיט איהם איינשטימען צו זיין פּלאַן.

פלאוויע האט אימער צו איהם געקוקט זעהר אויפמערקזאם, און גראדע דאָ־מאלס, ווען ער האט זיך בעדיענט מיט דעם פיינסטען ארגומענט וואס האט איבער־צייגט דעם אלטען מאן, איז אריעבער געפלויגען איבער איהר שעהנעם געזיכט זעהר א צערטליכע מיענע.

נאַנטאס האט דאס גוט בעמערקט.

אין זיין שטודיר־צימער, איינער אליין, פערטיעפט אין א וועלט מיט געדאַנקען, איז נאַנטאס געזעסען און שווער געארבייט ביז ארום האלבע נאַכט.

זיין ארבייט האט איהם אָנגעפאנגען אזוי צו פעראינטערעסירען, דאס ער האט אָנגעפאנגען לאנגזאם צו פערגעסען אָן אלעמען, און נאָר זיין פלאַן, זיין פינאַנץ־אידעע, האט געלעבט. ער האט פאר זיך געזעהען זיין פינאַנץ־מאַשין וואס ער האט צוזאמענגעשטעלט ראָד צו ראָד און האָקען צו האָקען, ביז ער איז געווען איבערצייגט, אז זאָ שנעל וויא ער וועט בעריהרען דיא נעטהיגע ספרונזשינע, וועט אלעס געזעטצט ווערען אין בעוועגונג.

ער האט זיך געפרייט דערמיט וויא יעדער ערפינדער אָדער פערפאסער, וואס שאפט א נייע. און גוטע קונסט־זאך.

ווען דיא אוהר האט געשלאגען צוועלף, האט ער שנעל אויפגעהויבען זיין קאָפּ. עס איז געווען דער צייכען וויא פאר א פּעראורטהיילטען צום טויט, ווען מען וועקט איהם אויף פון שלאָף און מען זאגט איהם: „קום, דיא תליה שטעהט פערטיג!“

א טויטע שטילקייט האט געהערשט אין גאנצען הויז.

דאַן האט ער זיך פּלוצלינג דערמאָהנט אָן אלעס.

„דאס פערברעכען פון ניאוף ווערט יעטצט דאָ בעגאנגען אין דער דונקעלהייט און שטילקייט פון דער נאַכט.“ אזוי האט ער געמורמעלט צו זיך אליין.

ער האט זיך געוואָלט אויפהויבען, נאָר ער האט ניט געקענט. ער האט אוועק געלייגט זיין פען, און זיך אָנשטרענגענדיג, האט ער זיך אויפגעהויבען. ער האט געמאכט איינינע שריט.

א קאלטקייט האט איהם פּלוצלינג ערגריפען, און ער האט אויפגעשוידערט, גלייך וויא מען וואָלט איהם אָבגעגאָסען מיט אייז־וואסער אויף'ן נאקעטען לייב.

ער איז געשטאנען א פּאאר סעקונדען אויף'ן פּלאַטץ און דאס פיעבער אין זיין קערפּער האט זיך געוועקסעלט פון קעלט אויף היטץ. זיין געזיכט איז רויט געוואָרען און פון זיינע אויגען האט וויא געשאָסען מיט פייער.

ער האט אויסגעשטרעקט זיין האנד, געעפענט די טהיר, און איז פאַרויבגעיג ארויס פון זיין צימער.

נאנטאס איז געגאַנגען דירעקט צו זיין פרוי'ס שלאָף־צימער.

פלאוויע האט אין יענעם אבענד פריה ענטלאָסען איהר קאַמער־מעדכען. זיא איז געווען אונגעוועהנליך אונרוהיג און געוואָלט זיין אליין.

ביז ארום האלבע נאַכט האט זיא פערוויילט אין א קליינעם זאלאָן, פון וואַנען א טהיר האט אריין געפיהרט אין איהר שלאָף־צימער. זיא האט זיך אוועק געליינט אויף א סאָפאַ און גענומען לעזען א בוך. אָבער די בוכשטאַבען פון דעם בוך האבען געטאַנצט פאר איהרע אויגען, און זיא האט אפילו ניט איבערגעלעזען די ערשטע שורה. דאס בוך האט זיך דאַן ארויס געגליטשט פון איהרע הענד און זיא איז געבליעבען ליעגען קוקענדיג פערטראַכט

איהר שעהנעס געזיכט האט פערלוירען די שטרענגע מיענע און איהרע ציגע האבען אויסגעדריקט צערטליכקייט. צייטענווייז האט זיך אויך בעוויעזען א זיסער שמייכעלע אויף איהרע ליפען.

עס איז ניט מעהר געווען דיעזעלבע פלאוויע וואס נאַנטאַס האט אזוי אָפט געזעהען.

„אך!“ האט זיא געזיפצט.

מיט איהר ווייסע האנד האט זיא בעריהרט איהרע אויגען, און עס שיינט, אז זיא האט פון דאָרט אָבגעווישט א טרער, דען איהרע פינגער זיינען עטוואס נאַס געוואָרען.

„עס איז א קאָמישע אָבער שלעכטע וועלט,“ האט זיא געמורמעלט. „מען ליידעט און מען ליידעט און מען קען ניט געניעסען דאס לעבען וואס ערשיינט פיר מאַנכע אזוי זיס...“

נאָר זיא אליין האט געוואוסט וואס זיא מיינט. דאַן האט זיא זיך וויעדער פערטראַכט.

פלוצלינג איז זיא אויפגעשפרונגען פון דער סאָפאַ.

יעמאַנד האט אָנגעקלאַפט:

זיא האט זיך גלייך געמאַכט די צוקנייטשטע קליידער און איז צוגעגאַנגען צו דער טהיר.

„ווער איז דאָרט?“ האט זיא געפרעגט.

„איך,“ איז געווען דער ענטפער אין א חייזעריגער שטימע.

פלאוויע האט די הייזעריגע שטימע ניט דערקענט.

„ווער ?" האט זיא נאך אמאל געפרעגט.

„מאכט אויף דיא טהיר," איז געקומען דער ענטפער.

פלאוויע האט דערקענט נאנטאס'עס שטימע.

זיא איז געוועזען איבערראשט, און האט מעכאניש געעפענט דיא טהיר.

נאך ניעמאלס, זייט איהר האכצייט, איז איהר מאן געקומען צו איהר צימער, איבערהויפט אזוי שפעט אין דער נאכט.

ער איז אריין ציטערענדיג. זיין געזיכט איז שוין ווידער געוועזען בלאס. דער צארן האט איהם בעזיעגט.

מאדמאאזעל שין, וועלכע האט איהם ערוואַרטעט אין קאָררידאָר, האט מיט עטליכע סעקונדען פריהער איהם איינגעראַמט אין אויער:

„מאנסיע דע פאנדעט איז שוין זייט צוויא שטונדען אין צימער."

אין זיין וואוטה, האט עס נאנטאס'ן געפרייט, וואס ער האט ענדליך ערגרייכט א געוויסען פונקט פון געוויסהייט.

פלאוויע האט איהם בעטראכט מיט ערשטוינונג. זיא האט גאר ניט גע־שפּראָכען און נאָר ערוואַרטעט צו הערען וואס ער וויל מיט זיין בעזוך. זיא האט זיך גאנץ גוט געמערקט, אז ער האט איהר עפּעס וויכטיגעס מיטצו־טהיילען.

„מאדאם," האט ער אָנגעפאנגען, „דאָ, בייא אייך אין צימער, געפינט זיך א מאן בעהאלטען."

פלאוויע האט איהם אויף'ן פלאטץ ניט געענטפערט. א מאן בייא איהר צימער? דיא אידעע איז געוועזען צו לעכערליך און זיא האט איהם בלויז צוגעוואָרפען א פעראַכטענדען בליק.

נאנטאס האט אָבער געוואָרט אויף איין ענטפער. ענדליך האט פלאוויע געמורמעלט:

„מיין הערר! איהר זייט פעררירקט!"

נאכדעם וויא ער האט געהערט איהר ענטפער, האט ער שוין מעהר ניט געוואָרט מיט איהר ווייטער צו רעדען דאריבער, און האט אָנגעפאנגען אריין צו געהען אין איהר צימער.

פלאוויע, זיך שפּירענדיג בעליידיגט אויף דער העכסטער שטופע, איז זיא צוגע־שפּרונגען צווישען איהם און דיא טהיר, און אויסגעשריען:

„איהר זאָלט ניט אריין געהען... ניין! ניין! איהר האט קיין רעכט ניט! איך בין דאָ אין מיינע אייגענע צימער, און איך פערביטע אייך אריין צו געהען!"

ציטערענדיג פאר וואוטה און אויסזעהענדיג וויא א געטטין דער ראכע, האט זיא זיך געשטעלט אויף דער שוועל פון דער טהיר און איהם ניט געוואָלט לאָזען ווייטער געהען.

זייא זיינען געשטאַנען בעוועגונגסלאָז, איינער נעגען אנאנדער, זיך קוקענדיג דירעקט אין דיא אויגען.

גאנטאס, מיט איין אויסגעשטרעקטען האלז און מיט אויסגעשטרעקטע הענד, איז געווען בערייט זיך אויף איהר צו ווארפען, ווען זיא וועט איהם ניט לאָזען דורכגעהען.

„געהט אוועק פון דאנען!" האט ער געברומט וויטהענד, „איך בין שטארקער, און אייער הינדערניס וועט מיך ניט שטערען. געהט אוועק זאג איך!"

„ניין, ניין! איהר זאָלט ניט אריין געהען! איך וועל עס ניט ערלויבען."

ער האט צוזאמענגענומען זיין גאנצע קראפט פון בעהעררשונג און ווידערהאָלט:

„בייא אייך אין צימער געפינט זיך א מאן בעהאלטען... איך זאג א מאן..."

זיא האט אויפגעצויגען מיט דיא אקסלען, און זיא האט עס ניט געפונען פיר נעטהיג, זאָגאר אָבצולייקענען.

דאן, וויא ער האט געמאכט א שריט פאָרווערטס, האט זיא געזאגט:

„גוט, אלזאָ, לאָמיר זאגען, אז דאָ געפינט זיך א מאן, וואס קימערט עס אייך? בין איך ניט פרייא צו טהון וואס איך וויל?"

בייא דיעזע ווערטער האט ער זיך צוריק געצויגען. ער האט געשפירט גראדע וויא יעמאנד וואָלט איהם געפאטשט אויף דיא באקען.

עס איז אמת, האט ער זיך געטראכט, זיא האט רעכט, און ער דארף זיך ניט מישען און אפילו ניט פראָטעסטירען. דאס איז געווען דיא בעדינגונג צווישען זייא ביידע, צו וועלכען ער האט פרייוויליג איינגעשטימט.

א קאַלטער שוידער איז ווידער נעלאָפען איבער זיין קערפער.

יא, ער האט איינגעזעהען, אז זיא שפיעלט דיא גרעסטע ראָלע אין דער דראַמא, און ער אליין שפיעלט א סצענע, וואס פאסט פאר א נארישעס קינד מיט דומע פרעטענזיעס.

ער, דער ענערגישער פינאנץ־מיניסטער, דער מאן פון עהרע, האט געבראָכען

דעם קאָנטראַקט; ער האַנדעלט ניט נאָך דיא אָבגעמאַכטע פּונקטען, און נאָר זיין ליידענשאַפטליכע ליעבע טרייבט איהם זיך צו מאַכען לעכערליך.

ווארום איז ער ניט געבליעבען בייא זיין ארבייט? האט ער זיך געפרעגט. מיט וועלכען רעכט קומט ער קאָנטראָלירען איהרע טהאַטען?

דאס בלוט איז פערשוואונדען געוואָרען פון זיינע באַקען.

ווען פלאוויע האט בעמערקט אין זיין געזיכט וואס פאר א שטורם עס געהט פאָר אין זיין זעעלע, האט זיא געשפּירט איין אונגעהייערעס מיטלייד מיט איהם. זיא האט זיך אָבגעווענדעט אויף א זייט ער זאָל ניט זעהען וויא איהרע אויגען האבען אָנגעפאַנגען צו גלענצען מיט טרערען.

„ווען איהר האט זיך איינגעשפּארט,“ האט זיא געזאגט מיט א טאָן פון גלייכגילטיגקייט, „דאן זוכט ווענען איהר ווילט.“

בייא דיעזע ווערטער, האט זיא גענומען א לאָמפּ פון דעם טיש אין זאלאָן, און איז אריין אין צימער, האַלטענדיג דעם לאָמפּ אין דער הויך, אום אלעס צו בעלייכטען.

נאַנטאַס איז געבליעבען שטעהען אויף דער טהיר צעגערענדיג.

דאן האט ער געמאַכט א צייכען מיט דער האנד, אז עס איז מעהר ניט נעטהיג ער זאָל זוכען.

„ניין, ניין,“ האט זיא גערדונגען, „דאס וויל איך ניט.

„ניט נעטהיג,“ האט ער געענטפערט ערביטערט.

„יעטצט,“ האט זיא געזאגט, „וועל איך אייך ניט ארויס לאָזען פון דעם צימער, ביז איהר זאָלט זיך איבערצייגען, אז איהר האט מיך בעליידיגט.“

נאַנטאַס וואָלט אוועק געגאַנגען, ווען פלאוויע'ס געזיכט, מיט איין אויסדרוק פון מיטלייד, וואָלט איהם ניט אינטערעסירט.

ער איז געשטאַנען און געקוקט וויא זיא האט געעפענט א פאאר שראַנקען און געזאָגט:

„קוקט, זעהט, וואו איז דער וואס איהר זוכט?“

דאָן איז זיא צוגעגאַנגען צום בעט און אויפגעהויבען דעם פאָרהאַנג.

פאר זייערע ביידען'ס אויגען איז ערשיענען דע פאָנדעט זיטצענדיג אויף'ן בעט און ציטערענדיג.

פון פלאוויע'ס ברוסט האט זיך ארויס געריסען א ווייטהוענדער געשרייא:

„אך!“

זיא האט מורא געהאט, אז זיא וועט ארונטער לאָזען דעם לאָמפּ אויף דער ערד און זיא האט איהם אוועק געשטעלט אויפ'ן טיש.

זיא האט געבליקט אויף נאַנטאַס'ן, און מיט א געבראָכענע שטימע האט זיא געמורמעלט:

„עס איז וואהר, יא, יא, עס איז וואהר, דיעזער מאַן איז דאָ געווען. אָבער איך האָב עס ניט געוואוסט. איך שווער אייך ביי מיין לעבען און ביים לעבען פון מיין אלטען פאטער, אז איך האָב דערפון ניט געוואוסט.“

זיא האט געציטערט.

נאַנטאַס האט געשוויגען.

נאָך א גרויסער אנשטרענגונג, האט זיא זיך עטוואס בערוהיגט. עס האט אויסגעזעהען, אז אין איהר שטאָלץ, האט זיא זאָגאר בערייהעט באלד, ווארום זיא האט זיך פערטהיידיגט.

זיא איז צוגעגאַנגען א שריט פאָרווערטס, און ווידער אמאל אדרעסירענדיג נאַנטאַס'ן, האט זיא געזאָגט קאַלטבלוטיג:

„איהר האט רעכט געהאט, מיין הערר, און איך בעט אייך אום ענטשולדיגונג.“

אין דערזעלבער צייט האט זיך מאַנסיע דע פּאָנדעט געפונען אין זעהר איין אונאָנגענעהמער לאגע. ער האט אויסגעזעהען זעהר דום, און ער וואָלט בעצאָהלט א היבשע סומע געלד דערפאַר, ווען נאַנטאַס וואָלט אין כעס געוואָרען, דאמיט ער זאָל צייגען, אז ער איז ניט קיין פייגלינג.

נאַנטאַס האט אָבער קיין וואָרט געשפּראָכען. זיין געזיכט איז בלויז בלאַסער געוואָרען וויא פריהער.

ער האט צוגעוואָרפען איין אונבעדייטענדען בליק דע פּאָנדעט'ן, דאן האט ער זיך געווענדעט צו פלאַוויע'ן און זיך פערנייגט.

„מאַדאַם,“ האט ער געזאָגט מיט א ציטערענדער שטימע, „ענטשולדיגט מיר, איהר זייט פרייא.“

ביי דיעזע ווערטער האט ער זיך אָבגעווענדעט, און פערלאָזען דאס צימער.

א גאַנצע ענדערונג האט אין איהם איינגעטרעטען; בלויז דיא מאַשין פון זיין קערפּער איז נאָך געווען טהעטיג.

ווען ער איז אריין געקומען צוריק אין זיין שטודיר־צימער, האט ער ארויס

געצויגען א טאַשענטוך פון זיין קעשענע און זיך אָבגעווישט דעם שוויים פון זיין שטערן מיט דיא טרערען פון זיינע אויגען.

דאַן איז ער צוגעגאַנגען צו א טישעל, וואו ער האט געעפענט א שופלאַדען און ארויס גענומען א רעוואָלווער.

ער האט בעטראַכט דעם בלאַנקען רעוואָלווער אין שיין פון ליכט, גלייך וויא ער וואָלט זיך מיט איהם בעראַטהען וואס עס איז צו טהון.

„דוא ביסט איין ערלעזער,“ האט ער געטענה'עט צום רעוואָלווער, „דוא קענסט איינעם רעטען פון דער גרעססטער נויט. אין דיר ליגען קאַלטע בלייענע פילען, וואס פאַסען פאר אזא געהירן וויא איך האב. גוט, איך וועל מאַכען איין ענדע. עס איז גענוג! מעהר קען איך ניט ערטראַגען. יא, יא, איך בין דער יעניגער וואס מוז פּלאַטץ מאַכען.“

ער האט צוריק אויפגעצויגען דעם לאָמפּ וואס האט געברענט צו ניעדריג און זיך צוריק געזעטצט צום שרייב־טיש. דעם רעוואָלווער האט ער אריין געלייגט אין קעשענע.

ער האט בעמערקט וויא ער איז געבליעבען שטעהען אין מיטען פון א פראַזע, און אָהנע צו צענערן, האט ער וויעדער אויפגענומען דעם שטראָם פון זיינע גע־דאַנקען און פאָרטגעזעטצט זיין ארבייט.

אין צימער האט געהערשט א גייסטער־שטילקייט, וועלכע איז נאָר אונטער־בראָכען געוואָרען פון דעם שנעלען קריטצען מיט דער פען אויף'ן פּאַפּיר.

ער האט פערטיג געמאַכט איין בלאט, דאַן דאס צווייטע, דריטע, ביז ער האט אָנגעשריעבען א גאַנצען הויפען פּאַפּיר.

ווען נאַכטאָם האט פערלאָזען פלאַוויע'ס שלאָף־צימער, האט זיא זיך געווענ־דעט צו דע פּאָנדעט'ן.

„וואס טהוט איהר דאָ?“ האט זיא געפרעגט שרעקליך אויפגערעגט.

„איך... איך...“

„וואס טהוט איהר דאָ?“ האט זיא ווידערהאָלט.

דע פּאָנדעט האט געלעזען אין איהר געזיכט א ווילדע וואוטה און פער־אַכטונג.

„ארונטער פון בעט!“ האט זיא בעפוילען.

וויא א געשלאָגענער הונד האט ער זיך ארונטער גערוקט פון בעט, און איז געבליעבען שטעהען ניט וויסענדיג וואס ער זאָל טהון.

„ווּיא קומט איהר אַהער?“ האט זיא ווייטער געפּרעגט.

ער האט געשוויעגען.

„ענטפערט!“

„מאַדמאַזעל שין...“

„גענוג!“ האט זיא איהם אונטערבראָכען. „איך פערשטעה. אָבער איידער איהר געהט, מוז איך אייך זאָגען וואס איך דענק איבער אייך: איהר זייט דיא פערדאָרבענהייט זעלבּסט, איין אויסוואורף דער נאַטור, דיא שאַנדע פון אַלע מענער, געוויסענלאָז, אבשייליך און פערוואָרפען. געהט!“

„אָבער פלאַוויע,“ האט ער אָנגעפאַנגען וועלענדיג זיך פערטהיידיגען.

„געהט, לומפּ!“ האט זיא געדונערט.

זיא איז צוגעגאַנגען און געעפענט דיא טהיר, איהם צייגענדיג מיט דער האַנד ער זאָל ארויס געהען.

„מאַדמאַזעל שין וועט אייך שוין בעגלייטען ארויס,“ האט זיא ווייטער געזאָגט. „זיא וואַרט וואַהרשיינליך אויף אייך. געהט!“

ער איז ארויס.

פלאַוויע איז דאַן געבליעבען שטעהן ניעדערגעשלאָגען און געבראָכען אין איהר שטאָלץ.

„דאס שיקזאַל איז אונבאַרמהערציג,“ האט זיא געמורמעלט וועה־מיטהיג.

זיא האט זיך אַוועק געזעטצט אויף א שטוהל און אויסגעבראָכען אין געוויין.

איין אונגעהייערער קאָפּ־שמערץ האט זיא ערגריפען, און זיך אויפהייבענדיג, איז זיא אריין אין זאַלאָן און ארונטער גענומען א פלעשעל קאָלאָן־וואַסער פון דעם טאָאַלעטען־טיש, מיט וועלכען זיא האט זיך געוואַשען.

דאס האט זיא אביסעל ערפרישט.

פלאַוויע איז געזעסען און געדענקט א היבשע צייט, דאַן האט זיא זיך אויפ־געהויבען און געדווישלאָז, האט זיא פערלאָזען דעם זאַלאָן. זיא איז ארויס אין קאָר־רידאָר, און אויף דיא שפּיטץ־פינגער, האט זיא זיך דערנעהנטערט צו נאַנטאַס'עס צימער.

דיא טרערען זיינען וויעדער געלאָפען פון איהרע אויגען.

זיא האט זיך צוגעבויגען צום שליסעל־לאָך און געקוקט.

נאנטאס איז נאך אימער געזעסען נעבען טיש און געשריעבען. אויף זיין געזיכט איז געלעגען א זעלטענע בערוהיגונג. דאן האט זיא געזעהען וויא ער האט אוועק געליינט דיא פעדער און ארויס גענומען דעם רעוואָלווער פון דער קעשענע, וועלכען ער האט אוועק געליינט אויף'ן שרייב־טיש.

ער האט געבליקט צום רעוואָלווער און עפּעס געמורמעלט וואס זיא האט ניט געהערט.

דיא שיין פון לאָמפּ האט מערקווירדיג געגלענצט אין דעם בלאנקען רעהר פון דעם רעוואָלווער.

דאן האט ער ווידער גענומען דיא פעדער און פאָרטגעזעטצט זיין ארבייט.

5.

דאס הויז מיט דעם האָטעל און א פּאאר הייזער דערבייא, זיינען שוין לאנג געווען נאנטאס'עס אייגענטהום, וועלכעס ער האט אָבגעקויפט פון זיין שוויגער־פאטער און פון דיא שכנים.

דעם האָטעל האט ער אנפאנגס אָבגעקויפט דורך א קאפּריז. ער האט געוואָלט, אז דאס דאך־שטיבעל, פון וועלכען ער האט זיך אמאל געוואָלט ארונטער ווארפען ווען ער איז געקומען נאך פּאריז, זאָל געהערען צו איהם.

זייט דער צייט וואס זיין שיקזאל האט איהם אזוי געגליקט, פלעגט איהם איינפאלען ארויף צו געהען אין דעם דאך־שטיבעל, זיך דאָרט צייטענווייז פער־שליעסען אויף א שטונדע אָדער צווייא און דענקען.

עס איז געווען דאסזעלבע שטיבעל וואו ער האט אמאל אזוי פיעל געליטען, און אין דיעזען שטיבעל, האט ער אויך געוואָלט טריומפירען איבער אלעס וואס איז איהם געשטאנען אין וועג.

אין דיעזען שטיבעל, האט זיך נאנטאס איינגעבילדעט, קען ער דענקען און טראכטען אונגעשטערט; און עס איז אויך א טהאטזאכע, אז זיינע העכסטע פּלענער, האט ער דאָרט אויסגעארבייט.

ווען ער פלעגט אריין קומען אין שטיבעל, האט ער זיך באלד דערמאהנט וואס ער איז אמאל געווען, און אין זיין פאנטאזיע האט ער זיך פארגעשטעלט א מעכטיגע לייטער, וויא אזוי ער האט געשטיגען אימער פאָרווערטס און פאָר־ווערטס.

אין דיעזען שטיבעל יעטצט, נאך דער לעטצטער שוידערהאפטער נאכט, איז

נאנטאס נאך אמאל געזעסען און אַנגעפאנגען איבערצודענקען זיין לאגע. ער האט זיך עראינערט אין דער צייט, ווען ער האט געוואָלט בעגעהען זעלבסטמאָרד, ווייל עס האט איהם געפעהלט אויף א מיטאג, און וויא ער האט בעשלאָססען צו בעגעהען זעלבסטמאָרד יעטצט, ווען עס ליעגען מיליאָנען צו זיינע פיס.

„עס שיינט אלזאָ,“ האט ער געזאָגט צו זיך אליין, „אז ניט געלד מאכט גליקליך דעם מענשען. זאָל עס ווירקליך מעגליך זיין, אז דער מענש איז ניט גע־שאפען געוואָרען אַנצוהויפען אוצרות מיט גאָלד? איז עס מעגליך, אז ניט אין מיליאָנען ליעגט דער הערצענס־וואונש? ניין, ניין, ניט אין דעם, ניט אין דעם!“

זיין געזיכט איז געווען דונקעל־בלאס און זיינע ליפען האבען אויסגעזעהן וויא פערברענט.

נאנטאס איז ניט פערטיג געוואָרען מיט זיין ארבייט, ביז אכט אוהר מאָרגענס. מורא האבענדיג, אז ער וועט איינשלאָפען פאר מיעדקייט, האט ער זיך אָבגעוואשען דאס געזיכט מיט קאלטעס וואסער איינינע מאָל. ווען ער האט זיך געשפירט ער־פרישט, האט ער וויטער געארבייט.

דאן האט ער גערופען איינינע רופען פון זיינע אנגעשטעלטע, און האט זייא איינציגווייז געגעבען פערשיעדענע בעפעהלע וואס זייא האבען וויטער צו טהון.

ווען זיין סעקרעטער איז ערשיענען, האט ער מיט איהם געהאט א לעננערע אונטערערדונג.

„הערט מיך אויס,“ האט ער געזאָגט צום סעקרעטער, וועלכער איז געווען א געניטער מענש. „איך האב דאָ פערטיג געמאכט מיין ארבייט.“

„איך זעה,“ האט דער סעקרעטער געענטפערט.

„איך מוז בלייבען אין דער היים.“

„אין דער היים?“

„יא, ווייל איך פיהל היינט ניט גוט.“

„קיין וואונדער נאך אזא שווערע ארבייט.“

„אלזאָ, איך וויל איהר זאָלט מיך פערשטעהן.“

„איך בין זעהר אויפמערקזאם.“

„גוט. אלע דיעזע דאָקומענטען וואס איהר זעהט דאָ, מוזען פריהער געבראַכט ווערען צום קייזער.“

„ניט אין דער דעפוטירטען־קאמער?“

„דאס וועט געשעהען נאכדעם.“

„איך פערשטעה.“

„איהר וועט זייא ברענגען צום קייזער און ער וועט זייא דורכלעזען. ווען איך האב ניט קיין אירטהום, דאן קענט איהר גאנץ גוט אלע מיינע פלענער.“

„יא, אזוי גלויב איך.“

„ווען דער קייזער וועט עפּעס ניט גענוי בעגרייפען אָדער גלאט שטעלען אנווענדונגען, דאן זאָלט איהר וויסען, אז עס איז שוין צו שפּעט צו מאכען ענדערונגען, ווייל אום 1 אוהר וועט דיא בודזשעט־פראגע אָנפאנגען פערהאנדעלט צו ווערען אין דער קאמער. לויט נאך מיינע אנזיכטען, דארף קיין איינציגע ענדערונג געמאכט ווערען. איהר וועט עס מעגען זאָגען דעם קייזער אין מיין נאמען. דאן זאָלט איהר גלאט זעהען איהם איבערצורעדען און בעווענען ער זאָל אזוי ענקען וויא איך.“

„איך וועל אזוי טהון,“ האט דער סעקרעטער געענטפערט.

„גוט, דאן נעהמט אלע פאפּירען און געהט זאָפאָרט. אין פאל מען וועט אייך נאך ניט וועלען צו לאָזען צום קייזער, ווייל עס איז צו פריה, זאָלט איהר הייסען מען זאָל אייך צו שיקען דעם אדיוטאנט ל. אָדער ב. און זייא זאָגען אין מיין נאָמען, אז דער קייזער וועט ניט ברוגז ווערען, ווען מען וועט איהם אפילו אויפוועקען.“

דער סעקרעטער האט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ צום צייכען, אז ער פערשטעהט אלעס, און צוזאמען נעהמענדיג דיא פאפּירען, איז ער אוועק.

דאן האט נאנטאס זיך געטראכט, אז ער איז פערטיג געוואָרען מיט אלע זיינע ארבייטען און אלעס איז געבראכט אין אָרדנונג.

ניין, ער האט ניט געוואָלט שטארבען און איבערלאָזען א תוהו־ובוהו אין זיינע געשעפטען; ער האט געוואָלט מען זאָל איהם נאכזאגען, אז ער איז געשטאָרבען מיט איבערלעגונג.

„יעטצט בין איך פרייא,“ האט ער געמורמעלט, „איך בעלאנג שוין ניט צו קיינעם, נאָר צו מיר אליין. פלאווינ'ן ליעב איך, נאָר זיא האסט מיך. פיעללייכט האט זיא רעכט מיט איהר האנדלונג, אָבער איך ליעב זיא דאך. פיר מיין ליעבע, לאָז איך איהר איבער איין אונגעהייערעס פערמעגען. זאָל זיא עס געניעסען אָהן מיר, ווען זיא קען ניט לעבען מיט מיר. איך אָהן איהר, קען ניט זיין. איך וועל שטארבען וויא עס פאסט פיר מיר; קיינער וועט מיר ניט קענען נאכזאגען, אז איך

האב איהם בעשווינדעלט. אלע מיינע ביכער זיינען אין אָרדנונג, און דיעזע וואס האבען זיך אין מיר פערטרויעט, וועלען קיין היזק ניט ליידען.“

דיא אוהר האט געשלאָגען ניין.

דיא צייט איז געקומען ער זאָל טהון זיין לעטצטע ארבייט. ער האט גענומען דעם רעוואָלווער פון דעם שרייב־טיש, איהם װיעדער אריין געלייגט אין קעשענע, און אָנגעפאנגען ארויף צו געהען אין צימער, וואו ער האט געהאט אויסצוטרינקען דעם לעטצטען ביטערן בעכער פון שיקזאל.

גראָדע דאמאלס האט יעמאנד אָנגעקלאפּט לייכט אין דער טהיר

„אנטרעע!“ האט נאַנטאַס געזאָגט פאָלקאָמען רוהיג.

מאַדמאָאַזעל שין איז ערשיענען.

זיא איז געווען אָנגעצויגען אין א שטראַסען־קלייד און עס האט אויסגעזעהען, אז זיא קומט ניט פון הויז.

„גוט מאָרגען,“ האט זיא געזאָגט העפליך.

ער האט איהר געענטפערט און פערשטאַנען צו וועלכע צוועק זיא איז געקומען.

„איהר ווייסט דאָך, וואהרשיינליך,“ האט זיא אָנגעפאנגען, „אז איך בין ענטלאַסען.“

„ענטלאַסען?“ האט ער געפרעגט ערשטוינט.

„יא.“

„פון וועמען?“

„אייער פרוי האט מיר נאָך געהייסען לעטצטע נאַכט אוועק געהען פון דאַנען.“

„ווירקליך? ווארום?“

„זיא האט זיך אָנגעשטויסען ווער עס האט זיא פערראַטהען.“

„הם,“ האט ער געברומט.

„איהר וועט מיר אלזאָ ענטשולדיגען,“ האט זיא ווייטער געזאָגט „ווארום איך בין געקומען אזוי פריה צו אייך. איך פאָהר באלד אוועק, און ניט האבענדיג מעהר קיין פּאָסטען אין פאריז, וויל איך מיך צוריק ציהען און אָבלעבען מיינע יאָהרען רוהיג.“

נאַנטאַס איז צוגעגאנגען צו א שופלאָדען, אויפגעשלאָסען און ארויס גענומען צעהן טויזענדער, וועלכע ער האט זייא אוועק געלייגט אויף'ן טיש.

זיא האט גלייך צוגענומען דאס געלד, און אָהנע ווייטער צו רעדען א וואָרט, האט זיא איהם געוואונשען „אדיע" און איז ארויס.

„אויך א פרוי," האט ער געמורמעלט איהר נאכקוקענדיג.

ער איז דאַן ארויס אין קאָרידאָר.

„פאפא! פאפא!" האט זיך געהערט א יונגע קינדער־שטימע.

א אינגעלע פון א יאָהר צעהן, מיט פרישע און רויטע באקען, איז צו איהם צוגעשפּרונגען און אָנכאפּענדיג זיין האנד, האט ער זיא געקושט.

עס איז געווען פלאוויע'ס קינד און דע פאָנדעט איז געווען זיין פאטער.

זשול, דאס קינד, האט געקענט נאנטאס'ן פאר א פאטער, און ער האט איהם זעהר ליעב געהאט.

נאנטאס זעלבסט, אָבוואָהל דאס איז ניט געווען זיין קינד, האט ער איהם אויך זעהר געליעבט, פון דער לאַנגער געוואָהנהייט זייענדיג צוזאמען.

„וואוהין געהסטו, פאפא?" האט ער געפרעגט.

נאנטאס האט ניט געוואוסט וואס ער זאָל ענטפערן דעם אונשולדיגען קינד.

„איך האב צו טהון, זשול," האט ער ענדליך ארויס געשטאמעלט. „געה, געה, דיין לעהרער קומט באלד."

„אך, פאפא!" האט דאס קינד ווייטער געזאגט, „דו זעהסט אויס אזוי בלייך! ביסטו קראנק?"

„ניין."

„דאן לאָמיך דיר געבען איין קוש און איך געה."

נאנטאס האט זיך ניט געקענט העלפען, און זיך אָנביינענדיג, האט איזיס דאס קינד ארום געכאפּט און געקושט ער האט ערווידערט דעם קוש, און פון זיינע אויגען האבען געגאסען הייסע טרערען.

„דו וויינסט, פאפא?" האט דאס קינד געפרעגט.

„ניין, ניין, זשול," האט ער געענטפערט, „איך וויין נים. געה, געה, פאָר־בערייטע דיין לעקציאָן."

ער האט זיך לאנגזאם בעפרייעט פון דעם קינד און איז אוועק.

פון צווישען א שפּאַלט פון א טהיר, האבען נאך צוויא פערוויינטע אויגען צוגעזעהען דיעזע סצענע. עס איז געווען פלאוויע.

ווען נאנטאס האט זיך געזעהען פרייא, איז ער שנעל ארויף דיא טרעפען און

איז אריין אין דעם קליינעם דאך־שטיבעל. אין זיין איילעניש, האט ער געלאָזען שטעקען דעם שליסעל אין דער טהיר.

אין צימערל איז קיין זאך נעווען געווען געוועקסעלט. דאסזעלבע צעררייסענע פאפיר האט בעדעקט דיא ווענט; דאס אלטע בעט, דער טיש און דער שטוהל, זיינען נאך געשטאנען אויף זייער אלטען פלאטץ. דערצו האט נאך געשמעקט שימעל דערפון וואס דאס צימער איז שוין לאנג ניט אויסגעלופטערט געווארען.

נאנטאס איז געבליעבען שטעהען, דאס אלעס בעטראכט און דיא עראינערונג פון דער פערגאנגענהייט האט ווידער אין איהם אויפגעלעבט. ער האט זיך דער־מאהנט, אז אמאל, מיט גענויע 12 יאהר צוריק, איז ער געשטאנען אין דעמזעלבען צימער, עלענד, ארעם און הונגריג, ניט האבענדיג אפילו אויף א שטיקעל ברויט.

ער איז צוגעגאנגען צום פענסטער, ארום געקוקט, און געזעהען נאך אמאל דאסזעלבע בילד פון פאריז, וויא צו יענער צייט, ווען ער האט געוואלט זאגען אדיע צו דער וועלט.

דיא בוימער, דער האטעל־גארטען, דער טייך סעין, דיא גרויסע מאסע דעכער, דיא לאנגע רייהען הייזער, ביז וויט ארויף צום פער־לאשעז.

ער האט אוועק געלייגט דעם רעוואלווער אויפ'ן קליינעם טישעל, נאהענט צו זיין האנד. ער האט זיך מעהר ניט געאיילט; ער איז געווען פרייא און זיך געקענט נעהמען וויפיעל צייט ער האט געוואלט.

פלוצלינג איז איהם איינגעפאלען דיא אידעע, אז ווען ער וועט ווארטען, וועט ער פיעללייכט חרטה האבען אויף זיין שריט.

„דומהייטען!“ האט ער זיך זעלבסט געענטפערט. „מיין ענטשלוס איז גע־פאסט און היינט מוז נעהמען איין ענדע. אויף אזוי פיעל טרויע איך מיר שוין, אז איך בין ניט קיין פייגלינג אום מיך אבצושרעקען פאר'ן טויט. הלוואי וואלטען אנדערע אזוי זיכער געווען מיט'ן לעבען, וויא איך בין יעטצט זיכער מיט'ן טויט. יא, יא, דער טויט איז לייכטער צו ערררייכען וויא דאס לעבען. עס ערפארדערט נאר א ביסעל פעסטען ענטשלוס, און דער ציעל איז עררייכט. נאר מיט דעם לעבען איז עס אנדערש: ווען דער טויט קלאפט אויף דיא פלייצעס, קען אפילו דער שטארקסטער ענטשלוס צום לעבען און דיא גרעסטע קונסט פון אונזערע ערצטע, נאר ניט ווירקען.“

ער האט געזיפצט.

דיא עראינערונג פון דער פריהער פערגאנגענהייט איז ערשיענען אין זיינע געדאנקען: ער האט נאך אמאל געזעהען זיין ליעבע און צערטליכע מוטער, וויא זיא האט געשטערבט און געארבייט אום פון איהם צו מאכען א געבילדעטען מאן; וויא זיא איז געלעגען אויף'ן שטערבע־בעט, און איהם אָנגעקוקט מיט א רחמנות'דיגען בליק, און דאן, וויא איהרע אויגען האבען זיך געשלאָסען און דיא טויטען־מאסקע, בלאס וויא קרייד, האט זיך ארויף געצויגען אויף איהר געזיכט.

„מיין מוטער!" האט ער געמורמעלט צערטליך און זיינע אויגען זיינען נאס געוואָרען. ער האט שוין לאנג זיך ניט עראינערט אן זיין געטרייער מוטער, נאָר יעטצט, פאר זיין טויט, האט דיא עראינערונג אין איהם אויפגעלעבט.

דאן האט ער זיך דערמאָהנט אן זיין ארעמען פאטער, וויא ער איז גע־שטאָרבען, און ער האט פערלאָזען מארסייל און איז געקומען נאך פאריז.

דיא נאכפאָלגענדע צייט האט ער געוואָלט פערטרייבען פון זיינע געדאנקען. צו וועלכען צוועק זאָל ער יעטצט דענקען דאריבער? אלעס פעראורזאכט איהם שמערצען, און כל־זמן ער האלט שוין ביים שטארבען, וויל ער ניט ליידען.

דיא עראינערונג אן דער טרויעריגער צייט וואס ער האט צוגעבראכט אין יענע צווייא מאָנאט אין דעמזעלבען צימער, האט איהם גראדע ניט געשמערצט. אין געגענטהייל, ער האט פערגניגענען געהאט איבערצודענקען דאס בילד פון זיין ארמוטה און עלענד, פון זיין קאמפף מיט דער פערצווייפלונג, און פון דער אידעע צו וועלען בעגעהען זעלבסטמאָרד.

ער האט זיך דערמאָהנט אן דעם אבענד, ווען קוקענדיג ארונטער פון דעם פענסטער אויף דיא הארטע שטיינער פון דעם טראָטואר, האט ער געמאָסטען דיא שטרעקע אין זיינע געדאנקען, און זיך פאָרגעשטעלט וויא אזוי זיין קאָפּ וועט צער־שמעטערט ווערען פון דעם פאַל.

ער האט געדענקט וויא אונאנגענעהם אזא טויט איז איהם געוועזען, און וויא ער האט זיך געוואונשען צו האבען א רעוואָלווער, נאָר ער האט עס דאמאלס ניט געקענט בעהויפטען, ער איז געוועזען צו ארעם דאפיר.

„און יעטצט," האט ער געמורמעלט, „בין איך רייך — יא, רייך גענוג צו בעזיטצען א רעוואָלווער. דאס געלד ברענגט מיר יעטצט דעם איינציגען נוטצען וואס איך האב מיין איינענעם רעוואָלווער. אָבער, וואס איז דער אונטערשיעד? טויט איז טויט, און דורך וועלכער ארט מען ערהייכט איהם, מאכט עס קיין אונ־טערשיעד."

ער האט זיך אנגעלעהנט אויף'ן בייגקעל, און פארטנעזעטצט זיינע גע־דאנקען:

„וואס וואלט געוועזן, ווען איך וואלט דאמאלס געפאסט דעם ענטשלוס אויף'ן פלאטץ און בעגאנגען זעלבסטמארד דורך ארונטער ווארפען זיך? וואלט איך עפעס פערלוירען? אה ניין! איך וואלט זעהר פיעל פערדיענט און אנדערע נעבען מיר, וואלטען אויך בעסער אויסגעמאכט אין דער וועלט. ערשטענס וואלט איך מיך ניעמאלס אויף אזוי וויט ערניעדריגט, אום מיך צו פערקויפען, דאן וואלט איך מיך ניט פערליעבט אין א פרויענצימער, וואס האסט מיך. דיא הויפטזאך וואלט געוועזן, וואס דיא געזעלשאפט וואלט פטור געווארען פון א שווינדלערישען און שארפזיניגען פינאנציער, און גרויסע מאסען געלד וואלטען זיך בייא מיר ניט אנגעזאמעלט צום פערלוסט פון אנדערע.

ער האט געשווידערט זיך פארשטעלענדיג דיא לעטצטע צוועלף יאהר פון זיין לעבען.

„דער טויט אליין איז דיא איינציגע זאך אין לעבען," האט ער ווייטער געזאגט, „וואס איז זיכער, פאזיטיוו און בעשטימט. דער טויט נארט ניט, און אין איהם געפינט מען רוה. אלעס איז פוסט, געמיין, דום, נאריש און פול מיט שמערצען, וויל עס איז לעבען; דער טויט האט קיין איינציגען פון דיעזע חסרונות, ער איז אלזא אויך דיא איינציגע געטרייע ווירקליכקייט. בייא גאט! איך בערייהע פון מיין טיעפען הערצען וואס איך האב איבערגעלעבט דיא לעטצטע 12 יאהר!"

דער קאמפף אין דער וועלט, דער שטרייט צו ערָאבערן און בעזיעגען, וואס ער האט דורכגעמאכט, איז בייא איהם ערשיענען וויא א נארישער קינדער־שפיעל.

„יא, עס איז וואהר," האט ער געברומט, „מיין ווילען איז א שטארקער, און אין מיין קאפ ליעגט א מערקווירדיגע גוטע מאשין. מיט מיין ווילען האב איך גע־שטירצט, געבראכען, צערשטערט, פעראכטעט, און אויך געבויעט, ערריכטעט און געגרינדעט זעהר פיעלעס. אבער וואס ניטצט מיר דאס אלעס? האט עס מיך געקענט גליקליך מאכען? ניין, און טויזענד מאל ניין! ווען איך האב מיך שוין גערעכענט אלס דער גרעסטער און מעכטיגסטער, וועלכער קען יעדען ווארפען צו מיינע פיס, דאמאלס איז ערשיענען אין מיין ברוסט אזא מין געפיהל, וואס איך האב געשטרעבט דאנענען. אבער מיט מיין גאנצען שטארקען ווילען, האב איך דיעזעס געפיהל פון מיר ניט געקענט פערטרייבען

„ווִיא אירגענד איין אנדערער דומקאָפּ, בין איך, שטאַרקער מאַן, געפאלען צו דיא פיס פון א פּערזאָן מיט א קליידעל — א פרויענצימער! ביי גאָט! וויא לעבערליך דאס איז, און דאָך איז עס א טהאטזאכע! פלאַוויע, א פרויענצימער, א שוואכעס פרויענצימער, האט מיט איין שטויס, אומגעשטירצט דעם גאַנצען מאָנומענט וואס איך האב אויפגעבויעט, און וויא א קארטען־הייזעל, וואס קינדער בויען, אזוי איז אלעס צוזאמענגעפאלען!

„אבשייליך! דאס לעבען איז אבשייליך! ווארום פערליעבען מיר זיך אין פרויענצימער אויף אזוי וויט, אז דאס זאָל אונז קענען רואינירען! ווען גאָט אָדער דיא נאַטור וויל, דאס מיר זאָלען פאבריצירען דעם מין, און דאפיר ליעבען א פרוי, איז עס דען ניט גענוג ווען מיר האבען א נייגונג צו איהר? צו וועלכען צוועק ניטצט נאך דאס פערצווייפעלטע געפיהל וואס זאָל אונז שטירצען אין אָבגרונד? ווען א פרויענצימער, צו וועלכער מיר האבען א נייגונג, ליעבט אונז ניט, דאן דארף דיעזע נייגונג פערשווינדען וויא דאס אש פון א פערברענטען שטרוי, און מיר זאָלען האבען דיא נייגונג צו איין אנדערע.

„אזוי זאָג איך, וואָלט איך איינגעאָרדנעט, ווען איך זאָל זיין א גאָט. אָבער אזוי וויא איך בין ניט מעהר וויא א דומער מענש, מיט לעבערליכע ווינשענשאפטען פון וועלכע איך קען מיך ניט בעפרייען, דאן דארף איך שטארבען!

„יא, איך דענק, אז נאך אלעמען, איז גאָט אָדער דיא נאַטור, דאָך גערעכט! איך האב מיר פאָרגעשטעלט, אז דיא גאנצע־וועלט בעשטעהט נאָר אין הויפענס גאָלד און אין דער עראָבערונג פיר פערמעגענס. מיר איז נאר קיינמאל ניט איינגעפאלען, אז ניט דאס אליין קען זיין דיא גאנצע וועלט. איך האב גערעכענט, אז מיט גאָלד קען מען זיך קויפען דאס שענסטע פרויענצימער און זיך בעפריעדיגען וויא מען וויל. אלעס האב איך עררייכט, און וואס גאָלד קען נאָר פערשאפען, האב איך גענאָסען.

„איז דאס דיא וועלט? ניין, האט מיר געענטפערט דיא נאַטור. איך האב מיך אימער געשפירט אליין, פרעמד, עלענד און אונצופריעדען. דיא אוצרות, דיא עהר'ע פון א גאנצער וועלט, דער רוהם פון דיא גרעסטע מענער — קיין זאך האט מיך געקענט טרייסטען.

„דיא נאַטור, וויא עס שיינט, קען זיך נוקם זיין אונבארמהערציג. זיא האט מיך אָבגעלאָזען אויף א היבשער צייט נאכצוגעהען מיין קאפריז, און דאַן, אום מיך דאָפּעל צו בעשטראפען, האט זיא אין מיר ערוועקט דיא ווילדעסטע ליעבע.

„און צו וועמען ? צו דיעזער פרוי וואס האט מיך געקויפט פאר געלד ; צו דיעזער פרוי, וואס האסט מיין נעגענווארט און פערטאכטעט אפילו דעם פלאטץ וואו איך טרעט מיט מיינע פיס.

„יא, אין דיעזער פרוי האב איך מיך פערליעבט ! און מיין ליעבע איז נאך איבערגעשטיעגען דעם גראד פון איהר האס.

„נאך, איך וויים וואס איך האב אויסגעליטען ! האפנונג און פערצווייפלונג האבען זיך געוועקסעלט אין מיין ברוסט אין יעדען אויגענבליק, און בייא יעדעס מאל וואס איין געפיהל האט בעזיעגט דאס צווייטע, איז געמאכט געווארען א נייע וואונדע אין מיין הערצען...“

ער האט זיך אויסגעווישט דיא אויגען און האט זיך אויפגעהויבען.

זיין בליק איז געפאלען צום רעוואלווער.

„דוא ביסט מיין איינציגער געטרייער פריינד !“ האט ער געמורמעלט צום רעוואלווער איהם אויפהויבענדיג. „דוא וועסט מיר העלפען אין מיינע נויטען, און דורך דיר וועט פאר מיר פון דיעזער וויסטער און דומער וועלט, ווערען איין שווארצער און דונקלער פלעק, וואס וועט מיך ניט ערגערן אדער אינטערעסירען.“

בלויז אויף איין זאך האט ער זיך אביסעל בערוהיגט.

„אך !“ האט ער געזאגט, „וואס פאר א גרויסע זאכען איך וואלט געקענט אויפטהון אין לעבען, ווען פלאוויע וואלט ניט אזוי אונבארמהערציג געטרעטען אויף מיינע געפיהלע ! אין דיעזען טאג וואס זיא וואלט זיך ארויף געווארפען אויף מיין ברוסט, און מיר געזאגט : „איך ליעב דיך !“ — יא, אין דיעזען טאג וואלט איך מיך געשפירט שטארק גענוג אויפצוהייבען דיא גאנצע וועלט ! יעטצע, אבשייליכע וועלט ! וואו איך האב אזוי פיעל געליטען, האב איך פיר דיר דיא טיעפסטע פעראכטונג. איך האס דיך מיט אלעמען, כל־זמן איך האב מיט מיין קראפט ניט געקענט עראבערן פלאוויע'ן !“

ער האט אויפגעהויבען דעם רעוואלווער.

עס איז געוועזן א הערליכער מארגען.

דורך דעם אפענעם פענסטער האט זיך אריין געגאסען א שטראם גאלדענע זונען־שטראהלען, וואס האט אויסגעזעהען צו דערמאהנען דיא מענשהייט אין א בליהענדער און שעהנע יוגענד.

ארום און ארום, האט דיא ריעזיגע שטאדט פאריז אנגעפאנגען איהר גרויסע טהעטיגקייט.

נאנטאס האט צוגעלייגט דעם רעוואָלווער צו זיין שלייף. דאס קאלטע אייזען האט געמאכט איין איינדרוק אויף זיין דעה׳היטצטעס לייב.

גראדע דאמאלס האט זיך דיא טהיר אויפגעריסען, און פלאוויע איז אריין אין צימער.

מיט א שנעלער ווענדונג פון איהר האנד, האט זיא אוועק געצויגען דעם רעוואָלווער פון זיין קאָפּ.

דיא קוגעל איז אריין אין דער וואנט.

זיא איז געווען בלאס און ציטערענד, אָבער נאך שעהנער וויא אימער. איהר אויפרעגונג איז געווען אזוי גרויס, אז זיא האט גאר ניט געקענט רעדען.

נאנטאס האט צו איהר געבליקט מיט ערשטוינונג.

„וואס ווילט איהר, מאדאם?“ האט ער געפרעגט זיך שפירענדיג שטארק בעליידיגט פון איהר האנדלונג.

זיא האט נאך אימער ניט געקענט רעדען.

מיט א העפטיגען ריס, האט זיא ארויס געכאפט דעם רעוואָלווער פון זיין האנד און ארויס געשמיסען פון דעם פענסטער.

נאנטאס האט אויפגעצויגען מיט דיא אקסלען, וויא איינער רעדט: „זייט איהר משוגע אָדער שיכור?“

„מיין גאָט!“ האט זיא ענדליך געזאָגט און איז צוגעגאנגען נעהנטער. „וואס האט איהר געוואָלט טהון?“

„וואס קימערט עס אייך?“

„איך בעט אייך,“ האט זיא געזאָגט ציטערענדיג, „רעדט ניט צו מיר אזוי...“

„וואס ווילט איהר פון מיר האבען? האב איך אייך דען ניט געגעבען דאס רעכט צו האנדלען וויא איהר ווילט? ווארום שטערט איהר מיך?“

„אך!“ האט זיא אויסגעשריען, „איך ליעב דיך! איך ליעב דיך, ווייל דוא ביסט שטארק!“

זיא האט אויסגעשטרעקט איהרע הענד און איהם אומארמט. ער איז געווען וויא בערוישט און ניט געוואוסט וואס עס טהוט זיך מיט איהם.

„זיך נעהמען דאס לעבען,“ האט זיא געמורמעלט, „אָה, ניין, ניין! דאס דארפט איהר ניט טהון! איהר מוזט לעבען!“

נאנטאס האט אָנגעפאנגען עפּעס צו בעגרייפען, אָבער ער האט זיך באלד

עראינעו׳ט אן דעו׳ לעטצטער נאכט און איז געבליעבען שטעהן זיא אָנקוקענדיג מיט א פראגענדען בליק.

נאך איידער זיא האט געקענט רעדען א וואָרט, האט זיך געהערט א גערויש פון דער דיענערשאפט, וואס איז געקומען זעהען דיא אורזאכע פון דעם שאָס.

פלאוויע האט זייא בעגעגענט אויף דיא טרעפען, און פאסענדיג איהר גע־וועהנליכע קאלטבליטינקייט, האט זיא געזאָגט:

„עס איז גאר ניט! געהט צוריק! געהט צוריק! מאָנסיע נאנטאס האט געשאָסען א קאטץ!“

דיא דיענער זיינען צוריק געגאנגען, און זיא האט זיך צו איהם גע־ווענדעט:

„נאנטאס, יעטצט האסטו א רעכט פון מיר צו פערלאנגען איין ערקלערונג. איך בין בערייט דאס צו טהון. קום ארונטער אין זאלאָן.“

דאס געפיהל פון גליק און צופריעדענהייט, האט שנעל צוריק געקעהרט צו נאנטאס׳ן, און ער האט אויסגעשריען:

„ניין, ניין! איך וויל קיינע ערקלערונג! איך בין גליקליך! גליקליך!“
ער האט אָנגעכאפט איהרעביידע הענד און זייא געקושט.

„איך דאנק דיר, נאנטאס. פיר דיין פערטרויען אין מיר,“ האט זיא געזאגט, „אָבער, ווען דוא ווילסט בערוהיגען מיין געוויסען, דאן וויל איך דוא זאָלסט מיך אויסהערען.“

זייא האבען אָנגעפאנגען ארונטער צו געהען דיא טרעפען, ווען דער אלטער באראָן איז זייא ענטקעגען געקומען.

דער באראָן האט געהערט פון א שאָס, און אָבוואָהל ער האט געהערט פון פלאוויע׳ס ערקלערונג, איז איהם דיא גאנצע געשיכטע פאָרגעקומען פערדעכטיג, און ער איז דערפאר געקומען אליין זעהען וואס עס האט פאסירט.

נאנטאס האט געפיהרט פלאוויע׳ן בייא דער האנד. אזא סצענע, האט נאך דער באראָן ניט געזעהען ביז דאמאלס. אן דער מונטערער מיענע אויף פלאוויע׳ס בלאסעס געזיכט, האט ער דערקענט, אז צווישען איהר מיט זיין איידעם, איז פאָר־געקומען עפּעס אונגעוועהנליכעס.

דער אלטער איז געבליעבען שטעהען און ערווארטעט דיא צווייא יונגע מענשען זאָלען איהם ענטקעגען קומען.

„פאטער,“ האט פלאוויע זיך דאן געווענדעט צום פאטער איהם קושענדיג

אויף'ן שטערען, „גראטוליר מיך צו מיין גליק. נאנטאס, זאָל פון היינט אָן און ווייטער, זיין מיין פיעלגעליעבטער מאַן!"

„אך! מיין קינד!" האט דער אַלטער געמורמעלט מיט טרערען אין דיא אויגען, „דוא מאכסט מיך גליקליך!"

נאנטאס האט נאך אימער ניט געקענט רעדען. און ער האט שטילשווייגענד געדרייבט זיין האנד דעם אַלטען באראָן.

„פאטער!" האט פלאָוויע וויטער געזאגט, „איך האב אָבצונעבען מיין מאַן איין ערקלערונג..."

„קיין ערקלערונג!" האט נאַנטאס אונטערבראָכען.

„ענטשולדיגט מיר," האט זיא געזאגט, „דאס איז איין ערקלערונג פיר מיר זעלבסט. אלזאָ, מיין וואונש איז, אז דוא זאָלסט אויף דערבייא זיין. איך האב קיין זאך מיטצוטהיילען, פאר וועלכער איך זאָל מיך דארפען שעהמען פאר מיין ליעבען פאטער."

זייא זיינען אריין אין זאלאָן, און נאכדעם וויא דער באראָן האט זיך געזעטצט, האט פלאָוויע אָנגעצייגט פאר נאנטאס'ן א פלאטץ אויף א סאָפא, און זיא האט זיך געזעטצט נעבענאַיבער איהם.

„דאָ האסטו מיין האנד, נאנטאס," האט זיא געזאגט אויסשטרעקענדיג איהר קליינע וויסע האנד, „צום צייכען פון מיין ליעבע צו דיר. און האלטענדיג מיין האנד אין דיינער, שווער איך דיר, בייא דער עראינערונג אָן מיין טויטער מוטער און בייא דעם לעבען פון מיין ליעבען פאטער און קינד, אז גראדע אזוי וויא דוא האסט מיך ניט בעריהרט זייט אונזער האָבצייט, אזוי האט מיך קיין איינציגער אַנדערער מאַן אין דער וועלט בעריהרט..."

פלאָוויע האט דאן אויסגעבראָכען אין א געוויין. נאַנטאס איז געווען זעהר געריהרט און גאר ניט געקענט רעדען. עס איז בייא איהם ניט געווען דער מינדעסטער צווייפעל, אז פלאָוויע, דיא שטאָלצע און הארטנעקיגע שעהנהייט, זאגט דיא וואהרהייט, אפילו ווען זיא זאָל זיך ניט שווערען, נאָר ווען זיא האט זיך נאך אזוי געשוואוירען, איז יעדער פערדאכט אוועק.

„דיא געשיכטע פון לעטצטער נאכט," האט פלאָוויע פאָרטגעזעטצט, „איז געווען א געמיינהייט דורכגעפיהרט פון דע פאָנדעט מיט דער הילפע פון מאדמאַ-אזעל שין."

„וואס ? וואס איז געשעהען ?" האט זיך דער באראָן אריין געמישט.

„איך וועל דיר שפעטער אלעס דערצעהלען. און יעטצט, נאנטאס, צו דיר: זייט דיא לעטצטע צווייא מאָנאט, האב איך דיך אָנגעפאנגען צו ליעבען, אָבער איך בין געווען צו שטאָלץ דאס מיר זעלבסט צו פערטרויען. איך האב פון דיר קיין אויג ארונטער גענומען פון דער צייט וואס דוא האסט פאָרבערייטעט דעם רעוואָלווער בייא נאכט אויף דיין שריב־טיש. דיא טרערען וואס איך האב פערגאסען, ווען דוא האסט היינט אין דער פריה געקושט מיין קינד, קען איך דיר ניט אָבשילדערן. דיא גאנצע צייט וואס דוא האסט פערבראכט אין דאך־שטיבעל, בין איך געשטאנען בייא דער טהיר, און, דאנקען גאָט, איך האב דיך גערעטעט צו דער פאסענדער צייט!"

נאנטאס האט נאך אמאל געקושט איהרע הענד מיט זיינע ברענענדע ליפען, און געמורמעלט:

„אלעס איז שעהן, אלעס איז הערליך און געטליך, אָבער נאָר מיט דיר, מיין געליעבטע פלאוויע! אָהן דיר, איז עס א פינסטערע און טרויעריגע וועלט!"

צווייא מאָנאט זיינען פאָראיבער, און נאנטאס'עס פינאנץ־פלענער פיר פראנקרייך, זיינען ניט נאָר אקצעפטירט געוואָרען פון דעם קייזער און פארלאמענט, זאנדערן דאס גאנצע פאָלק האט דערצו איינגעשטימט.

ענדליך האט פראנקרייך דאָך אריין געקריעגען א פעהיגען פינאנץ־מיניסטער און דיא אָרדנונג אין דיא פינאנצען, האט גערעטעט דיא מאָנארכיסטישע רע־גיערונג.

אָבער וואס איז מיט נאנטאס'ן געוואָרען? ווארום האט ער אָנגעפאנגען אזוי צו פערנאכלעסיגען זיין אמט? ווארום האט ער ניט בעזוכט דאס מיניסטעריום און ניט געוואָלט עמפפאנגען אין בעזוך דיא גרעסטע מענער פון דער רע־גיערונג?

מען האט זיך אָנגעפאנגען איבער איהם צו בעקלאגען ביים קייזער, און נאַ־פּאָלעאָן, וועלכער האט אנפאנגס זעהר שטארק געהאלטען פאר דעם נייעם פינאנץ־מיניסטער, איז אויך אונצופריעדען געוואָרען.

אין א טאָג האט דער קייזער געשיקט א ספעציעלען שליח צו נאנטאס'ן און איהם אויפגעפאָדערט ער זאָל איהם קומען בעזוכען.

נאנטאס איז ערשיענען איז קייזערליכען פאלאסט און איז באלד אויפגענומען

נעוואָרען פון דעם קייזער, וועלכער האט איהם זעהר העפליך געדייכט זיין האנד.

„וויא געהט עס אייך, מאָנסיע?“ האט דער קייזער געפרעגט פריינדליך.

„זעהר גוט, מאיעסטעט!“ האט נאנטאס געענטפערט מיט א גליקליכעס געזיכט.

„עס פרייט מיך, מאָנסיע, דאס צו הערען. אָבער איהר וועט מיר ענט־שולדיגען: מען האט זיך אויף אייך לעטצטענס בעקלאגט, דאס איהר פערנאר לעסיגט זעהר אייער אמט. איז דאס וואהר?“

„יא, מאיעסטעט.“

„יא? און ווארום?“

„וויל מיינע פעהיגקייטען זיינען א זאך דער פערגאנגענהייט.“

„דער פערגאנגענהייט?“ האט דער קייזער געפרעגט ערשטוינט.

„יא, מאיעסטעט; איך האב בעזעסען אויסעראָרענטליכע פעהיגקייטען, ווען מיין איינציגעס שטרעבען און ציעל אין דער וועלט, איז נאָר געווען צו ערשאַפען און בעזיגען. יעטצט, האב איך געזיעגט, און מיינע פעהיגקייטען זיינען צו ענדע.“

דער קייזער האט איהם בעטראכט איינינע אויגענבליקען מיט בעוואונדערונג, און דאן האט זיך בעוויעזען א פינסטערע מיענע אויף זיין געזיכט, בעקאנט בייא דיא באָנאפּארטס אלס א צייכען פון גרויסער אויפרעגונג.

„מאָנסיע!“ האט נאפּאָלעאָן געמורמעלט וויטהענד. „איך וויל ניט פרעגען נאך דיא אורזאכען פון אייערע בעהויפּטונגען; זייא בעקימערן מיך ניט. אָבער איך וויל ניט צו לאָזען, אז דאס לאנד זאָל געפיהרט ווערען פון אָבגעלעבטע מענשען. איך פרעג אייך נאך אמאל: קענט איהר אָנווענדען אייערע געוועזענע טהעטיג־קייטען אין אייער אמט?“

„צו מיין בעדויערן, מאיעסטעט, קען איך דאס אייך ניט פערשפּרעכען.“

„דאן וועט איהר אהיים געהען און אריין שיקען אייער רעזיגנאציאָן. אונזער אונטערדעדונג איז געשלאָסען.“

דער קייזער האט זיך אָבגעווענדעט און פערלאָזען דאס צימער.

נאנטאס האט ניט אויסגעזעהען שטארק בעטריבט דאריבער און ער איז אויך ניט פיעל פערבליעבען אין פאלאסט.

אהיים קומענדיג, האט ער באלד אָבגעשריעבען זיין רעזיגנאציאָן און דיעזע אריין געשיקט צום קייזער.

דיא רעזיגנאציאָן איז געווען אין דער געוועהנליכער פאָרם, וויא דער פאל איז מיט אלע רעזיגנירענדע מיניסטאָרען.

ווען נאפּאָלעאָן האט איבערגעלעזען דיא רעזיגנאציאָן, איז ער שוין געווען בער־ רוהיגט. ער האט אָבער באלד איינגעזעהען, דאס נאכדעם וויא דאס פאָלק ווייס ניט וואס עס איז פאָרגעגאנגען, וועט מען איהם בעשולדיגען אין דער רעזיגנאציאָן פון אזא פעהיגען מאן, און ער איז שוין געווען גענוג אונפּאָפּולער אום אויף זיך ארויף צו ציהען דעם פאָלקס־האס. ער האט גלייך צוריק געשיקט דיא רעזיגנאציאָן צו נאנטאָס'ן מיט פאָלגענדען קורצען נאָטיץ:

„מאָנסיע:

„איהר וועט אזוי גוט זיין און אנגעבען אורזאכען, פּערזענליכע אורזאכען פיר אייער רעזיגנאציאָן; דען, לויט וויא איך האב מיר געמערקט, זייט איהר דערינניגער וואס איז צופריעדען צו רעזיגנירען.

„נאפּאָלעאָן."

נאנטאָס האט פערשטאנען, און ער האט אריין געשיקט א צווייטע רעזיגנא־ ציאָן, וואו ער האט אָנגעגעבען דיא אורזאכע, אז ער איז שוין מיעד פון דער ארבייט, און נאכדעם זיין אויפגאבע מיט דעם פינאנץ־פּלאן איז צו ענדע, ווינשט ער זעלבסט זיך צוריק צו ציהען, אָהנע אירגענד וועלכע אנדערע פּריוואט אָדער פּאָליטישע אורזאכען.

דיא רעזיגנאציאָן איז דאן פּובליצירט געוואָרען אין אלע צייטונגען.

נאך אין דערזעלבער וואָך, האט נאנטאָס אָנגעפאנגען אויפצולעזען זיין גרויסעס פינאנץ־הויז. ער האט בעצאָהלט יעדען איינעם וואס האט מיט איהם פערקעהרט אין פינאנץ, און דאן אָבגערייזט מיט זיין פרוי און קינד אויף זיין לאנד־גוט וואס ער האט לעצטענס געקויפט.

„ביז יעטצט," האט פּלאָוויע צו איהם געזאגט זייענדיג אליין, „האב איך דיך ניט געפרעגט נאך דער אורזאכע פון דיין אונטהעטיגקייט אין געשעפט. יעטצט, וועסטו מיר ענטשולדיגען, בין איך נייגיעריג צו וויסען ווארום דוא האסט זיך צוריק געצויגען פון דער פינאנץ־וועלט?"

נאנטאָס האט גענומען זיין פרוי'ס האנד און זיא געקושט.

„פּלאָוויע!" האט ער געזאגט צערטליך, „איך וועל דיר אלעס ערקלערען. עס איז געווען א צייט, ווען איך האב גערעכענט, אז דעם מענשען'ס גליק, אז דעם מענשען'ס שטרעבען, איז נאָר צו קעמפּפען מיט זיין מיט־מענשען, וויא א ווילדע חיה, און עראָבערן און בעזיגען. דוא ביסט מיין בעסטער עדות, אז אין דיעזער

בעציהונג, האט נאך פיעללייכט קיין מענש אזוי ווייט געגרייכט וויא איך. הויפענס געלד און מאסען מעניטען, זיינען געלעגען צו מיינע פיס, און איך בין אימשטאנדע געווען אויפצוקאבען לענדער, אויפברויזען נאציאנען און פערווירען פעלקער. איך האב געקענט געוועלטיגען איבער לעבען און טויט — אבער, נאך אלעמען, בין איך געווען אונגליקליך. אום דיר צו זאגען דיא וואהרהייט, האב איך נאך זאגאר פריהער איידער איך האב דיך געליעבט, מיך געשפירט פרעמד אין דיעזער וועלט, און מיך גערעכענט פאר איין עלענדען רויבער..."

„א רויבער?" האט זיא איהם אונטערבראכען. „אה ניין, נאנטאס! אזוי פיהרט זיך דיא וועלט, און דאס איז דיא מענשהייט. מען ארבייט פיר דער ער־אבערונג פון געלד און פערמעגען."

„יא, יא, אזוי איז עס, אבער אין דער וועלט, אונטער דער מענשהייט, האבען מיר א סך פאלשע אנזיכטען, און דער מענש יאגט זיך אמאל נאך זוכענדיג זיין גליק זיין גאנצעם לעבען, און ער שטארבט איין אונגליקליכער. ער רעכענט אימער, אז ער האט ערגריפען דאס גליק, און צום סוף האלט ער מעהר ניט וויא א שאטען אין דיא הענד."

פלאוויע האט צו איהם געבליקט מיט געשפאנטער אינטערעסע.

„דיא נאטור אדער גאט," האט ער פארטגעזעטצט, „האט אונז געשאפען צו לעבען אלס מאן און פרוי און טהיילען דיא הערצענס־געפיהלע. אלע אנדערע גע־פיהלע פון גליק, זיינען נאר לעערע שאטענס און קענען ניעמאלס גליקליך מאכען דעם מענשען. איך האב עס בייגעוואנט אין דער ערפאהרונג פון מיין לעבען, און..."

ער האט נאך אמאל ערגריפען איהר האנד און געמורמעלט:

„אהן דיר, פלאוויע, וואלט בייא מיר דיא קייזערליכע קרוין געווען א לאסט; מיט דיר, פלאוויע, מיט דיין ליעבע, איז זאגאר ארמוטה איין אנגענעהמער קאמפף אין לעבען וואס פערשאפט מיר פערגניגען."

„איך פערשטעה, איך פערשטעה," האט פלאוויע געמורמעלט מיט א גליק־ליכען שמייכעל. „דוא האסט רעכט, נאנטאס, דאס גליק פון א מענשען ליעגט ניט נאר אין רייכטהום אליין."

„דאס אלזא, מיין ליעבע," האט ער ווייטער געזאגט, „איז געווען דיא אורזאכע, ווארום איך האב אויפגעגעבען מיין פינאנציעלע טהעטיגקייט. איך וויל מעהר ניט אנהויפען קיין געלד, וואס איז, אין פיעלע פעללע, נאר א לאסט אויף דעם געוויסען. איך בין רייך גענוג. און פון היינט אן און ווייטער צו העלפען מיט

מיין גליק ערלייכטערן דיא ליידען פון אנדערע, דאס זאָל זיין מיין שטרעבונג אין לעבען, און דוא, מיין ליעבע, זאָלסט זיין מיין שותף דורכפיהרען מיינע פלענער.״

זיינע אויגען האבען געגלענצט מיט טרערען פון גליק, און פלאָוויע האט צוגע־בוינען איהרע שעהנע ליפען און זיא אָבגעפרעסט אויף זיינע נאסע אויגען.

„יא, יא, נאנטאס,״ האט זיא געמורמעלט, „איך וועל דיר העלפען גליק־ליך זיין.״

זיא האט איהם געהאלטען א לאנגע צייט אומארמט, און דאן האט זיא איהם עפעס איינגעראַמט אין אויער, גלייך וויא זיא האט זיך געשעהמט זאָגאר פאר דיא שטומע ווענט ארום צו זאָגען.

נאנטאס האט אויפגעציטערט מיט פערגניגען און ער האט זיא ליידענ־שאפטליך געקושט.

„גארעלע!״ האט ער געשריען, „וואס דארפסטו זיך שעהמען? פערקעהרט, איך בין דערמיט דער גליקליכסטער מענש אין דער וועלט! דאס איז דיא פרוכט פון אונזער ליעבע און פון אונזער גליק!״

זיא האט זיך אָבגעווענדעט אויף א צייט שמייכלענדיג פערשעהמט.

נאנטאס האט ניעמאלס מעהר צוריק געקעהרט צו דער פינאנציעלער וועלט, און זיין איינציגע אויפגאבע אין לעבען איז געוואָרען, צו זאָרגען פיר זיינע קינדער און פערווענדען זיין רייכטום פיר דיא גרויסע וואָהלטהעטיגע אנשטאלטען.

ע נ ד ע.

עס איז ערשיענען פון דרוק דער בערימטער ראמאן

פריהלינג־שטראמען

— פון —

א. טורגעניעוו.

איבערזעצט פון לעאן קאברין

„פריהלינג־שטראָמען" איז איינע פון דיא בעסטע ווערק וואָס דער גרויסער רוסישער שרייבער א. טורגעניעוו האָט געשאַפען אין דיזע ווערק גיט ער אונז אַ בילד פון איין עלטערען אונפערהייראַטען מאַן, וועלכער בערייעט זיין אויסגעלאַסענעם און פריילּיכען לעבען אין דער יוגענד; עראינערונגען קומען איהם אין קאָפּ אַזוי ווי פריהלינג־שטראָמען, זיי לאָזען איהם ניט רוהען און פערפאָלגען איהם ווי שוואַרצע שאַטענס, ער דערמאָהנט זיך ווי ער האָט אַמאָל געלעבט, געליעבט און האָט געקענט פיהרען אַ גליקליכען פאַמיליען־לעבען און האָט עס אַליין צושטערט און פערניכטעט צוליעב זיינע דומע און רייצענדע פאַנטאַזיעס. אָט דיעזע געדאַנקען דערטרינקט ער אין בערוישענדע געטרענקע.

„פריהלינג־שטראָמען" איז אַ מייסטערהאַפטע שילדערונג. איהר זעהט ווי אין אַ שפּיגעל אַלעס וואָס די ריינע פאַנטאַזיע פון פערפאַסער האָט געוואָלט ארויסברייינגען, און איהר ווערט בעגייסטערט לעזענדיג.

„פריהלינג־שטראָמען" איז געדרוקט אויף אַ שעהנעם פּאַפּיער און געפּאַסט אין אַ פּראַכטפאָלען קאָווער.

פרייז 30 סענט.

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

88-85-87 Canal Street, New York

300 פיידזשעס

וועלט בעריהמטע

אפעראס

300 פיידזשעס

„מאצארט“

„בעטהאווען“

„וואגנער“

„ווערדי“

„מייערבעער“

„האלעווי“

„גונא“

„גאלדמארק“

„ראסיני“

„בעלינ״

„דאניצעטי“

„פוטשיני“

„מאסקאני“

„לעאָנקאָוואלא“

„מאסענע“

„שטראוס“

„ביזע“

„דאן ושואן“

„פידעליא“

„מאנהייזער“

„לאהענגרין“

„פארסיפאל“

בעשריעבען און ערקלעהרט
אין פליין אידיש
— פון —
וויליאם עדלין.

דעם אינהאלט פון דעם דראמאטישען
סושעט און דער כאראקטער פון דער
מוזיק פון דיא בעסטע 25 איטאליענישע,
פראנצויזישע און דייטשע אָפעראָס. סיי
דער וואָס געהט אין אָפערא און סיי
דער וואָס האָט ליעב לעזען וועגען דיא
פראכטפאָלע סושעטען פון דיא גרעסטע
אָפעראס קען אין דיעזען בוך געפינען
פיעלעס וואָס פערשאפט דעם העכסטען
עסטהעטישען פערגעניגען.

קויפט דעם בוך איבער דיא
שעהנסטע קונסט.

און זעהט וואָס פאר א וועלט
פון גענוס עס איז דאָ פאר אלע
מענשען פון אלע קלאסען. דער
בוך דארף זיך געפינען ביי יע־
דען וואָס האָט ליעב צו לעזען
די בעסטע ראָמאנען, דראמאס
און פאָעזיע.

„טריסטאן און
איזאלדע“

„אאידא“

„ריגאלעטא“

„טרובאדור“

„טראוויאטא“

„הוגענאטען“

„פראפעט“

„דיא יודין“

„פאוסט“

„מלכה שבא“

„בארבער פון
סעוויל“

„פיורימאני“

„לוציא“

„לא באהעם“

„מארעם
באטערפליי“

„קאוואלעריא“

„פאליאטשי“

„גאווארעז“

„סאלאמע“

„קארמען“

פרייז 35 סענט בראשירט און 50 סענט געבונדען

Hebrew Publishing Co.,

85 Canal Street, New York, City.

דער אשמדאי

— פון —

לעאָניד אנדרעיעוו

איבערזעצט פון מ. קאַטץ.

דיזע דראַמאַ איז די גרעסטע קונסט-ווערק וואָס איז בעשאַפען געוואָרען אין דיזען יאהר-הונדערט, עס איז אַ ווערק צו לערנען און שטודירען ערהאַבענע געדאַנקען, פילאָזאָפישע אַבהאַנדלונגען און אירדישע נײגונגען, און אַלעס איז ווי מיט אַ שלייער פערדעקט אום דער לעזער אָדער דער צושויער זאָל ניט מיט אַמאָל פערבלענדעט ווערען פון די גלענצענדע און שטראַהלענדע הערליכקייט וואָס ליעגט אין דיזער ווערק.

דער אשמדאי וועט פון אָנפאַנג פיר דעם לעזער זיין אַביסעל שווער צו פערשטעהן אָבער אַז ער וועט האָבען דורכגעלעזען די ערשטע סצענעס פאָרזיכטיג וועט ער דאַן שטופענווייז אָנפאַנגען צו פערשטעהן און בעגרייפען די געוואַלדיגע קונסט און קריטיק וואָס ליעגט בעהאַלטען אין דיזער ווערק, און אַזוי ווי אַ מאַגנעטישע קראַפט וועט איהם ציהען צו לעזען אַלץ ווייטער און ווייטער צו דערגרייכען די טיעפסטע געדאַנקען וואָס דער פערפאַסער האָט געוואָלט דורכפיהרען.

דער אשמדאי איז ערשט מיט אַ יאָהר צוריק ערשיענען פון פערפאַסער'ס פעדער און אין דיזער קורצער צייט איז עס שוין איבערזעצט געוואָרען אין אַלע וועלט-שפּראַכען און האָט געמאַכט די גרעסטע סענסייזשיאָן אין אַלע וועלט טהיילען, עס איז אויפגעפיהרט געוואָרען אין די גרעסטע טהעאַטער-טעמפלען און איבעראַל האָט עס געמאַכט דעם גרעסטען ערפאָלג.

דער אשמדאי וועט אויך קירצליך אויפגעפיהרט ווערען אויף דער אידישער בּיהנע פון די ליפּצין טהעאַטער קאָמפּאַני און וועט אויך זיכער האָבען דעם זעלבען ערפאָלג.

דער אשמדאי איז פיין געדרוקט אויף אַ שעהנעם פּאַפּיער און געפּאַסט אין אַ פּראַכטפאָלען קאָווער.

פּרייז 25 סענט.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.

— דיא —

אימיגראנטען

— פון —

לעאן קאברין

דיעזער ראמאן פון דעם בעוואוסטען אידישען שריפטשטעלער און דראמאטורג לעאן קאברין איז איין אמת'ער פעריל אין דער אידישער ליטעראטור. אין איהם ווערט געשילדערט מיט ברענענדיגע פארבען דאס לעבען פון די אידישע אימיגראנטען אין אמעריקא, דער שווערער שטרייט, וואס די אימיגראנטען האבען צו פיהרען אין דיעזער לאנד פאר זייער עקזיסטענץ. דאן פיהרט דער פערפאסער פאר אונז ארויס אין דיזען ווערק א גאנצע גאלעריע פון טיפען און כאראקטערע, פון'ם לעבען אין אונזער אידישען קווארטאל.

אויך ווירד דארט געשילדערט ציוניסטען, אידישע אסימילאטארס, סאציאליסטען, אנארכיסטען און אזוי ווייטער. אויסער דעם איז דער ראמאן אליין זעהר אנ'אינטערעסאנטער די לעזער וואס ווילען זיך בעקענען מיט דער אידישער נאציאנאלער פראגע און מיט דער אידישער לאגע בכלל, דארפען לעזען

„די אימיגראנטען"

און די וואס זוכען אין א ראמאן אנ'אינטערעסאנטע האנדלונג, אויפרעגענדע סצענען, ווערען דאס אלעס געפינען אין דיזען ווערק פון לעאן קאברין.

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

פרייז 30 סענט.

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער:

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.

100 געקליבענע
שריפטען
— פון —
ז. ליבין.

דאָס איז דער נאָמען פון ליבינ'ס לעצטע ערצעהלונגען וועלכע זיינען געווען געדרוקט אין פערשיעדענע צייטונגען און זשורנאַלען און זיינען יעצט ערשיענען אין בוך־פאָרם.

די „געקליבענע שריפטען" זיינען ערשיענען אונטער פאָלגענדען סדר:

I. גלות־בילדער.
II. ליעבע.
III. סוזשעטען.
IV. בילדער פון דעם אָרימען לעבען אין ניו־יאָרק.
V. דער קריזיס.
VI. פערשיעדענעס.
VII. ערנסטער שפאַס.

מר. ליבין האָט אַ נאָמען געגעבען זיינע לעצטע שריפטען „געקליבענע שריפטען" ווייל ער האָט זיי אויסגעקליבען פון די טויזענדע וועלכע זיינען לעצטענס פון איהם ערשיענען. און נור די בעסטע וועלכע זיינען אינטערעסאַנט און בעלעהרענד האָט ער אונז איבערגעבען צו דרוקען אין בוך־פאָרם.

די „געקליבענע שריפטען" פון ז. ליבין איז געדרוקט אויף שעהנעם פאַפּיער און געבונדען אין אַ פּראַכטפאָלען באַנד.

פּרייז 1 דאָלער.

צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען ווי אויך ביי די פערלעגער:

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.